

Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en
Ministerie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Rijksinpassingsplan Hertogin Hedwigepolder
(Gemeente Hulst)

**Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en
Ministerie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer**

**Rijksinpassingsplan Hertogin Hedwigepolder
(Gemeente Hulst)**

Rapportnummer: 212x00438.056759_1

Datum: 1 december 2009

Contactpersoon opdrachtgever:

Projectteam BRO: Eva Haverkorn van Rijsewijk, Roeland Mathijsen,
Wiebe Smid

Concept: 24 november 2009

Voorontwerp: 1 december 2009

Ontwerp:

Vaststelling:

Trefwoorden: Rijksinpassingsplan, Hertogin Hedwigepolder, Gemeente Hulst

Bron foto kaft:

Beknopte inhoud: Rijksinpassingsplan ten behoeve van de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401

Toelichting

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Wat vooraf ging	5
1.2.1 Traject Vogel- en Habitatrichtlijn en Natura 2000-gebieden	6
1.2.2 Langetermijnvisie Schelde estuarium	9
1.2.3 Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (OS2010)	10
1.2.4 Natuurprogramma Westerschelde	12
1.2.5 Doorwerking Scheldeverdragen en Natura 2000-opgave	12
1.3 Het rijksinpassingsplan onder de rijkscoördinatieregeling	14
1.4 Leeswijzer	16
2. HET MER EN DE KEUZE VOOR HET VOORKEURSALETERNATIEF	17
2.1 De relatie tussen het rijksinpassingsplan en het MER	17
2.2 Alternatieven en varianten	17
2.3 Beschrijving van het MA	19
2.4 Beschrijving van het MMA	19
2.5 Afweging, voorkeursalternatief en mitigerende maatregelen	20
2.6 Ingebrachte opmerkingen, reacties en adviezen	21
2.6.1 Reacties op het MER	21
2.6.2 Toetsingsadvies en aanbevelingen	21
3. BELEIDSKADER	23
3.1 Internationaal	23
3.1.1 De Vogel- en habitatrichtlijn	23
3.1.2 Europese Kaderrichtlijn Water	24
3.2 Rijksbeleid	25
3.2.1 Het beleid, specifiek gericht op de ontwikkeling van estuariene natuur	25
3.2.2 Nota Ruimte	25
3.2.4 Het Nationaal Waterplan	27
3.3 Provinciaal beleid	27
3.3.1 Omgevingsplan Provincie Zeeland 2006-2012	27
3.3.2 Natuurbeheerplan Zeeland 2009	28
3.3.3 Werk in uitvoering: 10-puntenplan voor het Zeeuwse natuurbeleid	28
3.4 Gemeentelijk beleid	28
3.4.1 Bestemmingsplan 'Buitengebied' gemeente Hulst	28

3.4.2 Ontwikkelingsvisie Hulst	29
3.5 Conclusie	29
4. GEBIEDSBESCHRIJVING	31
4.1 Algemeen	31
4.2 Locatiekeuze	31
4.3 Ligging plangebied	38
4.4 Ruimtelijke structuur	38
4.5 Functionele structuur	47
5. GEWENSTE ONTWIKKELING	49
5.1 Beschrijving van het project	49
5.2 Het dijkverleggingsplan	51
5.2.1 Wettelijk kader van het dijkverleggingsplan	51
5.2.2 Beschrijving van het dijkverleggingsplan	52
5.2.3 Het inrichtingsplan	54
6. PLANOLOGISCH RELEVANTE ASPECTEN	55
6.1 Inleiding	55
6.2 Milieuaspecten	55
6.2.1 Bodem	55
6.2.2 Geluid	58
6.2.3 Luchtkwaliteit	59
6.2.4 Bedrijven en milieuzonering	60
6.2.5 Externe veiligheid	60
6.3 Archeologie en cultuurhistorie	61
6.4 Landschap	62
6.5 Natuur	62
6.5.1 Natuur in het plangebied	62
6.5.2 Verslechteringstoets	65
<i>Inleiding</i>	65
6.6 Leidingen en infrastructuur - de Gasdam	68
6.7 Verkeerskundige aspecten	70
6.8 Waterhuishouding	70
6.8.1 Water in het MER	70
6.8.2 Watertoets	71
6.8.3 Conclusie	78
6.9 Gevolgen voor de mens en de sociaal economische effecten	79
6.10 Grondverwerving	80
6.11 Economische uitvoerbaarheid	80

7. JURIDISCH-PLANOLOGISCHE REGELING	83
7.1 Algemeen	83
7.2 De bestemmingen	84
7.3 Beschrijving per bestemming	85
8. CONCLUSIE	87
9. HOREN, OVERLEG EN INSPRAAK	89
9.1 Het horen van Provinciale Staten en de gemeenteraad	89
9.2 Overlegreacties	89
10. LITERATUUR & STUDIEOPGAVE EN BIJLAGEN	91
10.1 Literatuur en studieopgave	91
10.2 Bijlagen	91

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Schelde-estuarium is het enige estuarium in Zuidwest Nederland dat nog redelijk intact is; een natuurlijke overgangszone van rivier- naar zeewater dat onder invloed van het getij voortdurend verandert. Van een gezond ecosysteem is echter geen sprake, integendeel: de natuur in het Scheldegebied staat onder druk. Menselijke ingrepen zoals het inpolderen van schorren en slikken en de aanleg van het Schelde-Rijn kanaal, maar ook autonome ontwikkelingen, hebben de kwaliteit van het gebied aangetast. Zones van ondiep water zijn afgenomen, slikken zijn verkleind en soms ook verlaagd en diep water is uitgebreid en dieper geworden. Als deze ontwikkeling zich voortzet wordt de Westerschelde een diep kanaal met sterke getijdestromingen, begrensd door harde hoge zeeweringen, zonder natuurlijke waarden. Reden om het tij te keren.

Om het Schelde-estuarium weer gezond te maken, is een herstelprogramma nodig. Concreet betekent dit, dat er meer ruimte voor de ontwikkeling van estuariene natuur gecreëerd moet worden. En dat is geen eenvoudige opgave in een land als Nederland, waar sprake is van een intensief grondgebruik: om estuariene natuur te kunnen realiseren zullen andere functies dus moeten wijken.

Op grond van gedegen en uitvoerig onderzoek heeft het Rijk besloten om minimaal 600 ha estuariene natuur te realiseren, verdeeld over de drie ecologische zones die in de Westerschelde onderscheiden worden. Daarvan wordt 295 ha estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder gerealiseerd. Dit, omdat zowel ecologisch als maatschappelijk gezien de Hertogin Hedwigepolder de beste locatie is.

Omdat de realisering van estuariene natuur niet past in het vigerende bestemmingsplan is het noodzakelijk om het planologisch regime te wijzigen; daarmee is de aanleiding voor dit rijksinpassingsplan gegeven.

1.2 Wat vooraf ging

In dit eerste hoofdstuk komen een aantal onderwerpen aan bod, die van belang zijn voor dit rijksinpassingsplan. Allereerst wordt in deze paragraaf ingegaan op de ontwikkelingen die hebben geleid tot dit rijksinpassingsplan. In paragraaf 1.3 wordt ingegaan op de (juridische) figuur van het rijksinpassingsplan.

Voor het behoud en herstel van de natuur in het Schelde-estuarium - waaronder de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder - zijn twee trajecten van belang: Het traject Vogel- en Habitatrichtlijn (paragraaf 1.2.1) en het traject Langetermijnvisie Schelde estuarium (paragraaf 1.2.2). In paragraaf 1.2.3 e.v. komen deze trajecten samen.

1.2.1 Traject Vogel- en Habitatrichtlijn en Natura 2000-gebieden

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen (Goteberg 2003). Een belangrijk instrument hiervoor is de uitvoering van de gebiedsgerichte onderdelen van de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Dit betekent het realiseren van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang: het Natura 2000 netwerk. Dit netwerk heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. In dit verband is de afspraak gemaakt dat de lidstaten van de Europese Unie alle maatregelen nemen die nodig om een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitattypen van communautair belang te realiseren¹.

Nederland draagt met 162 gebieden bij aan het Natura 2000 netwerk. Deze bijdrage van Nederland vindt zijn neerslag in de Natura 2000 doelen. Dit zijn doelen die zowel op landelijk niveau als op gebiedsniveau zijn geformuleerd.

Het is verplicht om in de aanwijzing van een Natura 2000-gebied doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten en/of doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om deze reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

Een van deze gebieden betreft Westerschelde en Saeftinghe (Natura 2000-gebied nummer 122), waarvoor de belangrijkste opgave ligt in het gebrek aan ruimte en daardoor verlies aan waardevol laagdynamisch areaal. De Westerschelde is thans de enige zeetak in de Delta waar nu nog sprake is van een estuarium met open verbinding naar zee. Het estuarium bestaat uit diepe en ondiepe wateren, bij eb droogvallende zand- en slikplaten en schorren.

De staat van instandhouding van dit habitatype (type 1130, estuarium) is zeer ongunstig. Als gevolg van menselijke ingrepen in het verleden is in de Westerschelde

¹ Afkomstig uit: Natura 2000 doelendocument samenvatting, uitgave van het ministerie van LNV, juni 2006.

een toename opgetreden van hoogdynamische en diepe delen, waarbij de overgangen naar laagdynamische en ondiepere delen zeer steil zijn geworden. Kwaliteitsverbetering is dan ook noodzakelijk. Voor de Westerschelde houdt kwaliteitsverbetering herstel in van de afwisseling aan diverse deelecosystemen (laagdynamisch en hoogdynamisch, diepe en ondiepe, zoete en zoute delen, belendende schorren en geleidelijke overgangen tussen al deze deelsystemen) met de bijbehorende hoge biodiversiteit. Voor dit gebied is behoud van het meergeulenstelsel en uitbreiding van de oppervlakte van laagdynamische deelgebieden (droogvallende platen en ondiepe wateren) noodzakelijk voor kwaliteitsverbetering en duurzaam voortbestaan².

Uitbreiding van de oppervlakte van het estuarium is bovendien noodzakelijk om de doelen voor de habitattypen H1310 (zilte pioniersbegroeiingen) en H1330 (schorren en zilte graslanden) te realiseren. Verder zijn de geleidelijke overgangen naar schorren en duintjes van belang. Slik- en zandplaten van de Westerschelde voorkomend in de vorm van laag dynamische platen maken onderdeel uit van het habitatype estuaria.

Het gebied waarop dit rijksinpassingsplan betrekking heeft, grenst aan en overlapt gedeeltelijk het Natura 2000-gebied 122 "Westerschelde en Saeftinghe", dat als zodanig is aangewezen als Speciale Beschermingszone Vogelrichtlijn SBZ-V 'Westerschelde' en is als Speciale Beschermingszone Habitatrichtlijn (SBZ-H) aangemeld bij de Europese Unie vanwege het voorkomen van enkele habitattypen en soorten en omvat tevens de vroegere SBZ-H 'Land van Saeftinghe'.

Het ontwerp-aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998 voor Natura 2000-gebied nummer 122 "Westerschelde en Saeftinghe"³, heeft inmiddels in ontwerp ter inzage gelegen. De vaststelling van het aanwijzingsbesluit is voorzien in december 2009. In het ontwerp-besluit zijn voor dit gebied de volgende instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd:

² Zie ook pagina 174 van het Natura 2000 Doelendocument.

³ Ontwerpbesluit 'Westerschelde & Saeftinghe'

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurtypen en soorten;
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle natuurtypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd;
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de natuurtypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Voor Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' gelden de volgende instandhoudingsdoelstellingen per habitatype:

H1110 Permanent met zeewater van geringe diepte overstroomde zandbanken, doel: behoud oppervlakte en kwaliteit permanent overstroomde zandbanken, Noordzee-kustzone (subtype B);

H1130 Estuaria, doel: uitbreiding oppervlakte en verbetering van kwaliteit;

H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende planten, doel: uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (subtype A) en behoud van oppervlakte en kwaliteit ziltepionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B);

H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*), doel: behoud oppervlakte en kwaliteit;

H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*), doel: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit schorren en zilte graslanden, buitendijks (subtype A), en behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, binnendijks (subtype B);

H2110 Embryonale wandelende duinen, doel: behoud oppervlakte en kwaliteit;

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen"), doel: behoud oppervlakte en kwaliteit;

H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*, doel: behoud oppervlakte en kwaliteit;

H2190 Vochtige duinvalleien, doel: behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B).

Voor de habitatypes Estuaria, Eenjarige pioniersvegetaties en Atlantische schorren is derhalve het doel uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. De aanleg van het intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder geeft uitvoering aan deze doelstelling, en de Hertogin Hedwigepolder zal dan ook naar verwachting op termijn binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' gebracht worden.

De instandhoudingsdoelstellingen worden niet per (vogel)soort afzonderlijk vermeld. Voor nagenoeg alle soorten, veel aan het estuarium gebonden, is een behoudsdoelstelling aangegeven. Verwezen wordt naar het ontwerp-aanwijzingsbesluit, waarin deze doelstellingen zijn opgesomd.

1.2.2 Langetermijnvisie Schelde estuarium

Het tweede is het traject van studies die in het kader van de toekomstige ontwikkeling van het Schelde-estuarium hebben plaatsgevonden ter voorbereiding van regeringsbesluiten op planniveau, het traject Langetermijnvisie 2030.

Op last van de Minister van Verkeer en Waterstaat van Nederland en de toenmalige Vlaamse Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening heeft de Technische Schelde Commissie in januari 1999 opdracht gegeven tot het voorbereiden van een Langetermijnvisie voor het gehele Schelde-estuarium. In de Lange Termijnvisie Schelde-estuarium (2001) is een integrale visie geschetst, die betrekking heeft op de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het estuarium en op de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen ten aanzien van het beleid met betrekking tot het estuarium. Voor wat betreft de natuurlijkheid geeft de visie het streefbeeld aan dat binnen het estuarium in 2030 een grote diversiteit aan habitats wordt aangetroffen, met name gekarakteriseerd door slikken, schorren, ondiepwatergebieden en platen in zoet, brak en zout water. Daarbij behorende levensgemeenschappen komen in het estuarium duurzaam voor en zijn waar mogelijk versterkt. Een belangrijke basis daarvoor is gelegd door de ruimte die gecreëerd is voor natuurlijke dynamische, fysische, chemische en biologische processen, aangevuld door het feit dat de waterkwaliteit geen limiterende factor meer is.

Daarbij behoren twee ecosysteemdooelstellingen: ruimte voor natuurlijke, dynamische, fysische, chemische en biologische processen en behoud of versterking van het estuariene ecosysteem met alle typische habitats en levensgemeenschappen langs de volledige zoet-zoutgradiënt.

In de memoranda naar aanleiding van de Langetermijnvisie hebben Vlaanderen en Nederland als doelstelling vastgelegd het ontwikkelen van het Schelde-estuarium als een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. De onderlinge samenwerking is gericht op de drie aspecten van de visie: bescherming tegen overstromingen (veiligheid), toegankelijkheid van de Scheldehavens en de natuurlijkheid van het fysieke en ecologische systeem.

In juni 2003 is het studierapport "Voorstel voor natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium" gepresenteerd. Deze studie geeft aan welke maatregelen tot 2010, waar en waarom nodig zijn om het streefbeeld voor natuurlijkheid in 2030 te realiseren. In dit rapport

worden twee planalternatieven gepresenteerd. Het planalternatief dat het beste invulling geeft aan de doelstelling is het alternatief waarbij uitgegaan wordt van natuurontwikkeling in grotere aaneengesloten gebieden. Toepassing van dit alternatief resulteert in een grotere diversiteit aan habitats, organismen en processen. Indien deze ruimte bovendien een uitbreiding is van het estuarium in open verbinding ermee dan draagt ze ook meer bij aan verlies (dissipatie) van getij-energie en reductie van de turbiditeit van het water. De uitbreiding van de komberging die gepaard gaat met het terug geven van ruimte aan de rivier vormt daarnaast een goede buffering tegen het gevaar door overstromingen, zodat minder specifieke gecontroleerde veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden. Het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder is één van de maatregelen die genoemd wordt bij dit alternatief.

1.2.3 Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (OS2010)

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium is opgesteld door de Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium (ProSes), een samenwerkingsverband van de Vlaamse Administratie Waterwegen en Zeewezen en de Nederlandse ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Verkeer en Waterstaat. Opdrachtgever namens de Vlaamse en Nederlandse regering is de Technische Scheldecommissie, een permanent adviesorgaan voor beide regeringen. In deze ontwikkelingsschets is uitwerking gegeven aan de belangrijkste doelen: toegankelijkheid, veiligheid en natuurlijkheid en zijn besluiten geformuleerd met betrekking tot deze doelen.

Voor wat betreft de natuurlijkheid is het uitgangspunt van de beslissingen over de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium dat optimalisatie van de fysische, chemische en ecologische processen zal leiden tot herstel van habitats en populaties. De belangrijkste factor voor de optimalisatie van bijna alle natuurlijke processen in het estuarium, is ruimte. Voldoende ruimtelijke uitbreiding van het estuarium zal via procesherstel haast alle waardevolle habitattypen kunnen opleveren, de nu nog steeds voortschrijdende degradatie van het natuurlijk systeem stoppen en op termijn leiden tot herstel en verbetering. Door in te zetten op voldoende ruimte worden bovendien willekeurige keuzen voor arealen met specifieke habitattypen of voor bepaalde soorten vermeden.

Op basis van dit uitgangspunt is besloten dat 'ruimte voor de rivier' het leidend principe is bij de invulling van het streefbeeld natuurlijkheid uit de Langetermijnvisie alsook de voorlopige benadering voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen in de zin van de Habitatrichtlijn.

In de Ontwikkelingsschets worden voor wat betreft natuurlijkheid in de Westerschelde drie ecologische zones onderscheiden. De eerste zone is het mondingsgebied (inclusief Zwin): Vlake van Raan tot Vlissingen. Zone 2 betreft de zone Vlissingen-

Hansweert. Zone 3 betreft het gebied van Hansweert tot de grens, inclusief de Hertogin Hedwigepolder. Per zone zijn in de Ontwikkelingsschets besluiten geformuleerd over de concrete maatregelen die in de zones genomen zullen worden.

Ten aanzien van zone 3 is in de Ontwikkelingsschets het besluit geformuleerd dat minimaal 520 en maximaal 600 ha nieuwe natuur in de vorm van estuariene natuur ontwikkeld wordt die voldoet aan de eisen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn⁴. Het ontwikkelen van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Prosperpolder (440 ha – 295 ha op Nederlands grondgebied, 145 ha op Belgisch grondgebied)⁵ is aangewezen als concrete maatregel⁶.

Het Kabinet en de Vlaamse regering zijn akkoord gegaan met de strategische besluiten uit de Ontwikkelingsschets in het Derde Memorandum van Overeenstemming d.d. 11 maart 2005. Tezamen vormen deze besluiten vormen een pakket maatregelen dat beide regeringen tussen 2005 en 2010 wensen te effectueren om de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid in het Schelde-estuarium te verbeteren. Het betreft besluiten (niet zijnde concrete beleidsbeslissingen) met een bestuurlijk-politieke binding tussen Vlaanderen en Nederland met een zware inspanningsverplichting om de gezamenlijke visie voor het Schelde-estuarium om te zetten in concrete plannen en maatregelen.

Een aantal inwoners en instellingen in de provincie Zeeland heeft na de bekendmaking van de plannen uit de Ontwikkelingsschets voorstellen gedaan met alternatieven voor de aangekondigde ontpolderingen. Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben naar aanleiding daarvan besloten de alternatieve plannen te laten beoordelen door een Commissie. Deze commissie Onderzoek Alternatieven Ontpoldering Westerschelde (commissie Maljers) heeft de door 55 personen en instellingen ingezonden alternatieven nader bekeken. De conclusie van de commissie Maljers is, dat geen van de voorgestelde alternatieven als alternatief kan gelden voor de voorgenomen ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder met uitzondering van eventueel de Braakman Zuid⁷. Uit nader onderzoek door de provincie is evenwel gebleken dat ook dit alternatief niet haalbaar is.

⁴ Het betreft besluit 3c uit het onderdeel "besluiten van de Nederlandse en Vlaamse regering uit Ontwikkelingsschets 2010 en toelichting 7.3.

⁵ Op Vlaams grondgebied wordt in plaats van 145 hectare, 170 ha estuariene natuur gerealiseerd. Beperking tot 465 ha (295 +170) betreft een beleidsmatige keuze. In de afweging zijn ondermeer betrokken het beslag op de landbouwgronden, de kosten en de formulering van de instandhoudingsdoelen volgens het landelijke VHR-traject.

⁶ Afkomstig uit: Besluiten OS2010, pagina 30-32

⁷ Onderzoek alternatieven ontpoldering Westerschelde, commissie Maljers, 2006.

1.2.4 Natuurprogramma Westerschelde

Zoals in de vorige paragrafen is aangegeven, zijn er op basis van studie, planontwikkeling en besluitvorming afspraken met Vlaanderen en binnen Nederland gemaakt over het integrale project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (OS 2010). Daarbij wordt voorzien in een belangrijke rol voor de provincie Zeeland. Deze rol heeft met name met betrekking op de voorbereiding van de natuurmaatregelen⁸.

Alvorens de provincie besloot de regie- en voorbereidende rol voor het natuurherstelprogramma op zich te nemen heeft het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit haar een verantwoording van de natuuropgave ter hand gesteld. Dit rapport 'Natuurprogramma Westerschelde'⁹ geeft een onderbouwing van de minimaal 600 ha estuariene natuur die gerealiseerd moet worden en geeft duidelijkheid over de relatie met de Europese verplichtingen ingevolge tot de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Kort samengevat is uit de analyse het volgende naar voren gekomen. Het beleids- en planningstraject van de OS 2010 is in overeenstemming met de analyse en de opgaven uit het landelijke en Europese VHR-traject. De voorstellen beogen het behoud van de habitattypen en soorten eigen aan het Westerschelde-estuarium. In het OS 2010-traject is aangetoond dat behoud van kwaliteit deels kan worden bereikt door maatregelen binnen de Westerschelde: flexibele stortstrategie om de onderliggende systeemkenmerken te behouden, in het bijzonder het meergeulenstelsel en beschermingsstatus Vlake van Raan als zeereservaat. Behoud en voldoende herstel moet echter vooral gevonden worden in de toevoeging van gebieden die bijdragen aan habitatvormende processen en met name gerelateerd aan laagdynamische natuur in orde van grootte van 600-770 hectare. Het Rijk heeft in het besluit (minimaal) 600 hectare estuariene natuur te realiseren gekozen voor de onderkant van de voorstellen. Dit betekent dat het natuurspakket het karakter heeft van "no regret" en dwingt tot ecologisch effectieve locaties en inrichtingen. Door deze toevoeging zodanig te kiezen dat een robuuster en duurzame structuur ontstaat, wordt het beslag op de ruimte (in het algemeen landbouwgronden) zo veel mogelijk beperkt zonder aan effectiviteit te verliezen.

1.2.5 Doorwerking Scheldeverdragen en Natura 2000-opgave

De realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder is vastgelegd in een van de 'Scheldeverdragen' tussen Vlaanderen en Nederland. Het Verdrag tussen

⁸ Op 7 oktober 2005 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten om de regierol te accepteren en op 30 januari 2006 hebben het Rijk en de provincie Zeeland een convenant ondertekend over de uitvoering van een aantal besluiten uit de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en het Derde Memorandum van Overeenstemming.

⁹ Natuurprogramma Westerschelde, ministerie LNV, 15 september 2005

het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium is op 1 oktober 2008 in werking getreden. In dit verdrag is bepaald dat ten laatste in 2007 een aanvang wordt gemaakt met het ontwikkelen van een intergetijdengebied met een omvang van minimaal 440 ha in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Prosperpolder.

Naar aanleiding van het wetgevingsoverleg over het Voorstel van wet houdende goedkeuring van de Scheldeverdragen, heeft de Tweede Kamer een motie ingediend. Daarin is verzocht om een onafhankelijke commissie in te stellen die onderzoekt welke alternatieve natuurherstelmogelijkheden er zijn. Naar aanleiding van deze motie is de Commissie Natuurherstel Westerschelde onder voorzitterschap van de heer Nijpels ingesteld. Deze commissie heeft het advies 'Wennen aan de Westerschelde' uitgebracht. In dit advies wordt geconcludeerd, dat, in vergelijking met de vijf geselecteerde kansrijke alternatieven, het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder de beste denkbare maatregel is.

Mede op basis van het advies van de Commissie Natuurherstel Westerschelde, heeft het kabinet in april 2009 zijn standpunt bepaald en dit bij brief d.d. 17 april 2009 medegedeeld aan de Tweede Kamer¹⁰: Het kabinet geeft er de voorkeur aan om natuurherstel, dat als alternatief dient voor de Hertogin Hedwigepolder, te realiseren zonder ontpoldering. Daartoe besluit het kabinet het natuurherstel buitendijks te realiseren door uitvoering te geven aan het alternatief 'aanleg buitendijkse schor' van de Zeeuwse Waterschappen en zo nodig door het aanvullend (gedeeltelijk) overnemen van het alternatief 'Land van Saeftinghe' van de Stichting Levende Delta. In deze brief wordt aangegeven dat, mocht onverhoopt de bovengenoemde (combinatie) van buitendijkse alternatieven op onoverkomelijke (juridische) bezwaren stuiten in het kader van EU-regelgeving, het oorspronkelijke voorstel van het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder alsnog tot uitvoering wordt gebracht. In deze brief wordt ook aangegeven dat, indien de ontpoldering onvermijdelijk is, het kabinet zich inzet om alsnog tot vrijwillige aankoop van de Hertogin Hedwigepolder te komen, maar in het uiterste geval de onteigeningsprocedure in gang zal zetten.

In navolging van het besluit van 17 april 2009 zijn de daarin genoemde natuurherstelmaatregelen aan validatie onderworpen waarbij de bijdrage van de buitendijkse maatregelen aan natuurherstel, de uitvoerbaarheid van de maatregelen en de effecten voor aspecten als veiligheid en scheepvaart in beschouwing zijn genomen. Ook zijn de kosten van het buitendijks natuurherstel scherper in beeld gebracht. Het resultaat van het validatieonderzoek is vastgelegd in het rapport 'Validatieonder-

¹⁰ Brief d.d. 17 april 2009 van de Minister van LNV aan de voorzitter van de Tweede Kamer, kamerstuk 30 862 nr 25

zoek buitendijks natuurherstel Westerschelde"¹¹. Het rapport wijst uit, dat de in het kabinetsbesluit d.d. 17 april 2009 opgenomen voorkeursvariant van buitendijks natuurherstel niet leidt tot verbetering van de staat van instandhouding van de estuariene natuur in de Westerschelde. Geconcludeerd wordt dat de nieuwe te creëren natuurwaarden een belangrijke aantasting veroorzaken van bestaande natuurwaarden en dat de voorkeursvariant niet leidt tot de noodzakelijke uitbreiding van de oppervlakte estuariene natuur. Gelet op onder andere deze conclusie, stuit realisatie van buitendijks natuurherstel derhalve op onoverkomelijke (juridische) bezwaren in het kader van EU-regelgeving

Gelet op de uitkomsten van het validatieonderzoek, op basis van ecologische en juridische overwegingen en met inachtneming van verdragsrechtelijke en Europeesrechtelijke aspecten, komt het kabinet tot de conclusie dat de voorkeursvariant van herstel van estuariene natuur in de Westerschelde volgens het alternatief van de buitendijkse schorren geen soelaas biedt. Het kabinet heeft daarom op 9 oktober 2009 besloten¹² om het oorspronkelijke voorstel van het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder tot uitvoering te brengen.

1.3 Het rijksinpassingsplan onder de rijkscoördinatieregeling

De voorbereiding van het voorliggende rijksinpassingsplan is begonnen onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Inmiddels is de Wet ruimtelijke ordening (Wro) op 1 juli 2008 in werking getreden, en is de voorbereiding voortgezet onder deze nieuwe wet. Als gevolg hiervan, zijn een aantal termen gewijzigd, hetgeen verduidelijking behoeft. Kort samengevat: Onder de oude WRO was er sprake van een Rijksprojectbesluit onder de Rijksprojectenprocedure, onder de nieuwe Wro is er sprake van een rijksinpassingsplan onder de rijkscoördinatieregeling.

In het hiernavolgende wordt een en ander toegelicht.

Op 1 februari 2004 is de Wet op de Ruimtelijke Ordening aangevuld met een regeling omtrent de besluitvorming over ruimtelijke investeringsprojecten die van zodanig belang zijn dat het Rijk de regie van de publieke besluitvorming van begin tot eind in eigen hand wenst te nemen (artikelen 39a tot en met 39q WRO).

Op grond van deze regeling kon in een besluit van Onze Ministers wie het aangaat, na overleg in de ministerraad worden bepaald dat op de besluitvorming omtrent een project de rijksprojectbesluit procedure en/of in combinatie de uitvoeringsmodule van toepassing was (artikel 39a WRO, het 'toegangsbesluit').

¹¹ Grontmij Nederland B.V., 2 oktober 2009 in opdracht van het Ministerie van LNV.

¹² De brief d.d. 9 oktober 2009 betreffende Natuurherstel Westerschelde van de Minister van LNV aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, kamerstuk 30862 nr 38.

Voor het voorliggende project is dit toegangsbesluit het besluit dat door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is genomen na overleg in de Ministerraad op 17 december 2004 waarbij is bepaald dat voor de uitvoering van het "Project Natuurontwikkeling Westerschelde" de rijksprojectenprocedure als bedoeld in de artikelen 39a tot en met 39q van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (rijksprojectbesluit- en uitvoeringsbesluitmodule) wordt gevolgd¹³.

In het toegangsbesluit is bepaald dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit optreedt als projectminister en de rol van bevoegd gezag vervult, gezamenlijk met de Minister van VROM. De provincie Zeeland treedt op als initiatiefnemer en neemt de inhoudelijke voorbereiding van het rijksinpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten met de daarbij behorende m.e.r.-procedure op zich. Dit besluit is bij brief d.d. 7 september 2005 voorgelegd aan de Tweede Kamer¹⁴. De Tweede kamer heeft vervolgens ingestemd met dit besluit¹⁵.

Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Voor wat betreft het overgangsrecht geldt, dat een besluit als bedoeld in artikel 39a WRO wordt gelijkgesteld met een besluit als bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef Wro (het zogenaamde toegangsbesluit).

Omdat er voor de inwerkingtreding van de Wro geen ontwerp-rijksprojectbesluit ter inzage is gelegd, zijn de artikelen 3.35, eerste lid, onder a of b en vierde lid, en 3.36 Wro van toepassing op het vervolg van de procedure. Dit betekent, dat er thans een rijksinpassingsplan als bedoeld in artikel 3.28 Wro met toepassing van de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 Wro wordt vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gezamenlijk.

Afhankelijk van het moment waarop de Crisis- en Herstelwet in werking treedt, zullen de procedures die noodzakelijk zijn om estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder te realiseren, op een aantal punten versneld worden.

¹³ Brief van de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 7 september 2005, kamerstuk 30 244 nr 1.

¹⁴ Zie vorige voetnoot.

¹⁵ Op grond van artikel 39a lid 3 WRO werd met het besluit geacht te zijn ingestemd indien de Tweede Kamer binnen vier weken na toezending van dat besluit geen besluit had genomen omtrent de behandeling daarvan.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingaan op het MER en het voorkeursalternatief.

In hoofdstuk 3 wordt een beschrijving gegeven van het internationale beleidskader en (in aanvulling op het beleid dat als is genoemd in paragraaf 1.2) het beleidskader van Rijk en tot slot het beleidskader van de provincie Zeeland en de gemeente Hulst.

In hoofdstuk 4 wordt de huidige situatie van het gebied beschreven en wordt tevens ingegaan op de locatiekeuze voor de realisering van de estuariene natuur.

In hoofdstuk 5 wordt een beschrijving gegeven van het project (de maatregelen die genomen zullen worden) en wordt ingegaan op de wijze waarop het project zal worden uitgevoerd. In het bijzonder wordt ingegaan op het dijkverleggingsplan en het inrichtingsplan.

In hoofdstuk 6 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoek dat ter voorbereiding van het rijksinpassingsplan is uitgevoerd. Dit betreft zowel de milieuaspecten als natuur en landschap, flora en fauna, beschermde en beeldbepalende elementen, leidingen en infrastructuur, verkeerskundige aspecten, de waterhuishouding en tot slot de sociale en economische uitvoerbaarheid.

In hoofdstuk 7 wordt een juridische toelichting gegeven op de planregels en de plankaart.

In hoofdstuk 8 wordt de belangafweging die ten grondslag heeft gelegen aan het rijksinpassingsplan weergegeven (conclusie).

In hoofdstuk 9 ten slotte, wordt (bij het ontwerp-rijksinpassingsplan) verslag gedaan van het horen van Provinciale Staten van Zeeland en de Gemeenteraad van Hulst en van de reacties in het kader van het Bro overleg.

In hoofdstuk 10 wordt een overzicht gegeven van de rapporten en onderzoeken die de grondslag vormen van het voorliggende rijksinpassingsplan en van de bijlagen bij dit rijksinpassingsplan.

2. HET MER EN DE KEUZE VOOR HET VOORKEURSALTERNATIEF

2.1 De relatie tussen het rijksinpassingsplan en het MER

In de Wet milieubeheer (Wm) is bepaald dat ter zake van activiteiten die zijn aangewezen in het Besluit MER een milieu effectrapport (MER) opgesteld moet worden bij de voorbereiding van de plannen en besluiten die in het Besluit MER zijn aangegeven. Omdat de realisatie van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder een aantal (deel) activiteiten omvat die als zodanig zijn aangewezen in het Besluit MER en daarnaast ook voor Vlaanderen geldt dat het opstellen van een MER verplicht is, is het grensoverschrijdende MER 'ontwikkeling van een intergetijdengebied'¹⁶ in de Hedwige en Prosperpolder: BesluitMER / PlanMER Nederland' opgesteld.

Zoals blijkt uit de titel van het MER, is het MER een gecombineerde PlanMER / BesluitMER. Dit is mogelijk op basis van het bepaalde in artikel 14.4b Wet milieubeheer. In dit artikel wordt aangegeven dat indien voor een activiteit tegelijkertijd een besluit en een plan uitsluitend met het oog op de inpassing van die activiteit wordt voorbereid, één MER opgesteld kan worden. In casu gaat het dus om een MER met een dubbele functie.

Op grond van artikel 7.37 Wm dient het bevoegd gezag (het Rijk) in het kader van het besluit tot vaststelling van het rijksinpassingsplan te vermelden:

- de wijze waarop rekening gehouden is met de in het milieueffectrapport beschreven gevolgen voor het milieu;
- hetgeen is overwogen over de in het MER beschreven alternatieven;
- hetgeen is overwogen over de inzake het MER ingebrachte opmerkingen en adviezen, waaronder het toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

In dit hoofdstuk wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 7.37 Wm.

2.2 Alternatieven en varianten

De inrichting van een intergetijdengebied (dat wil zeggen: het realiseren van estuariene natuur) in de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder wordt gerealiseerd met het oog op het realiseren van specifieke ecologische doelstellingen. Deze doelstellingen

¹⁶ Het inrichten van een intergetijdengebied is een andere uitdrukking voor het realiseren van estuariene natuur.

kunnen algemeen vertaald worden als het streven naar een zo groot mogelijk, duurzaam slik- en schorgebied met een maximale kans op ontwikkeling van een dynamische sedimentatie/erosie-situatie door middel van een éénmalige ingreep waarna het systeem de vrijheid krijgt zichzelf te ontwikkelen binnen een aantal randvoorwaarden.

De ontwikkeling van het intergetijdengebied gebeurt in twee hoofdstappen. De eerste stap betreft het aanleggen van een nieuwe waterkerende dijk meer landinwaarts (de éénmalige ingreep). In de tweede stap zorgt het getij van de Schelde voor het ontstaan van een intergetijdengebied met slikken en schorren. Hiervoor moet een directe relatie tussen het plangebied en de Schelde worden gecreëerd.

Er zijn drie basialternatieven inzake de dijkconfiguratie ontwikkeld, waarbij voor de eerste twee basialternatieven twee varianten zijn onderscheiden. Het betreft de volgende alternatieven en varianten:

- In *Basialternatief 1 (het 'bressenalternatief')* worden alleen bressen gemaakt (een Schelde-Hedwige-bres en een Prosperhaven-bres langs de Schelde en twee bressen in de tussenliggende Hedwigidijk).
- In *Basialternatief 2 (conservatief dijken weg alternatief)* worden bressen gemaakt, en worden daarnaast de Scheldedijk en de Sieperdadijk afgegraven tot schorniveau en de Hedwigidijk tot polderniveau.
- In *Basialternatief 3 (progressief dijken weg alternatief)* worden, naast het creëren van bressen, de Scheldedijk, de Sieperdadijk en de Hedwigidijk tot op polderniveau afgegraven. De Scheldeschorren worden over hun volledige oppervlakte afgegraven, tot op polderniveau aan de Scheldedijk-zijde en tot op gemiddeld laagwater niveau aan de Scheldezijde.
- De *varianten* in basialternatief 1 en 2 hebben betrekking op de mate van ingrijpen in de Scheldeschorren en het oostelijk deel van het Sieperdaschor.

Naast deze basialternatieven komen in het MER het nulalternatief, het milieuvriendelijke alternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief aan de orde. Deze alternatieven kunnen als volgt omschreven worden:

- *Nulalternatief*: het nulalternatief is het alternatief waarbij het project niet gerealiseerd wordt. Dit is echter geen beleidsoptie (zie onder andere rapporten en studies als genoemd in paragraaf 1.2). Wel fungeert het nulalternatief als referentie voor het beschrijven en beoordelen van effecten.
- *Het milieuvriendelijke alternatief (MA)*: Dit is het alternatief dat uit het effectenonderzoek van de basialternatieven naar voren komt als keuze met de minst negatieve gevolgen voor het milieu.
- *Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)*: Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) gaat uit van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu welke technisch haalbaar zijn. Bij het MMA wordt gezocht naar een aanvullend pakket van milieumaatregelen bij het MA om zo het MA

te optimaliseren. Het MMA kan dus gezien worden als het milieuvriendelijke alternatief (MA), aangevuld met een aantal realistische extra (mitigerende) maatregelen, met name gericht op een verdere verbetering van water, landschap, landbouw en bijbehorende milieuomstandigheden.

2.3 Beschrijving van het MA

Uit de effectbeschrijving van de verschillende milieudisciplines zoals opgenomen in het MER blijkt, dat veel van de effecten die optreden ten aanzien van de onderzochte basisalternatieven beperkt en/of nauwelijks onderscheidend zijn. Er blijven een aantal criteria over op het gebied van bodem en morfologie, flora en fauna, de mens en landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie die wel onderscheidend zijn. Gelet op de natuurdoelstelling en omdat de effecten op de andere disciplines niet groot zijn, is het MA bepaald op basis van de criteria voor natuur.

Het MA voor Vlaanderen is anders dan het MA voor Nederland in verband met het verschillende gewicht dat gegeven wordt aan enerzijds het behoud van de bestaande schorren en anderzijds aan de mate van dynamiek. In Vlaanderen is het MA basisalternatief 2A, in Nederland basisalternatief 3. Het onderscheid tussen beide basisalternatieven (2A en 3) is voornamelijk tijdsgebonden.

Beide alternatieven worden op grond van het effectonderzoek haalbaar voor het milieu geacht, mits een aantal in het MER beschreven mitigerende maatregelen getroffen worden.

2.4 Beschrijving van het MMA

In het MER is het MMA beschreven. Het betreft een integratie van de MA's voor beide landen, aangevuld met een aantal mitigerende maatregelen.

Op de kaart die is opgenomen in paragraaf 5.1, wordt het MMA cartografisch weergegeven.

Het MMA omvat op Nederlands grondgebied de ingrepen, die in paragraaf 5.1 (beschrijving van het project) zijn opgesomd.

Zoals blijkt uit deze opsomming, worden verschillende mitigerende maatregelen getroffen. Het betreft het niet afgraven van het Scheldeschor ter hoogte van de monding van het Sieperdaschor, een verbinding door het Scheldeschor en de spuikom in de Hedwigepolder met het bestaande kreekrestant in dezelfde polder. Ook de helling tussen de overgang van het afgegraven van Scheldeschor en het niet-

afgegraven Schor Ouden Doel is een mitigerende maatregel, alsook het afgraven van de Sieperdadijk over de volledige lengte tot polderniveau. Tot slot worden specifieke mitigerende maatregelen getroffen om de stabiliteit en erosiebestendigheid van de Gasdam te garanderen (versteviging van de bestaande berm, versteviging van het talud van de dam boven de berm, versteviging van de kop van de dijk en van de geulaanzetten.)

Bovenop de genoemde mitigerende maatregelen die rechtstreeks samenhangen met de formulering van het MMA, worden nog aan aantal mitigerende maatregelen getroffen in het kader van het totale project. Verwezen wordt naar paragraaf 10.2 van het MER voor een specificatie van deze maatregelen.

2.5 Afweging, voorkeursalternatief en mitigerende maatregelen

In het MER is aangegeven wat het MMA is, maar wordt geen uitspraak gedaan over het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief is het alternatief dat tot uitvoering gebracht wordt. Dit alternatief wordt niet alleen op basis van het MER bepaald, maar ook de kosten van het project en andere maatschappelijke overwegingen spelen een rol bij het bepalen van het voorkeursalternatief. Een aantal randvoorwaarden zijn hiervoor bepaald, zoals geen verzilting van het omliggende gebied, geen nadelige gevolgen voor de scheepvaart en de vaargeul, waarborging stabiliteit van de waterkeringen en de gasdam, het niet onmogelijk maken van een verbinding met Land van Saeftinghe in de toekomst en tot slot geen strijdigheid met de beheersvoorschriften van de Natura 2000-gebieden.

Voor dit project geldt, dat het in de vorige paragraaf beschreven MMA tevens het voorkeursalternatief is. Een belangrijke overweging die bij het bepalen van het voorkeursalternatief een rol heeft gespeeld is dat het MMA het meeste bijdraagt aan het behalen van de doelstelling voor dit project: het streven naar een zo groot mogelijk, duurzaam slik- en schorgebied met een maximale kans op ontwikkeling van een dynamische sedimentatie/erosie-situatie door middel van een éénmalige ingreep, waarna het systeem de vrijheid krijgt zichzelf te ontwikkelen binnen een aantal randvoorwaarden. Daarnaast worden de nadelen door middel van tal van aanvullende maatregelen zo goed mogelijk gemitigeerd. Voor wat betreft de kosten geldt, dat uitvoering van het MMA in vergelijking met de andere alternatieven meerkosten meebrengt, maar ook het meeste bijdraagt aan het bereiken van de doelstelling.

Gelet op onder andere bovengenoemde overwegingen wordt het MMA aangemerkt als het voorkeursalternatief en wordt dit alternatief vastgelegd in dit rijksinpassingsplan.

2.6 Ingebrachte opmerkingen, reacties en adviezen

2.6.1 Reacties op het MER

In deze paragraaf worden, zodra deze beschikbaar zijn, de relevante zaken uit de reactienota vermeld en wordt aangegeven hoe in dit rijksinpassingsplan hiermee is omgegaan:

Relevante zaken	Verwerking in het rijksinpassingsplan

2.6.2 Toetsingsadvies en aanbevelingen

Het MER doorloopt de volledige procedure. Als het toetsingsadvies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage beschikbaar is, wordt hiervan in deze paragraaf verslag gedaan.

3. BELEIDSKADER

3.1 Internationaal

3.1.1 De Vogel- en habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand) is in 1979 in werking getreden. De Vogelrichtlijn heeft tot doel de bescherming en het beheer van alle vogels die op het grondgebied van de Europese Unie in het wild leven en hun habitats (leefomgeving).

De Vogelrichtlijn heeft twee beschermingsstrategieën: de bescherming van leefgebieden van een aantal specifieke soorten en de algemene bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese lidstaten. Het gehele gebied van de Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna) is in 1992 in werking getreden. De Habitatrichtlijn heeft als doel de biologische diversiteit in de Europese Unie in stand te houden. De aanmelding onder de Habitatrichtlijn is gebaseerd op het voorkomen van 51 habitattypen uit bijlage 1 en van 35 planten en diersoorten (voor zover het geen vogels betreft) uit bijlage 2 van de betreffende richtlijn.

De Habitatrichtlijn verplicht Nederland om voor alle habitattypen en soorten waar het mede verantwoordelijkheid voor draagt in een goede staat van instandhouding te brengen en om daartoe instandhoudingsdoelstellingen te definiëren.

De Habitatrichtlijn heeft twee beschermingsstrategieën: de bescherming van natuurlijke habitats en de habitats van een aantal specifieke soorten (gebiedsbescherming) en de strikte bescherming van soorten die van belang zijn voor de Europese Unie (soortenbescherming); ongeacht waar deze diersoorten voorkomen. Het gehele gebied van de Westerschelde is aangemeld als habitatrichtlijngebied.

De Europese Unie heeft zich tot doel gesteld in 2010 de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen. Een belangrijk middel om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen is het realiseren van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang: het Natura 2000 netwerk. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De lidstaten van de Europese Unie zijn verplicht om voor de Natura 2000-gebieden een duurzame staat van instandhouding te creëren. De aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en de aanmelding als Habitatrichtlijngebied voor het gehele gebied van de Westerschelde betekenen niet alleen dat ingrepen op hun effecten voor de natuurwaarden moeten worden beoordeeld en verslechtingen door maatregelen worden voorkomen, maar ook dat een staat van duurzame instandhouding van habitats en soorten gerealiseerd wordt.

Voor de Westerschelde zijn van belang de habitats met betrekking tot de laagdynamische natuur. De oppervlakte van het estuarium moet zodanig zijn dat een evenwichtige verdeling aanwezig is van de verschillende deelecotopen (laagdynamische-hoogdynamische delen, diepe en ondiepe delen, slibrijke-zandige delen, zoute en brakke delen) in samenhang met de aangrenzende schorren.

3.1.2 Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) is sinds 22 december 2000 officieel van kracht. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van oppervlaktewateren en grondwater in de Europese Unie te beschermen en te verbeteren en het duurzaam gebruik van water te bevorderen. Een nevendoelstelling is de harmonisatie van Europese waterwetgeving.

Voor oppervlaktewateren maakt de KRW een onderscheid tussen chemische en biologische kwaliteitsdoelstellingen die uitgedrukt worden in maatstaven om 'een goede toestand' te bereiken. Om die 'goede toestand' te bereiken moeten in 2009 de daarvoor uit te voeren beheermaatregelen in een stroomgebiedbeheerplan worden vastgelegd.

De Westerschelde vormt een onderdeel van het veel grotere stroomgebied van de Schelde waarvoor de doelstellingen van de KRW worden uitgewerkt in een stroomgebiedbeheersplan. De verdergaande verbetering van de waterkwaliteit van de Schelde is een belangrijke randvoorwaarde voor ecologisch herstel en zal daarmee een bijdrage gaan leveren aan de realisering van de Vogel- en Habitatrichtlijn-doelen.

Het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde heeft in ontwerp ter inzage gelegen. In dit beheerplan worden de milieudoelstellingen ten aanzien van de Schelde geformuleerd. De doelen voor het oppervlaktewater hebben een chemische en een ecologische component. Voor de chemische kwaliteit van het water zijn de normen bepaald door de Europese Commissie en vastgelegd in de Richtlijn Prioritaire Stoffen. De ecologische doelen zijn in het stroomgebied Schelde bepaald, gebruikmakend van landelijke milieukwaliteitseisen, aangevuld met een nadere regionale uitwerking. Indien de doelen naar verwachting niet in 2015, maar later kunnen worden

bereikt, is een motivering daarvoor gegeven. Voor de grondwaterlichamen zijn normen voor nitraat en bestrijdingsmiddelen vastgesteld voor de gehele EU. Voor een aantal overige stoffen zijn aanvullend daarop drempelwaarden voor de grondwaterkwaliteit in het stroomgebied Schelde vastgesteld. De chemische normen en de goede ecologische toestand van oppervlaktewatertypen en de chemische en kwantitatieve normen voor grondwater worden als milieukwaliteitseisen vastgelegd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009. Afgeleide ecologische normen worden als concrete doelstellingen voor de Kaderrichtlijn Water opgenomen in de waterplannen van rijk en provincies.

3.2 Rijksbeleid

3.2.1 Het beleid, specifiek gericht op de ontwikkeling van estuariene natuur

In paragraaf 1.2 is een overzicht gegeven van de beleidsdocumenten, rapporten, de memoranda en de verdragen waarin de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder is onderzocht, gemotiveerd en vastgelegd. In aanvulling op deze stukken wordt in deze paragraaf een overzicht gegeven van andere relevante beleidsdocumenten op Rijksniveau.

3.2.2 Nota Ruimte

In de Nota Ruimte wordt aangegeven dat het Rijk, de provincies en de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de aanwezige bijzondere waarden en kenmerken van de Vogel- en Habitatrictlijngebieden, de Natuurbeschermingswetgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur.

Op de bij de Nota Ruimte behorende kaart C 'Nationale ruimtelijke Hoofdstructuur: water, natuur, landschap' is de Westerschelde aangemerkt als Habitatrictlijngebied en deels als Vogel- en Habitatrictlijn gebied.

Voor de Zuidwestelijke Delta als geheel wordt in de Nota Ruimte tevens een duurzaam herstel van natuurlijke processen nagestreefd. De beoogde natuurmaatregelen die in de vorm van ontpoldering en anderszins zijn voorzien, dragen in ruime mate bij aan het realiseren van dit doel. Voor de Westerschelde betekent dit dat met name het areaal laagdynamische getijdennatuur (schorren en slikken) zal worden uitgebreid.

In paragraaf 4.5.4.1 van de Nota Ruimte wordt tot slot specifiek ingegaan op de Vlaams – Nederlandse Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium: Aangegeven wordt dat het Rijk samen met Vlaanderen een pakket van projecten en maatregelen zal opstellen om in het Schelde-estuarium als geheel de veiligheid tegen overstromen,

de toegankelijkheid voor de scheepvaart en de kwaliteit natuurlijkheid ook in de toekomst te waarborgen en waar mogelijk op een hoger plan te tillen. De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium wordt aangehaald, en ook wordt aangegeven dat onder andere voor wat betreft natuurlijkheid de ruimtelijke consequenties groot zijn door meer ruimte te geven aan het water van het Schelde-estuarium.

3.2.3 Samen werken met water (bevindingen van de Deltacommissie 2008)

De Deltacommissie heeft op verzoek van de regering het advies 'Samen werken met water' uitgebracht, welk advies gaat over de bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarbij gaat het om de vraag hoe Nederland zo ingericht kan worden dat het ook op de zeer lange termijn klimaatbestendig is, veilig tegen overstromingen, en een aantrekkelijke plaats is en blijft om te leven. Naast (water)veiligheid wordt in het advies ook ingegaan op samenhang met wonen en werken, landbouw, natuur, recreatie, landschap, infrastructuur en energie. Veiligheid en duurzaamheid zijn de twee pijlers voor de strategie van de komende eeuwen. Naast bescherming tegen het water, benadrukt en benoemt het advies de kansen voor de Nederlandse samenleving.

In het advies speelt 'waterveiligheid' een cruciale rol. Hierbij gaat het om de bescherming tegen overstromingen en het veiligstellen van de zoetwatervoorziening. Het zekerstellen van waterveiligheid voorkomt slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting, het voorkomt schade. Het zekerstellen van waterveiligheid voorkomt slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting, het voorkomt schade aan economie, landschap, natuur, cultuur en reputatie. Het advies gaat ervan uit dat een veilig Nederland een collectief maatschappelijk belang is waarvoor de overheid verantwoordelijkheid neemt en blijft nemen.

De urgentie (voor uitvoering) van het advies is groot. Nederland heeft een achterstand in te lopen omdat niet wordt voldaan aan de huidige geldende normen. Bovendien zijn de normen achterhaald en moeten naar boven worden bijgesteld. Daarnaast verandert het klimaat snel, stijgt de zeespiegel waarschijnlijk sneller dan aangenomen en neemt de (extreme) variatie in rivierafvoeren naar verwachting toe.

De Deltacommissie heeft voor de korte en middellange termijn een aantal concrete aanbevelingen geformuleerd, omdat actie nu noodzakelijk is voor het verhogen van het veiligheidsniveau. De aanbeveling voor de Westerschelde luidt als volgt: 'de Westerschelde moet open blijven om het waardevolle estuarium en de vaarroute naar Antwerpen te behouden. Veiligheid moet op peil worden gehouden door dijkversterking'.

3.2.4 Het Nationaal Waterplan

Met de inwerkingtreding van de Waterwet (voorzien in december 2009) wordt de Nota Waterhuishouding vervangen door het Nationaal Waterplan (NWP). In het Nationaal Waterplan zijn de hoofdlijnen vastgelegd van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid.

De zuidwestelijke Delta (het gebied dat wordt begrensd door de Nieuwe Waterweg / Nieuwe Maas, de Biesbosch en het Schelde-estuarium) is een gebied met veel grote wateren met elk een eigen karakter. De Deltawerken hebben veiligheid gebracht, maar een belangrijk nadeel van de aanleg van de Deltawerken is het wegvallen van de estuariene dynamiek waardoor de natuurlijke processen in de Zuidwestelijke Delta zijn verstoord. Specifiek voor de Westerschelde geldt daarbij ook nog, dat de Westerschelde sterk onderhevig is geweest aan menselijke activiteiten. Door onder andere inpolderingen, aanleg van harde oeververdedigingen, zandwinning, vaargeulverruiming en de matige waterkwaliteit verkeert de Westerschelde in een ongunstige staat van instandhouding.

De beleidskeuze voor de Zuidwestelijke Delta is enerzijds het werken aan de bescherming tegen overstroming en anderzijds het opnieuw toelaten van natuurlijke processen door het gecontroleerd opheffen van de harde scheiding tussen de diverse waterbekkens om zo herstel van de estuariene dynamiek mogelijk te maken. Herstel van de getijdendynamiek moet de nadelige invloed van de Deltawerken op de ecologie wegnemen. Herstel van de getijdendynamiek vergroot ook het zelfreinigend en natuurlijk productievermogen van het water en verdeelt de belasting van nutriënten beter over de wateren.

3.3 Provinciaal beleid

3.3.1 Omgevingsplan Provincie Zeeland 2006-2012

Het Omgevingsplan Provincie Zeeland 2006-2012 is op 1 oktober 2006 in werking getreden en bevat het provinciaal beleid voor ruimte, milieu en water. Belangrijkste doelstellingen zijn het faciliteren van de economische dynamiek, het bevorderen van de sociaal-culturele dynamiek en het versterken van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten.

Voor de deltawateren integraal is de doelstelling de ontwikkeling van een veilige en gezonde delta en is de strategie gericht op herstel van estuariene dynamiek. Als actie wordt genoemd het uitvoeren van het natuurluik van de Ontwikkelingsschets schelde estuarium 2010 onder regie van de provincie.

Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de Deltawateren afzonderlijk. De Westerschelde wordt in het omgevingsplan als zodanig genoemd als het enige overgebleven estuarium in het deltagebied. Ook wordt aangegeven dat er 600 ha estuariene natuur gerealiseerd zal worden, waarvan ca. 295 ha in de Hertogin Hedwigepolder.

3.3.2 Natuurbeheerplan Zeeland 2009

Het Natuurbeheerplan Zeeland 2009 is het provinciale beleidskader voor verwerving, functieverandering, inrichting en beheer van de natuurgebieden en agrarische beheergebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Zeeland. De Ecologische Hoofdstructuur is een netwerk van natuurgebieden, agrarische beheergebieden en ecologische verbindingzones waarbinnen de natuur in stand wordt gehouden. Het Natuurbeheerplan bevat gedetailleerde kaarten van de EHS waaruit blijkt waar de natuur- en beheergebieden liggen, wat de natuurbeleidsdoelen voor deze gebieden zijn en wat de subsidiemogelijkheden zijn voor verwerving, functieverandering, inrichting en beheer.

3.3.3 Werk in uitvoering: 10-puntenplan voor het Zeeuwse natuurbeleid

De Nota Werk in uitvoering, door gedeputeerde staten vastgesteld op 3 oktober 2000, beschrijft, vanuit de twee pijlers van het Zeeuwse groene beleid (behoud en ontwikkeling) 10 relevante aandachtsgebieden met bijhorende actiepunten die moeten leiden tot een duurzaam en groen Zeeland: Zeeuwse ecologische hoofdstructuur, Natuurherstel Westerschelde, Ecologische verbindingzones, Soortenbescherming, Agrarisch natuurbeheer, Provinciaal faunabeleid, Nieuwe aanwijzingen Natuurbeschermingswet 1998, Natuur en water, Mens en natuur en Landschap. Voor wat betreft natuurherstel Westerschelde wordt aangegeven dat gekozen is voor een bestuurlijk compromis, dat vastgelegd is in de Bestuursovereenkomst. Naast enkele buitendijkse maatregelen is ervoor gekozen om de natuurcompensatie grotendeels binnendijs plaats te laten vinden.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Bestemmingsplan 'Buitengebied' gemeente Hulst

Het grootste deel van de Hertogin Hedwigepolder heeft in het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid' van de gemeente Hulst de bestemming "Agrarische doeleinden". Deze bestemming heeft nog diverse subbestemmingen:

Voor de Hedwigepolder is dit "A1n", landschappelijk en/of cultuurhistorisch en/of natuurwetenschappelijke waarden.

Het gedeelte van de aangrenzende Prosperpolder op Nederlands grondgebied heeft de subbestemming "A0", open gebied en foerageergebied ganzen.

De niet-agrarische bebouwing in de Hedwigepolder aan de Engelbertstraat heeft een zogenaamde burgerbestemming in de vorm van "wonen", "erf" en "tuin".

Een kreekrestant in de Hedwigepolder heeft de bestemming natuurgebied. De kreek tussen de Lignestraat en de Engelbertstraat is aangeduid als natuurgebied zonder subbestemming.

De huidige Deltadijk is een waterstaatswerk en heeft de functie primaire waterkering. De dijk landinwaarts is een (gedeeltelijk) beschermde dijk door haar cultuurhistorische waarden.

De gronden ten noorden en westen van de Hertogin Hedwigepolder hebben de bestemming Natuurgebied met de subbestemming estuarium.

3.4.2 Ontwikkelingsvisie Hulst

De gemeente Hulst heeft een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarop middels een kansenkaart de potenties en kansen voor de gemeente op hoofdlijnen zijn weergegeven. Voor wat betreft natuur, wordt het waardevolle Land van Saeftinghe genoemd en wordt het belang van de Westerschelde als natuurgebied genoemd. Specifiek over de Hertogin Hedwigepolder bevat de visie geen informatie.

3.5 Conclusie

De realisering van estuariene natuur is in strijd met het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Hulst. Deze strijdigheid wordt opgeheven met het voorliggende rijksinpassingsplan, waarbij aan de betreffende gronden de bestemming "Natuur – estuariene natuur" wordt gegeven.

Een van de doelstellingen als omschreven in het Omgevingsplan Zeeland, is herstel van de estuariene dynamiek in de Deltawateren. De Westerschelde wordt als zodanig genoemd als het enige overgebleven estuarium in het Deltagebied, en het voorliggende project in de Hertogin Hedwigepolder wordt expliciet genoemd, maar vormt geen specifieke doelstelling in het omgevingsplan.

En tot slot: realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder geeft uitvoering aan het nationaal beleid en internationaal beleid. Realisering van estuariene natuur geeft uitvoering aan de Natura 2000 doelstellingen, geeft uitvoering aan het Verdrag dat met Vlaanderen is gesloten, en geeft uitvoering aan een van de specifieke beleidskeuzes voor de Zuidwestelijke Delta als aangegeven in de Nota Ruimte.

Samengevat kan dan ook geconcludeerd worden, dat realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder goed ingebed is in en uitvoering geeft aan het nationaal en internationaal beleid.

4. GEBIEDSBESCHRIJVING

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt, voorafgaand aan de gebiedsbeschrijving, ook het proces van de locatiekeuze beschreven. Zoals zal blijken uit paragraaf 4.2, is er veel onderzoek verricht alvorens de uiteindelijke locatiekeuze is gemaakt. De reden hiervoor is dat het project ingrijpende gevolgen heeft voor het betreffende gebied en de directe omgeving waardoor gedegen onderzoek een noodzakelijke voorwaarde is. Zoals zal blijken, is de uiteindelijke keuze voor de Hertogin Hedwigepolder ingegeven door ecologische, maatschappelijke, en economische motieven.

4.2 Locatiekeuze

In de inleiding is aangegeven dat in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 door de Vlaamse en Nederlandse regering is besloten om in ecologische zone 3 minimaal 520 en maximaal 600 hectare nieuwe estuariene natuur te ontwikkelen die voldoet aan de eisen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Aan dit besluit is een uitvoerig studietraject voorafgegaan dat is beschreven in paragraaf 2.1.

In dit hoofdstuk komen specifiek de rapporten en adviezen aan de orde die hebben geleid tot de keuze voor de locatie Hertogin Hedwigepolder alsook de adviezen waarin deze keuze bevestigd wordt.

Rapport "Voorstel voor natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010"

In juni 2003 is door het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ), de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA) en het Instituut voor Natuurbehoud (IN) een rapport opgesteld waarin verkend wordt welke concrete maatregelen genomen kunnen en moeten worden om het streefbeeld natuur 2030 uit de Langetermijnvisie te kunnen realiseren. Dit rapport is beschreven in paragraaf 1.2. Hier wordt herhaald, dat het ont-polderen van de Hertogin Hedwigepolder één van de maatregelen is die genoemd wordt bij dit alternatief dat het beste invulling geeft aan de doelstelling.

Strategisch MER

Voordat de Ontwikkelingsschets 2010 is opgesteld, zijn ter voorbereiding de mogelijke gevolgen van die maatregelen die in de Ontwikkelingsschets opgenomen zouden worden, onderzocht en is naar aanleiding van dit onderzoek een Strategisch Milieueffectenrapport opgesteld. In het kader van het Strategische MER¹⁷ is onder-

¹⁷ Strategisch milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010, Proses, september 2004

zocht wat de gevolgen waren van een aantal voorbeeldmaatregelen (waaronder voor het grensgebied onder andere de Hedwige – Prosper – Doelpolder) in de Westerschelde. Gebleken is dat de onderzochte alternatieven zich niet of nauwelijks onderscheidden ten aanzien van de effecten op het milieu.

Voor wat betreft de ecologische en maatschappelijke effecten blijkt er wel verschil te zijn: De Hertogin Hedwigepolder en het noordelijke gedeelte van de Prosperpolder blijken binnen zone 3 zowel ecologisch als maatschappelijk het meest geschikt te zijn.

Rapport 'Locatiekeuze Hedwige- en Prosperpolder'

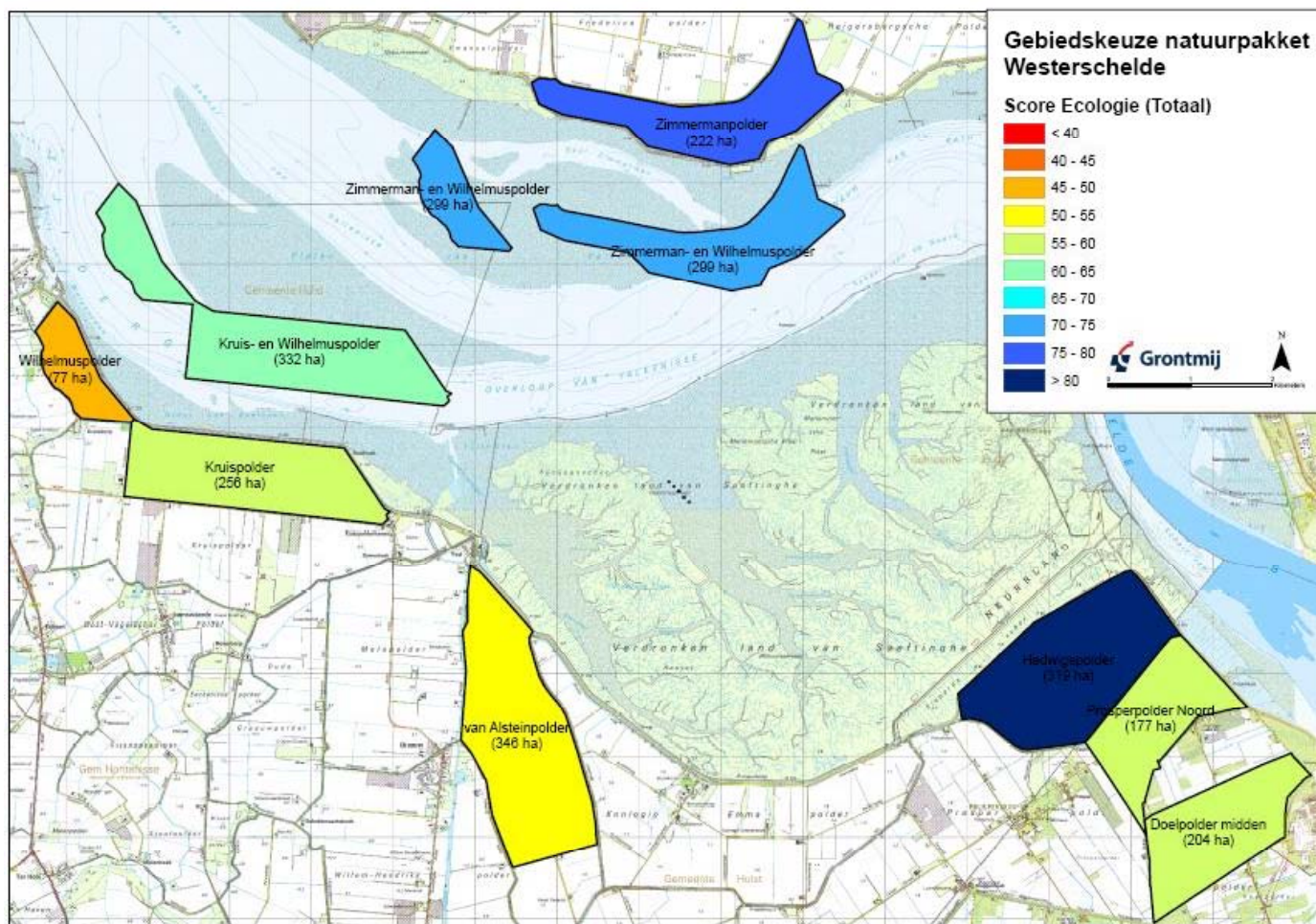
Relevant in dit verband is het onderzoek en het naar aanleiding daarvan opgestelde rapport 'locatiekeuze Hedwige- en Prosperpolder'¹⁸, waarin een onderbouwing wordt gegeven van de ecologische en maatschappelijke geschiktheid van de Hertogin Hedwigepolder en Prosperpolder in relatie tot andere locaties in zone 3. Bij deze beoordeling zijn alle mogelijke locaties langs de Schelde tot aan Rupelmonde meegenomen.

Dit heeft geleid tot de selectie van de volgende potentiële gebieden: Zimmermampolder (222 ha), Wilhelminuspolder (77 ha), Kruispolder (256 ha), Van Alsteinpolder (346 ha), Hedwigepolder (305 ha), Prosperpolder (139 ha) en Doelpolder (293 ha). Op basis van de oppervlakte-eis voor het Nederlands grondgebied zijn de volgende gebiedscombinaties samengesteld: Kruispolder en Wilhelmspolder (333 ha) en Zimmermampolder en Wilhelmspolder (299 ha).

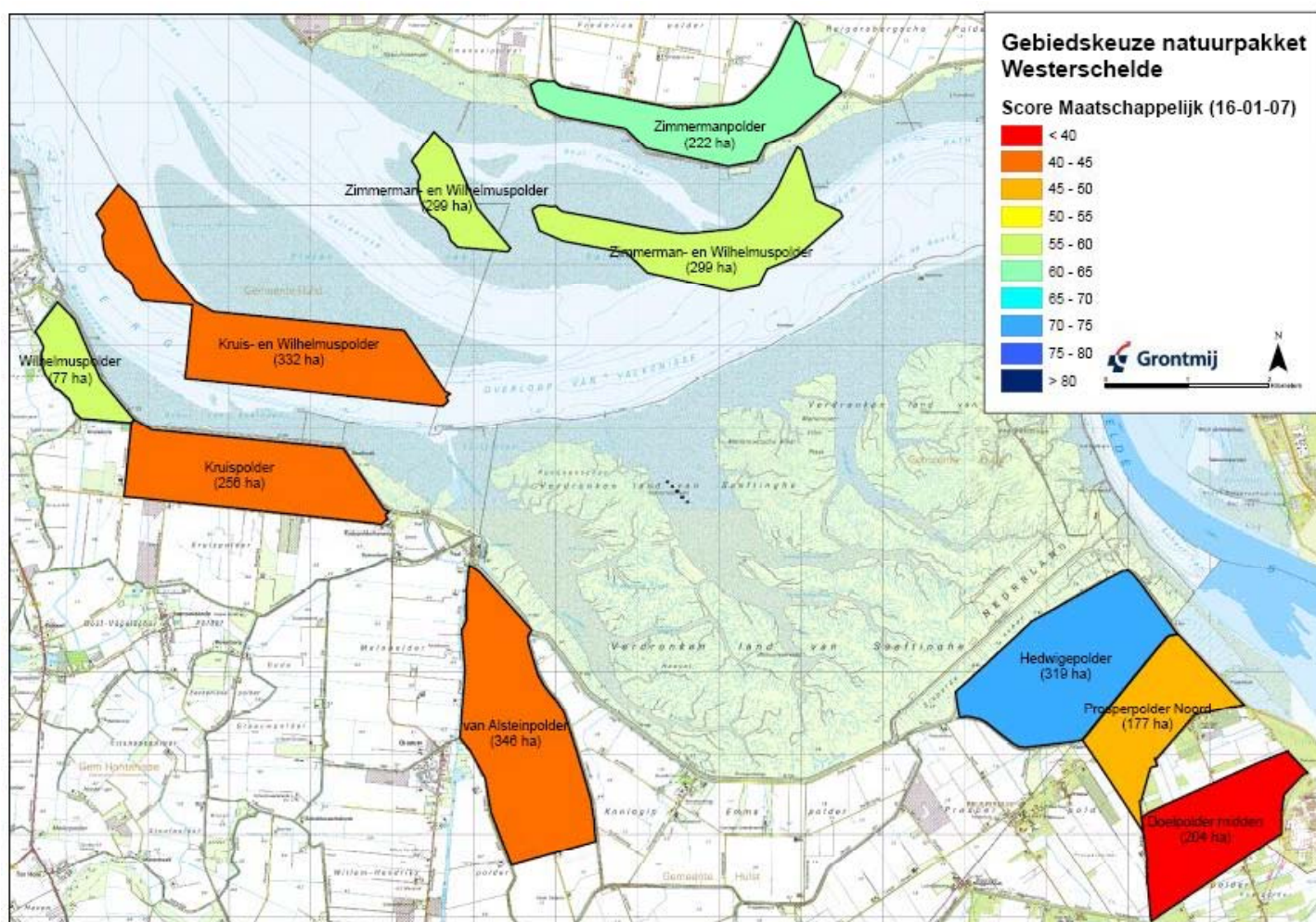
De ecologische geschiktheidsbeoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van een selectie van beoordelingscriteria, classificatie en weging van beoordelingscriteria en het uitvoeren van de beoordeling in GIS. Tevens is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd. In de aangegeven stappen zijn diverse benodigde deskundigen geraadpleegd.

¹⁸ Locatiekeuze Hedwige- en Prosperpolder, Grontmij Nederland b.v., Houten, 20 april 2007.

In onderstaande figuren zijn de resultaten van de ecologische en maatschappelijke beoordeling weergegeven:

Figuur 1 Beoordeling relatieve geschiktheid op basis van ecologische criteria. Hoogste score voor schor c.q. slik.

Figuur 2 Beoordeling relatieve geschiktheid op basis van maatschappelijke criteria

In de ecologische beoordeling scoort de Hedwigepolder onderscheidend het hoogst en wel voor schor. Dit betekent dat in Hedwigepolder met de minste inspanningen de hoogste natuurkwaliteit kan worden gerealiseerd. De Zimmermanpolder (222 ha) scoort voor de Nederlandse gebieden 'second-best', (eveneens voor schor) maar voldoet niet aan de eis die aan de oppervlakte worden gesteld (circa 300 ha). De combinatie Zimmerman-Wilhelmspolder voldoet hier wel aan (299 ha), maar scoort weer lager in de ecologische beoordeling. De combinatie Kruispolder-Wilhelminapolder scoort het best op de ontwikkeling van slik, maar deze relatieve geschiktheid is beduidend lager dan de geschiktheid van de Hedwigepolder voor schorontwikkeling.

De Hedwigepolder scoort ook maatschappelijk wezenlijk beter dan de andere polders, met name vanwege een lage bewoningsdichtheid, een hoge kosteneffectiviteit

en een logische begrenzing. De andere polders scoren beduidend lager vanwege een combinatie van wisselende minder gunstige aspecten.

Aanvullend op de onderscheidend hoogste scores in de geschiktheidsbeoordeling heeft de locatiekeuze voor de Hedwigepolder ook nog als voordeel, dat de Hedwigepolder het enige gebied is dat aansluit bij de Vlaamse gebieden (Prosperpolder) en hiermee een grotere gebiedseenheid vormt dan bij de andere gebieden mogelijk is. Dit is van groot belang vanuit het oogpunt van duurzaamheid en diversiteit.

Advies 'Wennen aan de Westerschelde'

In het kader van de goedkeuring van het Verdrag betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, is naar aanleiding van de toezegging van de regering aan de Tweede Kamer op de door de Tweede Kamer aanvaarde motie Koppejan van 10 december 2007 de Commissie Natuurherstel Westerschelde ingesteld (zie ook paragraaf 1.2.5).

Naar aanleiding van het onderzoek komt de Commissie Natuurherstel Westerschelde tot een aantal conclusies die beschreven zijn in het advies 'Wennen aan de Westerschelde'¹⁹:

Ten aanzien van de vraag wat nodig is in de Westerschelde, luiden de conclusies als volgt:

1. De commissie concludeert dat het nemen van voldoende maatregelen die leiden tot herstel van de estuariene natuur in de Westerschelde noodzakelijk en onvermijdelijk is.
2. De commissie adviseert om op korte termijn een besluit te nemen over de in te zetten natuurherstelmaatregelen.
3. De commissie concludeert dat het besluit maatregelen moet bevatten die gelijk of gelijkwaardig zijn aan circa 300 ha 'ontpolderingen', als onderdeel van 600 ha natuurmaatregelen. Het gaat hierbij, gezien de eerder vastgestelde beleidsvoornemens om een eerste stap, waarna aanzienlijke additionele gebieden moeten worden gerealiseerd.
4. De commissie concludeert dat gebieden met gecontroleerd gereduceerd getij een alternatief kunnen vormen voor ontpolderen.

Ten aanzien van vrijwillige grondverwerving en onteigening luiden de conclusies:

5. De commissie adviseert om in het geval van natuurherstelmaatregelen in de Westerschelde de benodigde gronden te verwerven op basis van onteigening.

Ten aanzien van de Hertogin Hedwigepolder:

6. De commissie concludeert dat het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder de best denkbare maatregel is.

Ten aanzien van de vijf alternatieven:

7. De commissie concludeert dat er vijf kansrijke alternatieven zijn voor de ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder. In volgorde van afnemende kwaliteit zijn dat:
 - Grote ontpoldering Zimmermanpolder en een gedeelte van de Fredericapolder;

¹⁹ Wennen aan de Westerschelde, advies Commissie Natuurherstel Westerschelde: alternatieven voor ontpoldering Hertogin Hedwigepolder,

- Gecontroleerd gereduceerd getij in de Zimmermanpolder en de Fredericapolder (geen ontpoldering);
 - Ontpoldering Molen- en Perkpolder, plus aanvullende maatregelen kreekherstel;
 - Meerdere kleine ontpolderingen plus aanvullende maatregelen kreek herstel;
 - Natuurherstel met gecontroleerd gereduceerd getij, plus aanvullende maatregelen kreekherstel (geen ontpoldering).
8. De commissie concludeert dat er geen reële alternatieven zijn voor de ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder buiten het gebied van de Westerschelde. Ook de aangeboden petitie vormen geen reëel alternatief.
- Ten aanzien van bestuurlijke en financiële maatregelen:*
9. De commissie adviseert het Rijk zelf de benodigde besluiten te nemen over natuurherstelmaatregelen. Heldere kaders van het Rijk – ook over de verwerving van gronden – zijn nodig om snel vooruitgang te boeken en om in de regio te kunnen werken aan verbetering van de onderlinge verhoudingen.
10. De commissie concludeert dat de bestuurlijke en maatschappelijke verhoudingen in het gebied moeten worden verbeterd. De commissie adviseert daarom dat op initiatief van de provincie Zeeland actief wordt gewerkt aan herstel van de goede verhoudingen.
11. De commissie adviseert om alle activiteiten gericht op de opgaven van Natura 2000, die betrekking hebben op de verdieping van de Westerschelde en die voortkomen uit het advies van de Deltacommissie, te bundelen in een regionale uitvoeringsorganisatie. Deze uitvoeringsorganisatie dient als regionaal samenwerkingsverband te worden opgezet. De commissie adviseert om de financiële middelen die beschikbaar zijn voor de realisatie van het natuurherstel, onder te brengen in een Westerscheldefonds.

Kort samengevat komt ook de Commissie Natuurherstel Westerschelde in een gedegen en helder advies tot de conclusie dat ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder de best denkbare optie is.

Validatieonderzoek buitendijks natuurherstel Westerschelde²⁰

In de eerder genoemde brief van 17 april van de Minister van LNV aan de Tweede Kamer is aangegeven dat het kabinet er de voorkeur aangaf om herstel van de 300 hectare estuariene natuur in de Westerschelde te realiseren zonder ontpoldering. Daartoe heeft het kabinet besloten om een uiterste poging te doen om dit natuurherstel buitendijks te realiseren. De daarbij voorgestelde maatregelen zijn vervolgens aan een validatieonderzoek onderworpen.

De leidende hoofdvraag bij het uitvoeren van het validatieonderzoek was: hoe kan het natuurherstel van de Westerschelde gerealiseerd worden door middel van buitendijkse maatregelen (alternatief “schoraanleg, eventueel aangevuld met Saeftinghe” ten behoeve van de habitattypen H1130 (Estuaria), H1310 (Eénjarige pioniersvegetaties) en H1330 (Atlantische schorren). Deze vraag is beantwoord vanuit morfologische, ecologische en juridische hoek.

²⁰ Validatieonderzoek buitendijks natuurherstel Westerschelde, Onderzoek naar de effectiviteit, de effecten en de uitvoerbaarheid van buitendijkse schoraanleg, eventueel aangevuld met bodemverlaging van het Land van Saeftinghe, Grontmij Nederland BV, Houten, 2 oktober 2009, in opdracht van het ministerie van LNV.

De hoofdconclusies luiden als volgt:

- (1) Morfologisch: Buitendijkse schoraanleg en buitendijkse schorontwikkeling hebben beide een te verwaarlozen effect op het morfodynamische systeem (waaronder het meergeulenstelsel) en op de veiligheid. De schoraanleg en/of schorontwikkeling leiden niet tot relevante verandering van de waterstanden en overstromingsrisico's. Door de verdieping van delen van Saeftinghe kan zelfs een lichte verlaging van de waterstanden bereikt worden.
- (2) Ecologisch: Buitendijkse schoraanleg leidt niet tot verbetering van de staat van instandhouding van het estuarium. Bij het alternatief waarbij natuurlijke schor- en slikvorming wordt gestimuleerd door de aanleg van strekdammen kan maximaal 125 ha hoogdynamisch slik worden omgezet in laagdynamisch slik en kan 214 ha hoogdynamisch ondiep water worden omgezet in laagdynamisch slik en schor.
- (3) Juridisch: De herstelopgave kan niet gerealiseerd worden omdat deze gericht is op herstel van een combinatie aan estuariene habitattypen en elke uitbreiding van een van deze habitattypen ten koste gaat van een van de andere estuariene habitattypen. Daarnaast leidt dit verlies tot een compensatieopgave in het kader van de Natuurbeschermingswet die niet kan worden gerealiseerd door middel van buitendijkse maatregelen in het estuarium van de Westerschelde.

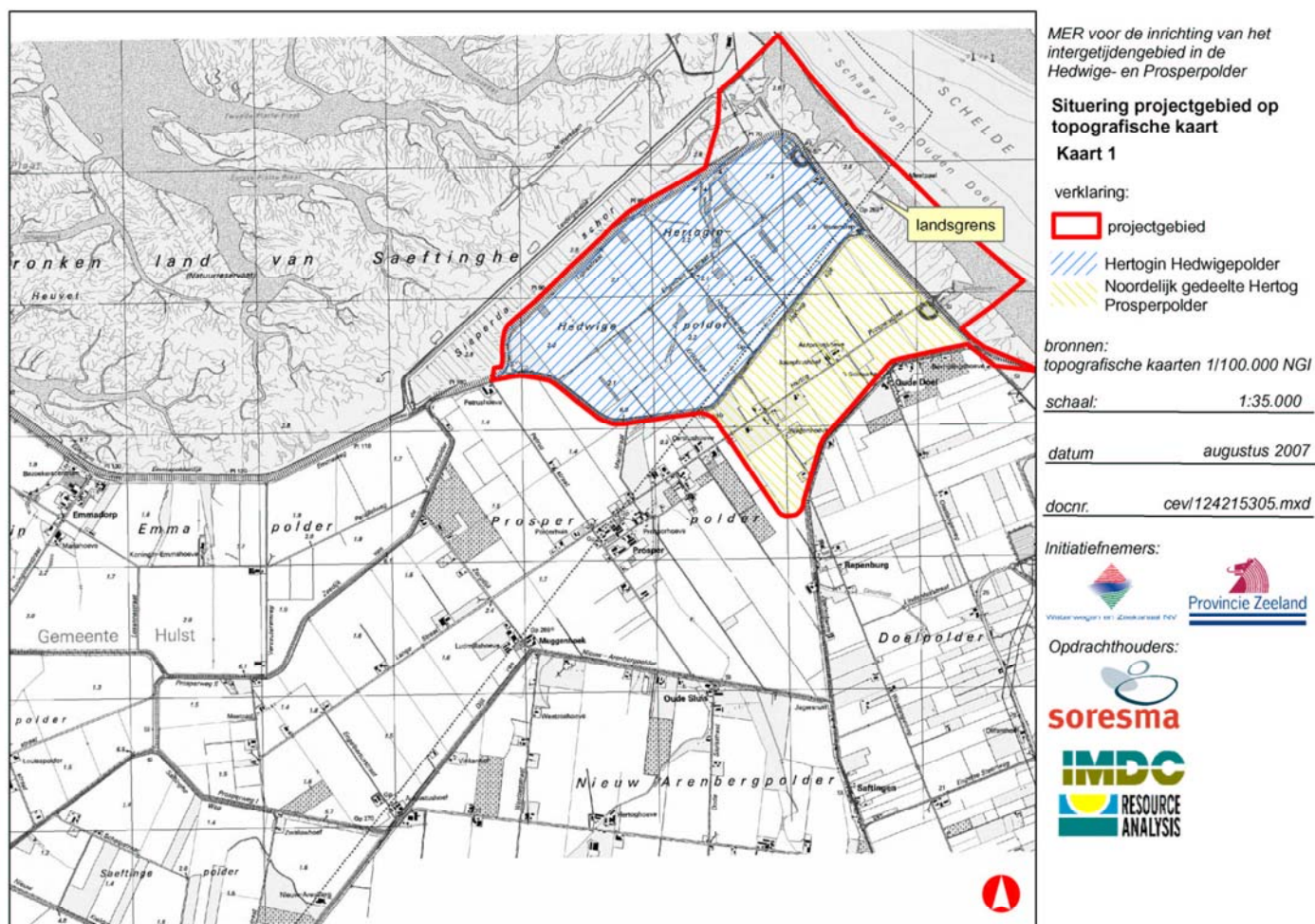
Samenvattend wijst het validatierapport uit, dat de voorkeursvariant van buitendijs natuurherstel niet leidt tot verbetering van de staat van instandhouding van de estuariene natuur in de Westerschelde. De nieuw te creëren natuurwaarden veroorzaken een belangrijke aantasting van de bestaande beschermde natuurwaarden en daarnaast leidt de voorkeursvariant niet tot de noodzakelijke uitbreiding van de oppervlakte estuariene natuur.

Conclusie

Zoals blijkt uit bovenstaand overzicht, is aan de keuze voor de locatie uitvoerig en veelvuldig onderzoek vooraf gegaan. Uit de eerdere onderzoeken is met name de geschiktheid van de Hertogin Hedwigepolder voor de realisering van estuariene natuur gebleken, uit de latere onderzoeken blijkt dat er echt geen alternatief is voor het ontpolderen van de Hertogin Hedwigepolder. De keuze voor de locatie Hertogin Hedwigepolder is hiermee ruim voldoende onderbouwd en staat vast.

4.3 Ligging plangebied

Het Vlaams – Nederlandse projectgebied ligt op de grens tussen de provincies Oost-Vlaanderen (België) en Zeeland (Nederland), net ten zuiden van het Verdrunken land van Saeftinghe. Dit rijksinpassingsplan heeft alleen betrekking op het Nederlandse deel.

4.4 Ruimtelijke structuur

De ruimtelijke structuur van het plangebied is uitvoering beschreven in het MER. In deze paragraaf worden de verschillende aspecten van de ruimtelijke structuur kort toegelicht. Deze toelichting op de verschillende aspecten is steeds zelfstandig leesbaar. Volledigheidshalve en om de onderliggende informatie beter toegankelijk te

maken, wordt daarnaast ook verwezen naar de paragraaf van het MER waarin het betreffende aspect uitvoerig aan de orde komt.

Hoogteligging en reliëf

De Hertogin Hedwigepolder heeft een gemiddelde hoogteligging van +2.0 m NAP en is redelijk vlak met een lichte stijging van het maaiveld naar het oosten. Een kreekrestant is duidelijk zichtbaar in het reliëf. De Nederlandse Prosperpolder heeft een gemiddelde hoogteligging van + 1,6 m NAP.

Zie ook: paragraaf 6.2.1 MER

Bodem

Ter hoogte van het plangebied bestaat de ondergrond hoofdzakelijk uit zandige afzettingen, al dan niet kleihoudend, die bovenaan worden bedekt door klei, kleirijk zand en veenafzettingen.

Voor wat betreft de bodemgesteldheid geeft de bodemkaart van Nederland voor de Hedwigepolder poldervaaggronden aan van het type zavel of klei op zand. In het Sieperdaschor komen gorsvaaggronden (zware zavel en klei, geen zand in de laag tot 80 cm onder de oppervlakte) en kalkrijke nesvaaggronden (klei) voor.

Voor wat betreft de bodemkwaliteit geldt dat de kleigronden in de Hedwige- en Prosperpolder na decennia intensief agrarisch grondgebruik in zekere mate verontreinigd kunnen zijn met zware metalen, fosfaat en pesticiden. Er is echter geen informatie beschikbaar omtrent de mate van mogelijke verontreiniging.

Vanwege het inwerkingtreden van het Besluit bodemkwaliteit per 1 januari 2008, is door de gemeente Hulst, in samenwerking met de gemeenten Sluis en Terneuzen, een nieuwe bodemkwaliteitskaart opgesteld. De bodemkwaliteitskaart bestaat uit een ontgravingskaart (kwaliteit vrij te komen grond op een locatie) en een toepassingskaart (eisen voor de kwaliteit van toe te passen grond op een locatie). De grond van de Hedwigepolder wordt op basis van de ontgravingskaart van de bovengrond²¹ ingedeeld in de kwaliteitsklasse 'Industrie'. In de ondergrond²² wordt de grond ingedeeld in kwaliteitsklasse 'Achtergrondwaarde' (schone grond). De indeling van de Hedwigepolder in kwaliteitsklasse "Industrie" is gebaseerd op 5 waarnemingen (5 van de bovengrond en 5 van de ondergrond) in tegenstelling tot de 20 waarnemingen die worden vereist in de 'richtlijn bodemkwaliteitskaarten'.

De redenering hierachter is door de gemeente Hulst gegeven en betreft het volgende: In de eerste bodemkwaliteitskaart Buitengebied Zeeuwsch-Vlaanderen is de Hertogin Hedwigepolder gezoneerd als standaard buitengebied. Volgens de oude nor-

²¹ bovengrond: vanaf maaiveld tot 0,5 m onder maaiveld.

²² ondergrond: van 0,5 tot 2.0 m onder maaiveld.

mering waren deze gronden geclassificeerd als categorie-1 grond in verband met de gehalten aan bestrijdingsmiddelen. Ten aanzien van de Hedwigepolder is de ontstaansgeschiedenis opnieuw bekeken. De polder is samen met enkele polders aan de overzijde van de Westerschelde (o.a. de Bathpolder) later ingepolderd (1907) dan andere polders rondom het plangebied. Deze polders zijn verdacht omdat juist in deze polders Scheldeslib is afgezet ten tijde van de industriële ontwikkeling van Antwerpen. Van de polders aan de noordzijde van de Westerschelde waren al meetresultaten bekend, van de Hedwigepolder nog niet. Door de gemeente Hulst is op basis hiervan een controle uitgevoerd. Er zijn 10 boringen geheel willekeurig in de Hedwigepolder geplaatst. In lijn met de situatie van de polders aan de noordzijde van de Westerschelde is de bovengrond verontreinigd met enkele (dezelfde) zware metalen. De diffuse aanwezigheid van zware metalen is voldoende aangetoond en is aanleiding geweest deze polder apart te behandelen in de grondstromenmatrix. De bovengrond valt hiermee in de klasse industrie (et name door de verhoogde gehalten aan zink). De ondergrond is schoon.

In de Hedwigepolder heeft geen historisch bodemonderzoek plaatsgevonden (onderzoek conform NEN 5725: Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek, NNI, januari 2009). Dit onderzoek wordt alsnog uitgevoerd. De resultaten hiervan worden verwerkt in het ontwerp-rijksinpassingsplan.

Gelet op de eerder uitgevoerde bodemonderzoeken is het, vooruitlopend op het onderzoek conform NEN 5725, niet aannemelijk dat de bodemkwaliteit een beletsel vormt voor het realiseren van het intergetijdengebied. Alleen indien grond uit de bovengrond buiten het plangebied afgevoerd wordt, gelden er mogelijk beperkingen ten aanzien van de toepasbaarheid.

Zie ook: paragraaf 6.2.2 MER

Grondwater

Zonder drainerende grachten komt in de directe omgeving van de Schelde het gemiddeld grondwaterpeil grosso modo overeen met het gemiddeld Scheldepeil, daar er geen hydraulische barrière bestaat tussen de Schelde en de aangrenzende polders. Het grondwaterpeil wordt kunstmatig beheerst via een netwerk van draineringsbuizen, ontwateringsgrachten en spuisluizen.

De getijdeninvloed is zichtbaar in de diepte over het gehele watervoerende pakket. Het amplitudoverschil ten gevolge van het getij is groter voor de diepere peilbuizen dan voor de ondiepe.

De grondwaterstand is duidelijk seizoensgebonden waarbij de verschillen tussen winter en zomer groter zijn in de ondiepe peilbuizen dan in de diepe peilbuizen.

Het grondwater is reeds erg verzilt. De landbouwactiviteit is in deze grenspolders mogelijk door de plaatsing van drainagebuizen onder de akkers die het opstijgende verzilte grondwater opvangen en afvoeren naar ontwateringsgrachten.

Zie ook: paragraaf 6.2.3 MER

Oppervlaktewater

De Hedwigepolder is een autonome hydraulische entiteit, hiermee wordt bedoeld dat de polder geen oppervlaktewater ontvangt van andere poldervlakken. Het oppervlaktewater en het drainagewater wordt verzameld door een netwerk van grachten, die uitmonden in een waterloop die gelegen is langs de Deltadijk. Deze ringgracht mondt uit in een spuijkomp langs de Schelde en bij laagwater stroomt het water naar de Schelde.

Uit het Omgevingsplan Zeeland (2006-2012) blijkt dat geen enkel oppervlaktewaterlichaam in de Hertogin Hedwigepolder voldoet aan alle kwaliteitsnormen uit de Vierde Nota Waterhuishouding. Er komen één of meer stoffen in te hoge concentraties voor. Het gaat dan met name om meststoffen, zware metalen, organische microverontreinigingen, verschillende gewasbeschermingsmiddelen of afbraakproducten daarvan. Het gehalte aan koper in het oppervlaktewater ligt 2 tot 5 keer boven de norm. Het gehalte aan stikstof ligt tot 2 keer boven de norm. De algehele waterkwaliteit in de Hertogin Hedwigepolder is, getoetst aan landelijk (Nederland) chemische normen dan ook onvoldoende.

Zie ook: paragraaf 6.2.4 MER

Geluid

In het plangebied is in de huidige situatie sprake van verstoring door diverse geluidsbronnen. Het betreft vooral het geluid van industrie- en haventerreinen, scheepvaart en baggerschepen en (in mindere mate) wegverkeer. In het kader van de Strategische milieueffectrapportage voor de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010 zijn de geluidscontouren van het verkeer (weg, spoor en scheepvaart) berekend voor het jaar 2002 in en rondom de Westerschelde en de Beneden-Zeeschelde. Deze berekening vormt een benadering van de bestaande situatie. Als gevolg van de scheepvaart in de Schelde is het geluidsbelast oppervlak aan habitatgebied groot. Ook het Verdrongen Land van Saeftinghe, Hedwige- en Prosperpolder worden momenteel al verstoord door scheepvaart.

Zie ook: paragraaf 6.2.7.1.1 MER.

Lucht

Luchtverontreiniging wordt in hoofdzaak veroorzaakt door emissies afkomstig van verkeer, industrie, landbouw en energieproductie. De luchtkwaliteit in het plangebied wordt dan ook medebepaald door deze bronnen van verontreiniging.

In Nederland wordt de algemene luchtkwaliteit gemeten via het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. In de nabijheid van het studiegebied bevindt zich een meetpost in de gemeente Huijbergen, op een afstand van ca. 8 km ten noordoosten van het gebied. In dit meetstation wordt de concentratie gemeten van verschillende verontreinigende stoffen waaronder ozon (O₃), stikstofoxiden (NO, NO₂), zwaveldioxide (SO₂) en fijn stof (PM₁₀).

Uit de meetresultaten is gebleken dat in de omgeving van het plangebied de jaargemiddelde grenswaarden niet overschreden worden. Wel zijn er in de afgelopen jaren daggemiddelde overschrijdingen van PM₁₀ en ozon geweest. Deze hadden te maken met het voorkomen van specifieke meteorologische omstandigheden.

Zie ook: paragraaf 6.2.7.1.2 MER

Landschap

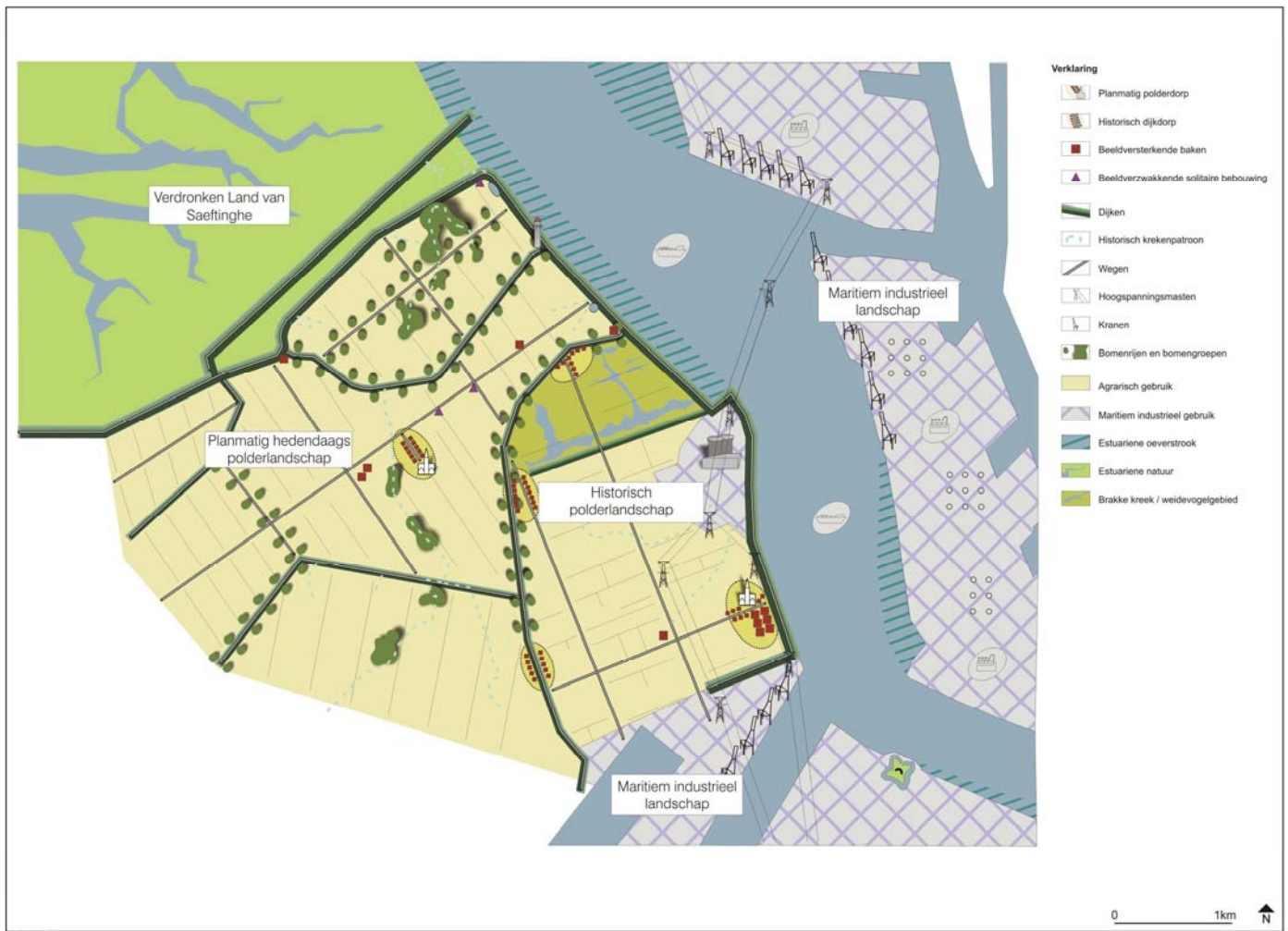
Op macroniveau is het plangebied onderdeel van het estuarium van de Schelde, gelegen tussen de Schelde, de estuariene natuur van het Verdrunken Land van Saef-tinghe en een uitgestrekt en grensoverschrijdend agrarisch poldergebied, dat bestaat uit recent ingepolderde delen en meer historische polders. Het plangebied ligt in de nabijheid van de haven van Antwerpen.

Op mesoniveau is het plangebied gelegen tussen het Verdrunken Land van Saef-tinghe en de Scheldepolders ten noorden van de haven van Antwerpen.

Op microniveau wijst de grootschalige percelen en de planmatige indeling op de relatief recente inpoldering van de Hedwigepolder (1907). De polderdijken en wegen zijn rechtlijnig en staan loodrecht op elkaar. Verspreid langs wegen en dijken komt bebouwing voor. Op de dijken komen bomenrijen voor.

Blikvangers die de beleving in positieve zin beïnvloeden zijn:

- het open poldergebied met overwegend akkerland en in beperkte mate grasland;
- de dijken met populieren en vaak bijbehorende watergangen;
- plaatselijk de Scheldeboorden met slik en schor;
- het krek- en schorrenlandschap van het Verdrunken Land van Saef-tinghe.

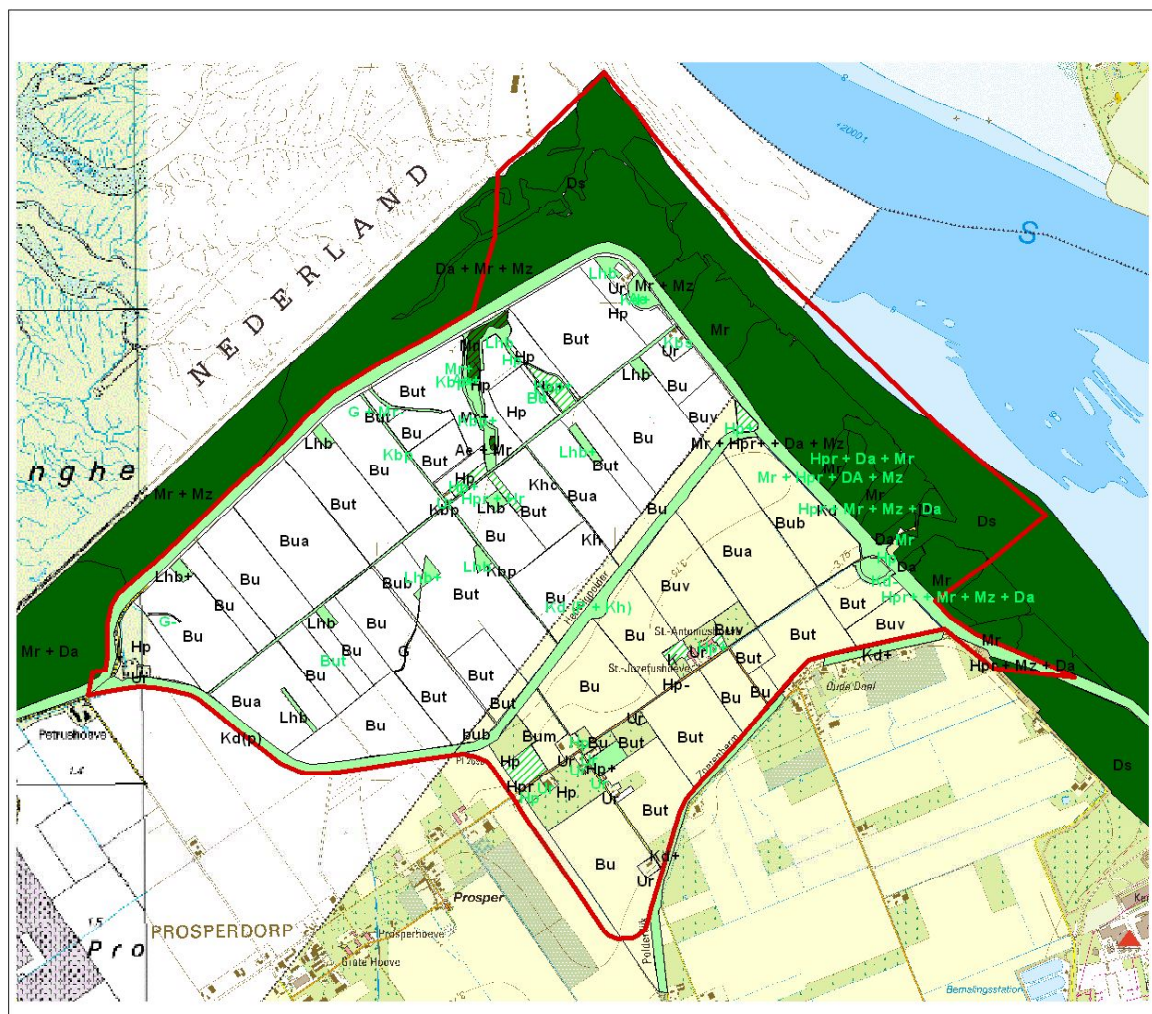
Op bovenstaande figuur zijn de beeldbepalende elementen aangegeven.

Tot slot wordt opgemerkt dat de polderdijken met opgaande begroeiing een belangrijke visuele schermwerking hebben waardoor de havenactiviteiten in Antwerpen zijn vanuit de Hertogin Hedwigepolder niet zichtbaar zijn.

Zie ook: paragraaf 6.2.6.2 van het MER.

Natuur

De vegetatie wordt in beeld gebracht op de geactualiseerde biologische waarderingskaart, welke als kaart 9 in het MER is opgenomen:

MER voor de inrichting van het intergetijdengebied in de Hedwige- en Prosperpolder

Geactualiseerde Biologische Waarderingskaart kaart 9

verklaring:

Projectgebied

Geactualiseerde BWK: verklaring

zeer waardevol
 waardevol met zeer waardevolle elementen
 waardevol
 minder waardevol met waardevolle elementen
 minder waardevol

bronnen:

* Biologische waarderingskaart (Instituut voor Natuurbehoud, 2000)
* topografische kaart 1/10.000 (NGI)

schaal 1:22000

datum maart 2007

docnr. oev/124215051 apr

initiatiefnemers:

Provincie Zeeland

Wierman & Zoon NV

opdrachthouders:

soresma
 IMDC

RESOURCE ANALYSIS

Ae: Eutrofe plas, minder dan 3m diep
App: Diep water met steile vegetatielooze oevers
Bu: Akker op kleiige bodem (t: tarwe; v: vlas; b: biet; a: aardappel; m: maïs)
Da: Zeeschorre of dicht begroeid slik
Ds: Bij hoogtij overstroomd slik of spuikom
G: Waterloop
Hc: Dottergrasland
Hp: Regelmatig begraaide, permanente weide
Hpr: Weilandcomplex met veel sloten en/of micro-reliëf

Hr: Geruderaliseerd mesofiel grasland
Kb: Bomenrij (p: populier; s: wilg)
Kd: Dijk
Kh: Houtkant (c: Eenstijlige meidoorn)
Kj: Hoogstamboomgaard
Lhb: Populierenaanplant op vochtige grond met elzenondergroei
Mr: Rietland
Mz: Zeebiesvegetatie
N: Loofhoutaanplant
Ur: Bebouwing in agrarische omgeving

De polders worden vooral gebruikt ten behoeve van landbouw, met name akkers en in mindere mate weilanden. De akkers zijn soortenarm, op de randen komen wat meer planten voor zoals glanshaver, zevenblad, fluitenkruid, akkerdistel, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem, grasmuur, witte klaver en kropbaar.

De dijken met op de flanken rijen populieren zijn over het algemeen met gras begroeid. Op verschillende plaatsen komen hoge grassen en kruiden voor. Langs de meeste wegen in het plangebied komen relatief oude populierenrijen voor en komen daarnaast enkele kleine populierenbosjes voor. De sloten bevatten verschillende water- en moerasplanten, en sporadisch worden rietvlakken aangetroffen. Ook komen kleinere vijvers (spuikommen) voor. Voor wat betreft de vegetatie aan de rivierzijde, ontwikkelen zich langs de Schelde schorren, slikken en brede rietkragen.

In het plangebied zijn geen beschermde planten vastgesteld.

Voor wat betreft de fauna is het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' van belang. Dit gebied omvat het Land van Saeftinghe (net ten noorden van de Hedwigepolder), het Sieperdaschor en de schorren en slikken langs de Westerschelde en overlapt deels het plangebied. Het Land van Saeftinghe één van de belangrijkste watervogelgebieden van Nederland, voor zowel de broedvogels als de soorten die in het winterhalfjaar in het gebied verblijven. Voor trekvogels is het gebied een belangrijke schakel op de trekroute van Noord- naar Zuidwest-Europa en West-Afrika. In de winter verblijven er vele duizenden eendachtigen en steltlopers,

De Hertogin Hedwigepolder zelf zijn vooral van belang voor overwinterende ganzen zoals de Grauwe Gans, de Kolgans, en de Brandgans. In maart 2004 werden de volgende soorten vastgesteld: grauwe gans, kolgans, bergeend, nijlgans, canadese gans, smient, wilde eend, slobeend, waterhoen, scholekster, kievit, wulp, kokmeeuw, zilvermeeuw, kauw, zwarte kraai en de roodborst. In de nazomer van 2006 konden bijna alle genoemde soorten opnieuw worden vastgesteld.

De overige gewervelde fauna komt beperkt voor. Reptielen en amfibieën zijn afwezig, op enkele exemplaren van gewone pad, groene en bruine kikker na. Voor wat betreft zoogdieren komt de Europese egel, de Europese mol, de dwergmuis, de bruine rat, de muskusrat, het wild konijn, de haas, mogelijk ook de hermelijn en de buning, sporadisch de vos en zeer sporadisch de gewone zeehond voor. Het geïndustrialiseerde gebied tussen de Schelde en Deurganckdok ten noorden van Kallosluis blijkt niet van belang voor vleermuizen. Rond Fort Liefkenshoek waren de waarnemingen zeer schaars, in de rest van het linkerscheldeoevergebied waren vleermuizen nagenoeg afwezig, ook in de nog natuurlijke restzones, op enkele toevallige waarnemingen van Gewone dwergvleermuis na.

De aangetroffen bodembewonende soorten aan de rivierzijde van de Scheldedijk behoren tot verschillende diergroepen. Er is sprake van kreeftachtigen zoals aasgarnalen, garnalen, vlokreeften, de gewone strandkrab en zeepissebedden. Ook komen diverse soorten wormen en schelpdieren (o.a. kokkel, nonnetje, wadslakje) voor. Ook zijn muggen- en vliegenlarven en waterwantsen aangetroffen, en tot slot de schorreuiltbij (broedparasiet van de Schorrezijdebij).

In kader van de Flora- en faunawet is nagegaan of de beschermde soorten (de veldspitsmuis, de watervleermuis en de gewone dwergvleermuis) en -in verband met af te graven schordelen- een aantal beschermde vissoorten (de bittervoorn, rivierprik, grote modderkruiper en de beekprik) in of rond het plangebied zijn vastgesteld. Conclusie is dat het voor alle (vis)soorten onwaarschijnlijk, en in een aantal gevallen zeker is dat deze niet in het plangebied voorkomen. Alleen voor de rivierprik werd gesteld, dat deze mogelijk in zeer kleine aantallen te vinden is ter hoogte de slikken en schorren aan de noordzijde van het plangebied.

De verwachting is dat in het plangebied hoofdzakelijk algemene soorten voorkomen waarvoor een vrijstelling geldt. Uit het niet volledig afgerond natuuronderzoek in het voorjaar van 2009 blijkt dat er naast een aantal vleermuizen ook een aantal vogels in het gebied verblijven waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Een volledig flora en fauna onderzoek wordt in het voorjaar van 2010 uitgevoerd en zal meer inzicht geven in het daadwerkelijk voorkomen van ontheffingsplichtige flora en fauna (nesten) in het gebied. Mocht er sprake zijn voor ontheffingsplichtige flora en fauna, dan wordt hiervoor een ontheffing aangevraagd en zal bij de uitvoering van de werkzaamheden geprobeerd worden om de schade te voorkomen, dan wel worden, als dit niet haalbaar is, compenserende maatregelen getroffen.

Gelet op de verwachting dat in het plangebied hoofdzakelijk algemene soorten voorkomen waarvoor een vrijstelling geldt, is het niet aannemelijk dat de flora en fauna in het plangebied een beletsel vormen om het intertijdsgebied in de Hertogin Hedwigepolder aan te leggen.

Zie ook: paragraaf 6.2.5 en 7.4.1.1 MER.
--

Cultuurhistorie en archeologie

Uit de Cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zeeland blijkt dat ter hoogte van het plangebied de volgende structuren aanwezig zijn:

- twee historische boerderijen in de Engelbertstraat, met een geringe cultuurhistorische waarde;
- kreekrestant;
- spuikom en aanpalend tijhaventje met loskade en kraantje;
- de dijken als waterstaatskundige historische landschapselementen;

- het Verdrongen Land van Saeftinghe aangemerkt als waardevol gebied binnen de CHS;
- de dijkbeplanting op de Zeedijk van de Prosperpolder;
- 3 grenspalen uit ca. 1844;
- de Erikstraat als onverharde weg.

In de KICH databank (Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie) komen de volgende elementen voor die cultuurhistorische waarde hebben: de zeedijk van de Prosperpolder en de Lignestraat-Hertogin Hedwigepolder (beide zeewaterkerende dijken van ca. 1501 tot 1549).

In het plangebied bevinden zich geen rijksmonumenten die beschermd zijn in het kader van de Monumentenwet.

Op basis van de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden blijkt dat in de Hertogin Hedwigepolder slechts een kleine kans bestaat om terrestrische, in de grond aanwezige archeologische relicten aan te treffen. Voor de diepere lagen (120 cm en meer) zijn er aanwijzingen betreffende de mogelijke aanwezigheid van resten van prehistorische occupatie, laatmiddeleeuwse nederzettingen en postmiddeleeuwse frontelinies.

Zie ook: paragraaf 6.2.6 MER

De waterkeringen en de leidingendam

De Hedwige- en Prosperpolder wordt omgeven door primaire waterkeringen (Sieperdadijk en Scheldedijk) en secundaire waterkeringen (Zeedijk van de Prosperpolder).

Ten noorden van de Sieperdadijk (buiten het plangebied) bevindt zich een leidingendam met een lengte van ca. 3,5 km. In en naast deze dam liggen een aantal transportleidingen. Het betreft een drietal gasleidingen, een product pijpleiding, een signaalkabel en twee waterleidingen.

4.5 Functionele structuur

Er komt enige bebouwing voor in het plangebied, verspreid langs wegen en dijken. Op basis van informatie uit de gemeentelijke basisadministratie van de gemeente Hulst gaat het om 4 woningen in de Engelbertstraat (huisnummers 1, 2, 3 en 5). Huisnummer 1 en 3 zijn bewoond, op beide adressen staat 1 persoon ingeschreven. Huisnummers 2 en 5 zijn niet bewoond. Op basis van informatie van de Dienst Landelijk Gebied is er daarnaast sprake van 1 woning in de Lignestraat. De gemeentelijke basisadministratie bevat geen inschrijvingen op deze straat.

Verspreid in het gebied komen daarnaast een aantal stallen en schuilhutten voor.

De historische boerderij Petrushoeve valt buiten het plangebied.

De gronden in de Hertogin Hedwigepolder zijn bijna geheel in eigendom van één particuliere eigenaar. Daarnaast heeft het Waterschap Zeeuws Vlaanderen grond in bezit. Het grootste gedeelte van de gronden is verpacht en wordt door de pachters gebruikt ten behoeve van met name landbouw (hakvrucht- en akkerbouwbedrijven). Er zijn geen bedrijfszetels gelegen in het plangebied.

De dijken in het project- en studiegebied worden gebruikt voor recreatievormen als fietsen en wandelen. Naast wandelen en fietsen is het plangebied tevens in trek bij ruiters en vogelspotters. Op de polderwegen komt weinig verkeer voor, voornamelijk bestemmings- en landbouwverkeer.

Zie ook: paragraaf 6.2.7 MER.

5. GEWENSTE ONTWIKKELING

5.1 Beschrijving van het project

Het voorliggende project wordt gerealiseerd met het oog op het realiseren van een zo groot mogelijk, duurzaam slik- en schorgebied met een maximale kans op ontwikkeling van een dynamische sedimentatie/erosie situatie door middel van een éénmalige ingreep waarna het systeem de vrijheid krijgt zichzelf te ontwikkelen tot estuariene natuur binnen een aantal randvoorwaarden.

Om de realisering van estuariene natuur mogelijk te maken wordt er een nieuwe primaire waterkering aangelegd ter plaatse van de Zeedijk van de Prosperpolder. Tussen het aansluitpunt met de Sieperdadijk en de knik in het tracé ter hoogte van de Mariastraat wordt de dijk gebouwd tegen de bestaande dijk. Tussen deze knik en de grens, komt de nieuwe dijk los van de bestaande dijk in noordelijke richting. De lengte van de dijk op Nederlands grondgebied bedraagt ruim 1500 meter.

Daarnaast worden de volgende maatregelen getroffen (zie ook de MER, het betreft het MMA, aangevuld met de bijkomende en mitigerende maatregelen, welke tezamen het voorkeursalternatief vormen):

Maatregelen MMA:

1. *De Scheldedijk wordt volledig afgegraven tot op polderniveau*
2. *De Sieperdadijk wordt volledig afgegraven tot op polderniveau overgaand naar het schorniveau in het Sieperdaschor*
3. *Het Nederlandse Scheldeschor wordt niet afgegraven ter hoogte van de monding van het Sieperdaschor*
4. *Het Nederlandse Scheldeschor wordt over een breedte, gaande van de Scheldeschor-doorsteek naar de spuikom tot enkele tientallen meter ten noorden van de Belgisch-Nederlandse grens, afgegraven. Deze afgraving gaat van GLW-niveau bij de Schelde tot polderniveau nabij de (af te graven) Scheldedijk.*
5. *Tussen de overgang van het afgegraven Nederlandse Scheldeschor en het niet afgegraven Schor Ouden Doel wordt een zeer flauwe helling gerealiseerd teneinde het niveauverschil van ca 2m. te overbruggen. De afgraving in de overgang vindt plaats langs een schuine lijn ten opzichte van de oever (niet loodrecht) zodat er zoveel mogelijk geleidelijke overgangen worden gecreëerd.*
6. *Bij de Scheldeschor-doorsteek ter hoogte van de spuikom wordt een ca. 130m brede geulaanzet gegraven tot op GLW-niveau, en doordringend tot in de Hedwigepolder.*
7. *Geulaanzetten in de Hedwigepolder worden gegraven en takken rechtstreeks of onrechtstreeks aan op de spuikom-geulaanzet.*
8. *Tevens worden zowel vanuit de bestaande kreekopening van het Sieperdaschor als vanuit de te maken opening in de Scheldedijk middels het graven van kreekaanzetten de aanwezige kreekrelicten in Sieperdaschor en Hedwigepolder met elkaar verbonden, waardoor een optimale uitwisseling met de Schelde wordt gegarandeerd.*
9. *Behoud van de Kreekrestant in Hedwigepolder*

Bijkomende ingrepen

1. *Het voorafgaand aan het in werking treden van het intergetijdengebied verwijderen van bestaande verharde structuren.*
2. *Het voorafgaand aan het in werking treden van het intergetijdengebied verwijderen van alle opgaande begroeiing.*
3. *Aanleg tijdelijke bouwwegen.*
4. *Het dempen van het bestaande drainagestelsel en ontwerpen van een kreken- en geulennetwerk.*

Mitigerende maatregelen die rechtstreeks samenhangen met het MMA:

1. *De mitigerende maatregelen aan Nederlandse zijde zijn dat het Scheldeschor niet wordt afgegraven ter hoogte van de monding van het Sieperdaschor en dat door het Scheldeschor en de spuikom in de Hedwigepolder een verbinding wordt gemaakt met de bestaande kreekrestant in dezelfde polder.*
2. *Tussen de overgang van het afgegraven Nederlandse Scheldeschor en het niet-afgegraven Schor Ouden Doel wordt een zeer flauwe helling gerealiseerd teneinde het niveauverschil van ca. 2m te overbruggen.*
3. *De Sieperdadijk wordt over de volledige lengte afgegraven tot polderniveau. Dit zal naar verwachting tot gevolg hebben dat rond de gasdam het schor zal opslibben, zodat dit als een natuurlijke buffer kan fungeren ten aanzien van de gasdam.*

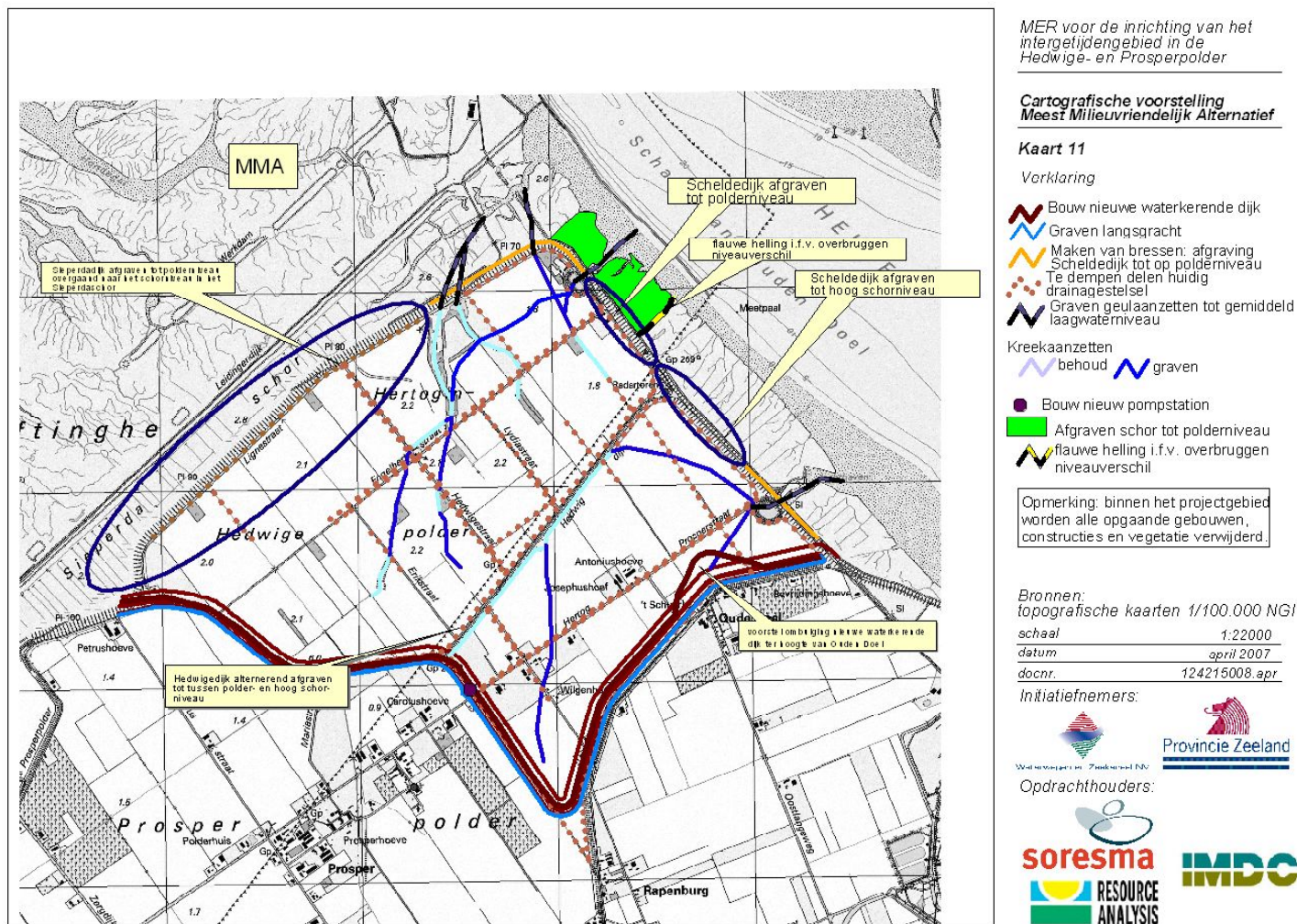
Mitigerende maatregelen die niet rechtstreeks samenhangen met het MMA

De maatregelen zijn in paragraaf 10.2 MER geformuleerd en uitgesplitst in de onderdelen bodem en morfologie; water; natuur; landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie, en mens.

Mitigerende maatregelen teneinde de stabiliteit van de Gasdam te garanderen:

1. *De bestaande kleiberm wordt aan de zuidzijde uitgebreid met goede kleigrond;*
2. *Het talud van de Gasdam boven de berm wordt verstevigd;*
3. *De kop van de dijk en de geulaanzetten wordt verstevigd middels een steenbestorting.*

Bovengenoemde maatregelen (met uitzondering van de mitigerende maatregelen aan de Gasdam) leveren het volgende kaartbeeld op:

5.2 Het dijkverleggingsplan

5.2.1 Wettelijk kader van het dijkverleggingsplan

Bij de Wet op de waterkering is bepaald, dat de aanleg, versterking of verlegging van een primaire waterkering geschiedt overeenkomstig een door de beheerder vastgesteld plan. Indien echter – zoals in het voorliggend geval – toepassing wordt gegeven aan artikel 3.35 eerste lid Wro, is deze bepaling niet van toepassing. Het dijkverleggingsplan maakt onderdeel uit van het rijksinpassingsplan, en wordt daarmee in het kader van het rijksinpassingsplan vastgesteld.

Wel gelden de inhoudelijke vereisten als beschreven in artikel 7, lid 2 en 3 Wet op de waterkering en moet het plan de volgende onderdelen bevatten:

- de te treffen voorzieningen, gericht op de uitvoering van het werk ten aanzien van een primaire waterkering;
- de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk, voor zover die voorzieningen rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het werk;
- de te treffen voorzieningen ter bevordering van het belang van landschap, natuur of cultuurhistorie, voor zover zij rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het werk;
- In geval het plan een verlegging van de primaire waterkering inhoudt, kan het de te treffen voorzieningen bevatten met betrekking tot de inpassing in de omgeving van het gebied tussen de plaats waar de oorspronkelijke primaire waterkering is gelegen en de plaats waar de nieuwe primaire waterkering komt te liggen.

In de toelichting op het plan moet daarnaast worden aangegeven welke gevolgen aan de uitvoering van het plan zij verbonden, en op welke wijze met de daarbij betrokken belangen rekening is gehouden.

Naar verwachting treedt in december 2009 de Waterwet in werking. Artikel 7 van de Wet op de Waterkering komt inhoudelijk en procedureel gezien terug in de Waterwet als artikel 5.4. met dien verstande dat er geen sprake meer is van een dijkverleggingsplan maar van een projectplan.

5.2.2 Beschrijving van het dijkverleggingsplan

De ontwikkeling van het intergetijdengebied gebeurt in twee hoofdstappen. In een eerste stap wordt over een lengte van ca 4700 meter (waarvan ruim 1500 m op Nederlandse grondgebied) een nieuwe waterkerende dijk (meer landinwaarts) conform de daarvoor geldende Nederlandse normen aangelegd. In een tweede stap moet het getij van de Schelde zorgen voor het spontaan ontstaan van een intergetijdengebied met slikken en schorren. Een directe relatie tussen het plangebied en de Schelde moet hiertoe worden gecreëerd.

Als separate bijlage bij dit rijksinpassingsplan is het dijkverleggingsplan Hulst Hertogin Hedwigepolder gevoegd. Dit plan bevat een gedetailleerde beschrijving van de verlegging van de primaire waterkering ten noorden van de Hertogin Hedwigepolder en bevat alle onderdelen als genoemd in artikel 7, lid 2 en 3 Wet op de waterkering en geeft daarmee informatie omtrent de wijze waarop het project wordt uitgevoerd.

Het dijkontwerp

De nieuwe primaire waterkering wordt geconstrueerd ter plaatse van de Zeedijk van de Prosperpolder. Daarbij wordt uitgegaan van twee principes: tussen het aansluitpunt van de Sieperdadijk en de knik in het tracé ter hoogte van de Mariadijk wordt de dijk gebouwd tegen de bestaande dijk, en tussen de Nederlands-Belgische grens en de eerstvolgende knik in het traject komt de nieuwe dijk los van de bestaande dijk.

Het dijktracé van de nieuwe waterkerende dijk is goed zichtbaar in de figuren die zijn opgenomen bij het dijkverleggingsplan (bijlage 7 bij het dijkverleggingsplan)

De dijk bestaat uit een zandige kern beschermd met een kleibekleding van 3 meter aan de kant van het intergetijdengebied en 0,8 meter aan de kant van de polders. Tot een hoogte van +2,7 meter NAP wordt een bescherming van teen en talud voorzien in stortsteen. De kruinhoogte is bepaald op +10.2 meter NAP. Dit is in overeenstemming met het kruinpeil van de hierop aansluitende nieuwe waterkering in Vlaanderen.

Dit profiel sluit zo goed als mogelijk aan bij het profiel van de huidige dijk en wordt eveneens aangehouden voor de profielen in het Vlaamse gedeelte van dit plangebied. Het binnentalud heeft, net als de huidige primaire dijken, een hellingshoek van 12/4 (H/V) of 1:3 (V/H). Het bovenste deel van het buitentalud heeft, net als de huidige primaire dijken, een hellingshoek van 16/4 (H/V) of 1:4 (V/H); het onderste deel van het buitentalud heeft een hellingshoek van 24/4 (H/V) of 1:6 (V/H). De kruinbreedte is 7 m en de breedte van de berm (buitentalud, gem. peil +6.7 m NAP) is 7.5 m. De sloot langs de bestaande dijk binnendijs blijft behouden. Buitendijs wordt de sloot gedempt. Daar waar de nieuwe dijk afbuigt van de bestaande dijk, wordt een nieuwe sloot voorzien welke aansluit op de bestaande gracht in Vlaanderen.

De bomen op de bestaande dijken worden behouden voor zover de bomen geen schade kunnen toebrengen aan de nieuwe waterkering. Binnen de zone waarin het eerste principe van toepassing is, worden de bomen binnendijs (tot de kruinweg) op de huidige dijken behouden. Voor de zone waarin het tweede principe van toepassing is, worden alle bomen op de huidige dijken behouden. In de overgangszone blijven de bomen gehouden indien de bomen (incl. wortels) gelegen zijn buiten het standaardprofiel van de nieuwe dijk.

Er wordt een dienstweg aangelegd op de berm van de dijk en tussen de sloot en de dijk. Ook zijn fiets- en wandelpaden voorzien.

De ontsluiting tussen de dijk en de Petrusstraat blijft behouden. Het deel van die ontsluiting langs de dijk tussen de Petrushoeve en de Mariastraat wordt verhard uitgevoerd. Het overige deel blijft onverhard.

De teenconstructie bestaat uit stortsteen 10-60 kg van 0.5 meter dik en loopt door tot op een hoogte van +2.70 m NAP, het gemiddeld hoog water, opdat het onderste deel van de klei niet verweekt. De stortsteen is bestand tegen de golfbelasting. Onder de volledige teenconstructie wordt een grond dicht geotextiel voorzien. Het geotextiel wordt doorgetrokken tot het einde van de steenbestorting.

5.2.3 Het inrichtingsplan

Als bijlage bij dit rijksinpassingsplan is het inrichtingsplan gevoegd. Het inrichtingsplan geeft een indruk van de inrichting van het gehele Nederlandse en Vlaamse plangebied en laat globaal zien hoe het gebied er uit zal zien na afronding van het project.

6. PLANOLOGISCH RELEVANTE ASPECTEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek naar de milieukundige haalbaarheid beschreven en er wordt ook een toets aan andere waarden uitgevoerd. Hierbij worden thema's belicht als: bedrijven en milieuzonering, geluid, geur, luchtkwaliteit, externe veiligheid, bodemkwaliteit, waterhuishouding, natuur, cultuurhistorie & archeologie.

Bovengenoemde thema's zijn onderzocht in het kader van het MER, en deels zijn de onderzoeken als separate bijlage bij het MER gevoegd. De beschrijving van de effecten op genoemde thema's in deze toelichting is zelfstandig leesbaar. Volledigheids halve en om de onderliggende informatie beter toegankelijk te maken, wordt daarnaast ook verwezen naar de paragraaf of bijlage van het MER waarin het betreffende aspect uitvoerig aan de orde komt.

6.2 Milieuaspecten

6.2.1 Bodem

Vorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase worden een aantal tijdelijke bouwwegen (ca 3,3 km) aangelegd, die naast de bestaande verharde wegtracé's dienst zullen doen als transport- en bouwroute. Als gevolg hiervan zal enige verdichting van de bodem optreden. Daarnaast zal er opslag van zand en klei plaatsvinden. Ook dit zal verdichting van de bodem tot gevolg hebben. Voor de toekomstige ontwikkeling van het intergetijdengebied heeft dit echter geen specifieke negatieve invloed. Daarnaast is er enige kans op uitloging. Maar omdat de te gebruiken grondspecie moet voldoen aan de kwalitatieve voorwaarden van grondverzet, wordt verwacht dat de gevolgen van eventuele uitloging beperkt zullen zijn.

Uitvoeringsfase

In de uitvoeringsfase kan ten gevolge van de uit te voeren ingrepen eveneens verdichting in het plangebied optreden. Deze verdichting zal de werking van het toekomstige intergetijdengebied echter niet op het spel zetten. De oppervlakte waarover niet-gewenste profielverstoring is te verwachten, is nihil.

De inrichting van de Hertogin gaat gepaard met omvangrijk grondverzet ten behoeve van het bouwen van de nieuwe waterkerende dijk, het verwijderen van bestaan-

de dijkdelen, het afgraven van schordelen tot polderniveau, het graven van geulaanzetten tot gemiddeld laagwaterniveau, het graven van het krekent ontwerp en het dempen van (delen van) het drainagestelsel.

Ondanks het voornemen tot het zo sluitend mogelijk houden van de grondbalans is dit een streven dat niet gerealiseerd kan worden. Het creëren van grondoverschotten is acceptabel indien deze op deskundige wijze buiten het plangebied geborgd en/of verwerkt kunnen worden. Afhankelijk van de milieuhygienische en geotechnische kwaliteit kunnen de grondoverschotten buiten het plangebied in aanmerking komen om te worden hergebruikt als bodem of bouwstof. In de tussentijd zullen de grondoverschotten opgeslagen moeten worden in tijdelijke opslagplaatsen.

Het risico van bodemverontreiniging gedurende de uitvoeringfase van de werken is zo minimaal dat dit geen beletsel vormt voor het uitvoeren van de voorgenomen activiteit.

Door de afgravingsingrepen in het plangebied komt de grondwaterspiegel dichterbij het maaiveld te liggen en zal een vernatting van het bodemvochtregime optreden. Door de eventuele bemaling kan tijdelijk en plaatselijk een beperkte verdroging van de bodem optreden. Beide elementen vormen echter geen beletsel om de voorgenomen activiteit uit te voeren.

Beheersfase

De kleigronden in de Hedwige- en Prosperpolder zijn na decennia agrarisch grondgebruik verontreinigd met zware metalen, fosfaten en pesticiden. Door de werking van het intergetijdengebied zal er echter een netto sedimentatie optreden, waardoor de oorspronkelijke kleigronden zullen worden bedekt door een nieuwe sliblaag.

De directe afzetting van verontreinigd slib na de inlaat van het Scheldewater in het plangebied kan een belangrijke bron van verontreiniging vormen. Uit studies blijkt dat zware metalen, PCB's, PAK's en organochloorpesticiden hoofdzakelijk aan zwevend stof en sediment hechten. De samenstelling en kwaliteit van zwevende stoffen in waterlopen kan wel sterke verschillen vertonen afhankelijk van de locatie en het tijdstip (seizoenaal en tidaal) in het estuarium.

Zware metalen hechten zich hoofdzakelijk op de zwevende stofdeeltjes in het water. De concentraties in de Schelde ter hoogte van het plangebied zijn in de afgelopen jaren gedaald. In 2004 was er alleen nog een overschrijding van de MTR-waarde voor koper en nikkel. Er kan geconcludeerd worden dat er in het intergetijdengebied door overstroming met Scheldewater geen noemenswaardige verhoging van de gehalten van zware metalen zal optreden. Daarnaast kunnen, met de juiste be-

heersopties, de biobeschikbaarheid en de potentiële risico's van zware metalen verminderd worden. Het aangepaste landgebruik is hierbij een belangrijke factor.

Vastgehecht aan zwevende stofdeeltjes kunnen PAK's door sedimentatie in het intergetijdengebied terechtkomen. Door hun geringe wateroplosbaarheid slaan PAK's snel neer in de waterbodem, waar ze zeer weinig mobiel zijn. Uitloging naar de diepere lagen (grondwater) vindt zelden plaats. Gezien de nog steeds hoge PAK-gehalten in het Scheldewater is het te verwachten dat er PAK's in het afzettingslaagje slib zullen achterblijven bij het terugtrekken van het water uit het intergetijdengebied.

Door het rechtstreekse effect van het zoute Scheldewater zal de polderbodem binnen het plangebied verzilten. Buiten het plangebied zal er geen rechtstreeks verziltingseffect optreden op de polderbodems. Indirect kan wel verzilting optreden via het grondwater. Grondwater dat door de kweldruk van de nieuwe dijk in de omliggende polders terechtkomt wordt opgevangen met het aanwezige drainagestelsel en afgevoerd naar de gracht langs de nieuwe waterkerende dijk.

Naast slib, kan ook drijvend materiaal zoals plastic, olie en hout, afkomstig uit de Schelde in het intergetijdengebied achterblijven, hetgeen een bijkomende vervuiling van de bodem kan veroorzaken.

Het neerslaan van verontreinigende zwevende stoffen (waaronder PAK's) in het toekomstige intergetijdengebied is in het MER licht tot matig negatief beoordeeld. De verwachting is dat de kwaliteit van het zwevend materiaal in de Schelde in de toekomst zal verbeteren, naarmate de waterzuivering in het Schelde-estuarium toeneemt. Vanuit dit oogpunt is ten aanzien van het effect van het Scheldewater op de bodemkwaliteit in het intergetijdengebied geen beletsel om de voorgenomen activiteit uit te voeren.

Tengevolge van de opslibbing van het intergetijdengebied zal er zich geleidelijk aan een nieuwe bodemsamenstelling, vergelijkbaar met bodems in buitendijks slikken- en schorrengebieden ontwikkelen. Deze ontwikkeling vormt geen beletsel om de voornomen activiteit uit te voeren.

Gezien de ligging van het plangebied in een luwe binnenbocht van de Schelde en ten gevolge van het voorkomen van een turbiditeitsmaximum, zal de opslibbing van het plangebied vrij snel verlopen.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande zijn er ten aanzien van de effecten op de bodem geen beletselen om de voorgenomen activiteit uit te voeren en is de haalbaarheid van het voorliggende rijksinpassingsplan voor het aspect bodem voldoende aangetoond.

Volledigheidshalve wordt wel opgemerkt dat voor wat betreft de huidige toestand van de bodem nog een onderzoek volgt. Bij het ontwerp-rijksinpassingsplan worden de resultaten van dit onderzoek verwerkt.

Zie ook: paragraaf 7.2 MER

6.2.2 Geluid

Vorbereidingsfase

Met betrekking tot de voorbereidingsfase is de belangrijkste geluidsbron, buiten de aan- en afvoer van materieel, het verwijderen van plantengroei en het ontbossen. Ten aanzien van de voorbereidingsfase wordt geconcludeerd dat de toetsingsnorm van 60 dB(A) voor de geluidsbelasting door rooiwerkzaamheden op de gevels van woningen niet zal worden overschreden. Het geluidsbelast natuurgebied (toetsingsnorm 55 dB(A)) bedraagt in maximale termen ca. 65 ha. maar ligt, dankzij de afschermende werking van de Sieperda- en Scheldedijk, naar verwachting een stuk lager.

Uitvoeringsfase

Voor de uitvoeringsfase is het afbreken en aanleggen van de dijken de belangrijkste fase met betrekking tot een mogelijke relevante geluidsproductie. De mogelijkheid dat de toetsingsnorm van 60 dB(A) voor geluidsbelasting op de gevels van woningen hierdoor overschreden wordt, doet zich alleen voor ter hoogte van de Petrushoeve. Dit betreft een tijdelijke situatie. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt hiermee rekening gehouden worden en zal de geluidsbelasting tot een minimum beperkt worden. Het geluidsbelast natuurgebied (toetsingsnorm 55 dB(A)) tengevolge van de afbraakwerkzaamheden aan de dijk bedraagt in maximaal ca. 65 ha.

Beheersfase

Als de werkzaamheden beëindigd zijn, is er geen sprake meer van relevante geluidsbronnen in het plangebied en behoeft er geen rekening gehouden te worden met geluidsbelasting veroorzaakt in het plangebied.

Conclusie

De bovengenoemde geluidsbelasting is tijdelijk van aard, en doet zich alleen voor tijdens de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase. Tijdens de beheersfase is er geen sprake van geluidsbelasting. Dit betekent dat de haalbaarheid van het voorliggende rijksinpassingsplan voor het aspect geluid voldoende is aangetoond.

NB Zie ook paragraaf 7.8.1.1 en bijlage 23 van het MER.

6.2.3 Luchtkwaliteit

Naast enig onderzoek in het kader van het MER (zie paragraaf 7.8.1.2), heeft er een separaat onderzoek naar de luchtkwaliteit plaatsgevonden.

Voor de luchtkwaliteit langs de in dit onderzoek betrokken wegen, bij uitvoering van de geplande werkzaamheden, kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- **Jaargemiddelde stikstofdioxideconcentratie:** in 2008 en 2010 worden respectievelijk de plandrempel ($44 \mu\text{g}/\text{m}^3$) en de grenswaarde ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) voor de jaargemiddelde concentratie voor stikstofdioxide in beide scenario's niet overschreden. Er is wel sprake van een toename van de jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide als gevolg van uitvoering van de werkzaamheden.
- **Uurgemiddelde stikstofdioxideconcentraties:** de grenswaarde voor de uurgemiddelde concentratie van stikstofdioxide wordt in 2008 en 2010 langs de onderzochte wegen niet overschreden bij realisatie van de geplande ontwikkelingen.
- **Jaargemiddelde fijn stofconcentratie:** de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie van fijn stof ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wordt in beide scenario's in 2008 en 2010 langs de onderzochte wegen niet overschreden bij uitvoering van de werkzaamheden. Er is wel sprake van een toename van de jaargemiddelde concentratie fijn stof als gevolg van realisatie van de voorgenomen plannen.
- **Daggemiddelde fijn stofconcentratie:** de maximaal toegestane daggemiddelde concentratie ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wordt op alle voor dit onderzoek relevante wegen in 2008 en 2010 in beide scenario's niet vaker dan het maximaal aantal toegestane overschrijdingen (35 keer) overschreden.

Nergens in het onderzoeksgebied leiden de geplande werkzaamheden tot overschrijdingen van de grenswaarden zoals deze zijn opgenomen in bijlage 2 van de Wet milieubeheer. Op basis van Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer (artikel 5,16, lid 1, onder a) kan gesteld worden dat de luchtkwaliteit langs de onderzochte wegen op Nederlands grondgebied als gevolg van de geplande werkzaamheden geen belemmering vormt voor verdere besluitvorming.

Voorts laat een indicatieve berekening zien dat op Vlaams grondgebied, op het dichtst bij het plangebied gelegen punt waarvoor nog de maximale intensiteit geldt, geen overschrijdingen van de grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof geconstateerd worden.

Zie ook: paragraaf 7.8.1.2 en bijlage 24 MER

Het in deze paragraaf genoemde luchtkwaliteitsonderzoek is door inwerktreding van nieuwe wet- en regelgeving niet meer actueel en voldoet niet aan de wijze waarop luchtonderzoek thans uitgevoerd moet worden. Om deze reden wordt er op korte termijn een nieuw luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan worden verwerkt in het ontwerp-rijksinpassingsplan. Gelet op de eerder uitgevoerde onderzoeken wordt verwacht dat dit onderzoek bevestigt dat er geen beletselen zijn voor wat betreft luchtkwaliteit.

6.2.4 Bedrijven en milieuzonering

Estuariene natuur is geen bedrijfsmatige activiteit. Er behoeft op basis van de handreiking Bedrijven en milieuzonering, dan ook niet getoetst te worden of de estuariene natuur milieueffecten heeft op omliggende milieugevoelige functies. De ontwikkeling van estuariene natuur zelf kan een gevoelige functie zijn voor milieubelastende activiteiten (bedrijven, landbouw, recreatie etc.) in de omgeving. De omgeving bestaat echter hoofdzakelijk uit agrarisch gebied met grondgebonden landbouwbedrijven. Deze landbouwbedrijven zullen door de ontwikkeling van de estuariene natuur niet in hun activiteiten worden beperkt, omdat zij geen ammoniakuitstoot (met name een milieubelastende activiteit op natuur) zullen veroorzaken op de estuariene natuur.

6.2.5 Externe veiligheid

De uitgevoerde toetsing richt zich op de transport(on)veiligheid van het scheepvaartverkeer met gevaarlijke stoffen op de Westerschelde en Benedenzeeschelde.

Voor het plaatsgebonden risico geldt, dat er geen wijzigingen optreden in het stromingsregime in de vaargeul van de Schelde (noch qua stromingsrichting, noch qua stroomsnelheid) en er bestaande bewoning in het plangebied verdwijnt, kan gesteld worden dat het plaatsgebonden risico ter hoogte van het plangebied zal verbeteren omdat de afstand van de risicocontour van het maritieme gevaarlijke goederenverkeer ten opzichte de (nieuwe) waterkerende dijk groter wordt.

Gelet op het feit dat de stromingsrichting en de stroomsnelheden in de vaargeul van de Schelde als gevolg van de inrichting van het intergetijdengebied niet significant wijzigen ten opzichte van de huidige toestand, kan gesteld worden dat er geen dwarsstromen zullen ontstaan met mogelijke negatieve gevolgen voor de scheepvaart.

Voor wat betreft het groepsrisico geldt, dat de jaarlijkse kans dat zich op de Schelde een ongeval voordoet met gevaarlijke stoffen onafhankelijk is van de inrichting van het plangebied als intergetijdengebied. Het aantal potentiële slachtoffers neemt

echter wel af, zodat gesteld kan worden dat het groepsrisico ten gevolge van de voorgenomen activiteit vermindert.

Conclusie

Aan de normen voor zowel het plaatsgebonden risico als het groepsrisico aan de normen wordt voldaan (beide risico's verminderen). De haalbaarheid van het voorliggende rijksinpassingsplan voor wat betreft het aspect externe veiligheid is hiermee voldoende aangetoond.

NB Zie ook paragraaf 7.8.4.3 van het MER.

6.3 Archeologie en cultuurhistorie

De kans op fysieke aantasting van archeologische relicten is gering is omdat er alleen ondiepe graafwerkzaamheden uitgevoerd zullen worden.

Als gevolg van de werking van het intergetijdengebied kan uitschuring van het krekenselsel tot gemiddeld laagwater niveau wel een risico inhouden op verstoring van het archeologisch patrimonium. De zones waar uitschuring zal optreden, zijn evenwel veel kleiner dan de opslibbing die het gebied kent in totaliteit. De archeologie potentie van het gebied wordt als gevolg van het project dan ook niet in significante mate aangetast.

Voor wat betreft de cultuurhistorie geldt dat er verstoring van het bouwkundig erfgoed zal plaatsvinden. Immers, alle bebouwing in het plangebied zal verdwijnen. De af te breken boerderijen in de Hertogin Hedwigepolder hebben echter een geringe cultuurhistorische waarde. Het verwijderen van de Schelddedijk heeft vanuit cultuurhistorisch oogpunt weinig effect omdat deze dijk geen sterke cultuurhistorische waarde heeft. Het verlagen van de Sieperdadijk heeft meer effect omdat deze dijk is benoemd als waterstaatkundig historisch landschapselement. De ingrepen waarbij het krekennetwerk wordt aangelegd heeft geen effect op de cultuurhistorische waarden, omdat de kreekontwikkeling geënt wordt op het voormalige krekensysteem.

Conclusie

Voor wat betreft de archeologie geldt dat de kans op verstoring gering is omdat er alleen ondiepe graafwerkzaamheden uitgevoerd behoeven te worden. Duidelijk is dat de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische objecten zullen verdwijnen, en daarmee de bijbehorende cultuurhistorische waarden. Alles overwegende wordt echter, ondanks dit negatieve effect voor de cultuurhistorische waarden het belang van de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder voorop ge-

steld. Het verdwijnen van deze cultuurhistorische objecten wordt dan ook niet beschouwd als een beletsel voor het voorliggende rijksinpassingplan.

Zie ook: paragraaf 7.7.1., 7.7.4 en 7.7.5 MER

6.4 Landschap

Duidelijk is, dat het landschapsbeeld in de polders zal wijzigen van een eerder landbouwkundig landschapsbeeld van de polders (akkers) in een natuurlijke estuarien landschapsbeeld (intergetijdengebied met slikken en schorren). In het licht van de doelstelling van het project wordt dit gezien als een wijziging ten goede.

Ook heeft het nieuwe landschap qua landschaps(ecologische) structuur een hogere waardering dan het huidige polderlandschap. In de uitvoeringsfase zal er sprake zijn van een aantasting van de landschapsecologische structuur, maar dit is een tijdelijk effect.

De wijziging van landschapsstructurerend dijkenpatroon wordt als negatief gezien, maar niet zodanig, dat afgezien zou moeten worden van de voorgenomen activiteit.

Positief tenslotte is ook, dat de vorming van een intergetijdengebied vanuit natuurhistorisch oogpunt een gedeeltelijk herstel betekent.

Zie ook: paragraaf 7.7.2, 7.7.3 en paragraaf 7.7.4 van het MER.

6.5 Natuur

6.5.1 Natuur in het plangebied

Algemeen kan gesteld worden dat de dijkverlegging een toename van oppervlakte schorren- en slikkengebied oplevert. Wanneer bij de ontwikkeling van het intergetijdengebied de drainage vanaf het begin geoptimaliseerd worden door een aanzet te geven voor het te ontwikkelen kreekstelsel, wordt de structuurdiversiteit en biodiversiteit bevorderd.

Aanlegfase

Als gevolg van de dijkaanleg is er sprake van ecotoop- en biotoopverlies en – winst als gevolg van de dijkaanleg, de dijkaftergraving, de dijkoptimalisatie, schorftergraving, aanleg pad en toegangswegen, kappen populieren, dempen waterlopen en aanzetten krekken en grondverzet. In paragraaf 7.4.2.1 van het MER wordt gedetailleerd ingegaan op deze werkzaamheden.

Ook vindt in de aanlegfase bodemverstoring plaats als gevolg van afgravingen, grondtransport, grondberging, inspoeling erosiemateriaal, aanleg van pad en toegangswegen en het dempen van waterlopen en het aanzetten van kreken. In paragraaf 7.4.2.2 van het MER wordt gedetailleerd op de bodemverstoring ingegaan.

Dan is er in de aanlegfase ook sprake van structuurwijziging van de waterlopen als gevolg van het dempen van waterlopen en het aanzetten van kreken (paragraaf 7.4.2.3 MER).

Tot slot moet rekening gehouden worden met rustverstoring, beperkte tijdelijke barrièrewerking, en met stikstofdepositie als gevolg van het werkverkeer. De beperkte toename van de stikstofconcentraties zorgt echter niet voor een afname van het perspectief op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen en er is tevens geen sprake van schadelijke deposities.

De beheersfase

Na de inwerkingtreding van het intergetijdengebied is er sprake van een significante verhoging van de natuurwaarden. Het is niet mogelijk om in detail te voorspellen binnen welke termijn de slikken- en schorrenvegetatie tot ontwikkeling zal komen.

Het belang van het plangebied langs een belangrijke vogelroute is groot. De precieze samenstelling van het toekomstige vogelbestand is moeilijk in te schatten, deze samenstelling is afhankelijk van de snelheid van de vegetatie evolutie en de precieze vegetatiesamenstelling. Wel kan gesteld worden dat zich binnen afzienbare tijd (geschat wordt 10 tot 15 jaar) een volwaardig schor- en slikecosysteem zal ontwikkelen waarin zich in theorie alle Schelde, schorren- en slikkengebonden (vogel) soorten kunnen handhaven. Ook wordt verwacht dat het plangebied een belangrijke rol zal spelen bij de dagelijkse en jaarlijkse vogeltrekbewegingen.

De toekomstige soortensamenstelling van het visbestand is van een aantal factoren afhankelijk. Enerzijds de helderheid en de kwaliteit van het water, en de hoeveelheid planten. Bij een goede zichtbaarheid kan men vissoorten verwachten die in het intergetijdengebied bijvoorbeeld kuit komen schieten. Anderzijds zal het hier echter niet gaan om grote aantallen omdat het slik voor het grootste deel relatief hoog ligt om als paaigebied te fungeren. In de restanten van spuikommen en in de (gegraven) geulen zal lokaal wel staand en voldoende diep water aanwezig zijn dat als paai- en kuitzone geschikt is. De in het intergetijdengebied aanwezige vissoorten hebben geen rechtstreeks contact met de vissen in de polderwaterlopen.

De aanwezigheid van specifieke zoogdier en amfibiepopulaties met een significante natuurwaarde is niet te verwachten.

Conclusie

Samenvattend kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Op basis van het oordeel van experts en ervaring in andere gebieden in het Schelde-estuarium kan gesteld worden dat vrij snel schor- en slikontwikkeling te verwachten is.
- Wanneer bij de ontwikkeling van het intergetijdengebied de drainage van begin af aan geoptimaliseerd wordt door een aanzet te geven voor het te ontwikkelen kreekstelsel, zal dit een meerwaarde bieden qua structuurdiversiteit en op korte termijn dus ook qua biodiversiteit.
- Qua dynamiek wordt aangenomen dat het MMA het langst een waardevol en dynamisch slikken- en schorrensysteem kan garanderen, waarbij sedimentatie en schorvorming het traagst zal verlopen.
- Gedurende de uitvoeringsfase zal ecotoop- en biotoopverlies, bodemverstoring, structuurwijziging van de waterlopen, beperkte tijdelijke barrièrewerking, en stikstofdepositie als gevolg van het werkverkeer optreden. Het tijdelijk verlies aan natuurwaarden in de aanlegfase weegt echter niet op tegen de forse winst aan natuurwaarden die gecreëerd wordt met de aanleg van het intergetijdengebied. Vooral het afgraven van schorvegetatie een tijdelijk negatief effect. Dit heeft echter op termijn geen invloed op de natuurdoelen. Het tijdelijk verstoren en het verlies van natuurwaarden in de aanlegfase, door het afgraven van maximaal 25 ha schoroppervlak, weegt niet op tegenover de forse winst van natuurwaarden die gecreëerd wordt met de aanleg van het intergetijdengebied. Effecten op de instandhoudingsdoelen van de aanwezige natuurwaarden zijn uitgesloten.
- De dijkverlegging in de Prosper-Hedwigepolder zal een toename van oppervlakte aan intergetijdengebied opleveren. Dit zal een belangrijke verhoging aan natuurwaarden met zich meebrengen, waardoor een heel scala van potentiële vogelsoorten zal kunnen worden gerealiseerd.
- Ten aanzien van het behalen van de Natura2000-doelstellingen, verplichtingen inzake habitattypes die in de Wester- en beneden Zeeschelde moeten worden gerealiseerd en de hiermee gerelateerde oppervlaktes die behaald moeten worden, draagt het MMA het meest bij tot het behalen van de natura2000-doelstellingen.
- De mogelijkheden van het doorlopen van de volledige sequentie van voedselrijk slik tot schor (aandeel van de verschillende successiestadia) door de realisatie van een zo dynamisch mogelijk slikken- en schorreengebied, zijn duidelijk het grootst bij realisatie van het voorkeursalternatief²³.

Conclusie

Met de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder wordt invulling gegeven aan de Natura 2000 herstelopgave die Nederland heeft, waarmee een belangrijke onderbouwing voor het voorliggende rijksinpassingsplan is gegeven.

²³ Zie paragraaf 7.5.1.7 MER

Op termijn wordt de Hertogin Hedwigepolder toegevoegd aan het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe'.

Zie ook: paragraaf 7.4 en 7.6 van het MER.
--

6.5.2 Verslechteringstoets

Inleiding

In verband met de directe nabijheid van Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' is de uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van het intertijdengebied getoetst op mogelijke effecten op de natuurwaarden van Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' in de vorm van een verslechteringstoets. Uitgangspunt voor deze Natura 2000 beoordeling vormen de instandhoudingsdoelen zoals geformuleerd in het ontwerp-aanwijzingsbesluit van Natura2000-gebied n°122 'Westerschelde en Saeftinghe' met de bijbehorende onderbouwing (LNV 2007).

Het terrein waarbinnen de werkzaamheden plaatsvinden grenst in Nederland aan het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe', en ligt ter hoogte van de Sieperdamonding en het Nederlands Scheldeschor deels in dit Natura2000-gebied. Dit Nederlandse Natura 2000-gebied is een bundeling van het voormalige Habitatrichtlijngebied respectievelijk Vogelrichtlijngebied. In hoofdlijnen omvat het aangewezen gebied het estuarium en mondingsgebied van de Westerschelde vanaf de rijksgrens tot de lijn Westkapelle-Cadzand. Daarnaast maken ook een aantal binnendijkse gebieden, die veelal een ecologische relatie hebben met het estuarium, deel uit van het aangewezen gebied. Het Natura 2000-gebied wordt begrensd door de waterkerende Scheldedijk.

Voor de aangemelde habitats en (vogel)soorten en de instandhoudingsdoelen voor 'Westerschelde & Saeftinghe', wordt, vanwege de omvang van de overzichten, verwezen naar paragraaf 2.4.3 en 2.4.4 van de verslechteringstoets (bijlage 29 bij het MER).

Verslechteringstoets

Het wettelijke toetsingskader van de gebiedsbescherming is in Nederland verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998. De individuele soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn is geïmplementeerd in de Flora en faunawet, die in 2002 in werking is getreden.

Zowel op formeel aangewezen gebieden (in het kader van de Vogelrichtlijn) als op bij de Europese Commissie aangemelde gebieden zijn rechtsgevolgen van toepassing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d en verder) of de Habitatrichtlijn (artikel 6, directe werking of richtlijnconforme toepassing). De informatie aangaande begrenzing, soorten en habitattypen met betrekking tot de aanwijn-

gen (Vogelrichtlijn) en aanmeldingen (Habitatrichtlijn) zoals door het ministerie van LNV op haar website www.minlnv.nl gepubliceerd, blijft daarom van kracht totdat de betreffende Natura 2000 aanwijzingen definitief zijn. Blijkens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State moet daarnaast ook rekening gehouden worden met voorgenomen zoals opgenomen in de ontwerpbesluiten.

Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent de volgende procedurevarianten:

- Er is zeker geen kans op effecten: geen vergunningplicht;
- *Er een kans op effecten, maar zeker niet significant: vergunningaanvraag via een verslechteringstoets;*
- Er is een kans op significante effecten: vergunningaanvraag via passende beoordeling (alternatieventoets + dwingende redenen van groot openbaar belang).

De ontwikkeling van een intergetijdengebied in Hedwige- en Prosperpolder heeft als doel: 'een grote bijdrage leveren aan het in een gunstige staat van instandhouding brengen van het Schelde-estuarium, door ruimte te creëren voor natuurlijke processen die leiden tot herstel en behoud van de natuurkwaliteiten van het estuarium.' Door het project zal een nieuw dynamisch slikken- en schorrengebied ontstaan, welke een ecologische eenheid vormt met het estuarium en als een essentieel en kenmerkend onderdeel van een intergetijdengebied kan worden beschouwd.

Het project is een maatregel in het licht van artikel 6 lid 1 (en 2) van de Habitatrichtlijn, die direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het Natura-gebied. Volgens artikel 19f, lid 1, Natuurbeschermingswet 1998 is dan geen passende beoordeling nodig. Immers, een passende maatregel die ertoe bijdraagt dat het gebied in een gunstige staat van instandhouding wordt gebracht kan niet tegelijkertijd een significant negatief effect opleveren, dat wil zeggen, het instandhoudingsdoel in gevaar brengen. De ontwikkeling van het intergetijdengebied Hedwige - Prosperpolder kan worden gezien als één van de projecten die moet voorzien in de beoogde uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit van de habitattypen Estuaria (H1130) en Atlantische schorren (H1330). Het ligt hierbij voor de hand dat het nieuwe intergetijdengebied na realisatie aan het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' zal worden toegevoegd.

Tijdens de uitvoeringsfase is kans op tijdelijke effecten, daarom is een effectbeoordeling in de vorm van een verslechteringstoets noodzakelijk. Het referentiekader voor de toetsing wordt gevormd door de instandhoudingsdoelen waarvoor het Natura 2000-gebied 'Westerschelde en Saeftinghe' is aangewezen.

Aanwezige habitats en soorten

In de verslechteringstoets (bijlage 29 bij het MER) is een overzicht opgenomen van de aanwezige habitats en soorten. In verband met de omvang van dit overzicht, wordt hiervoor verwezen naar de paragraaf 3.2 van de verslechteringstoets.

Effectbeoordeling

In de verslechteringstoets (bijlage 29 bij het MER) worden de effecten per aanwezige habitat en soort beschreven. Voor alle soorten en habitats geldt, dat er geen tijdelijk negatieve effecten worden verwacht alsook geen negatieve effecten op de lange termijn. Voor het grootste gedeelte van de soorten en habitats worden na inwerkingtreding van het intergetijdengebied positieve effecten verwacht. In verband met de omvang van dit overzicht, wordt hiervoor verwezen naar paragraaf 4.2 van de verslechteringstoets.

Eindbeoordeling

Zowel tijdens de uitvoeringsfase, als op een korte en langere termijn na inwerkingtreden van het intergetijdengebied doen zich geen negatieve effecten voor op de instandhoudingsdoelen op de aangemelde broed- en niet-broedende vogelsoorten. De reden hiervoor is dat de aangemelde vogelsoorten zich in zeer grote aantallen in Saeftinghe bevinden in relatie tot het gebied waar werkzaamheden uitgevoerd worden. Als gevolg van deze zeer grote aantallen zal het tijdelijk verdwijnen door vergraven van broedplaatsen of verstoren van beperkte aantallen broedvogels of niet-broedvogels bij de Sieperdamonding of het Nederlandse Scheldeschor op de langere termijn geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen. In de omgeving zijn voldoende ongestoorde alternatieve broed- rust- en foerageerlocaties beschikbaar. De ontwikkeling van 300 ha intergetijdengebied vergroot het leef- foerageer- en rustgebied van de vogels en draagt daarbij op termijn voor vrijwel alle vogelsoorten bij aan de gunstige staat van instandhouding van de soort in het Natura 2000-gebied.

Het tijdelijk verdwijnen van schorren veroorzaakt een tijdelijk effect, maar, rekening houdend met de omvang van de nieuwe estuariene uitbreiding en de beoogde ontwikkeling binnen dit gebied zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen uit te sluiten. Het nieuwe intergetijdengebied levert juist een belangrijke bijdrage aan het behalen van de instandhoudingsdoelen. Ook voor de aangemelde (niet-vogel)soorten is geen negatief effect op de doelen te verwachten. Daarom is zowel voor (niet-vogel)soorten als voor de habitats geen negatief effect op het realiseren van de instandhoudingsdoelen te verwachten.

Samenvattend kan op grond van de verslechteringstoets geconcludeerd worden dat de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder bijdraagt aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen en dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet aan de orde zijn.

Zie ook: de verslechteringstoets, opgenomen als bijlage 29 van het MER
--

6.6 Leidingen en infrastructuur - de Gasdam

Tussen Saeftinghe en het nieuwe natuurgebied ligt een dijk met diverse leidingen, Gasdam of Leidingendam genoemd. Deze Gasdam kan op grond van zijn functie als belangrijkste slagader van Zeeuws-Vlaanderen (en ook vanwege de hoge verplaatsingskosten) niet verwijderd worden en blijft derhalve ter plaatse ook in de toekomst een gedeeltelijke waterscheiding vormen.

De aanval van wind, golven en stroming op de noordzijde van deze Leidingendam blijft ongewijzigd na de aanleg van het nieuwe intergetijdengebied. De aanval vanuit het zuiden zal wel veranderen in verband met het aanleggen van de zeewering.

De belangrijkste aanpassingen in het kader van het MMA in relatie tot de Gasdam zijn:

- Afgraven van de Scheldedijk onder helling tot polder-/schorniveau;
- Afgraven van de Sieperdadijk onder helling tot polder-/schorniveau;
- Graven van een 130 meter brede geulaanzet bij de Scheldeschordeursteek tot op gemiddeld laagwater niveau, welke tot in de Hedwigepolder doordringt;
- Graven van geul- en kreekaanzetten in de Hedwigepolder.

Volgens de NEN 3650 moet er een voorafgaande veiligheidsevaluatie plaatsvinden, wanneer de omgeving van een leiding aanzienlijk wordt gewijzigd of zou kunnen gaan wijzigen ten gevolge van planologische ontwikkelingen. Onder andere wordt gewezen op secundaire gevolgschade zoals inundatie, ontgronding en instabiliteit van leidingen.

Deze veiligheidsevaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden en is vastgelegd in de "Technische detailstudie Hedwige- Prosperpolder Gasdam", welke studie als bijlage bij dit rijksinpassingsplan is gevoegd.

In deze studie is een overzicht gegeven van de mogelijke risico's voor de leidingen in de Gasdam en wordt ingegaan op de effecten op de stabiliteit van de Gasdam. Geconcludeerd wordt dat reeds in de huidige toestand de grasbekleding (en dunne kleilaag) van de Gasdam zorgt voor een bescherming tegen falen door golfwerking en/of overloop van maar ongeveer 15 à 25 jaar. Het is de vraag of dit voldoende is voor een dam die dergelijke belangrijke leidingen beschermt. Er wordt echter vanuit gegaan dat de huidige staat van de dam een aanvaardbaar veiligheidsniveau heeft en als standaard kan beschouwd worden.

Door het afgraven van de Sieperdadijk daalt de terugkeerperiode van de storm waartegen de dam bestand is aan de zuidkant van de gasdam door de verhoogde golfwerking en langs de gasdam in de richting van de huidige primaire dijk (richting

zuidwest) door het verhoogde peilverschil aan weerszijden van de dijk. Om deze (reeds lage) terugkeerperiode van de huidige toestand te behouden dient extra bescherming te worden aangebracht.

Waar de praktijk aantoont dat de globale stabiliteit van de gasdam voldoet, kan gesteld worden na het herinrichten van de Hedwige- en Prosperpolder de globale stabiliteit van de dam niet zal reduceren.

Ten aanzien van de golfwerking behoudt de Gasdam het oorspronkelijk veiligheidsniveau niet, doordat het afgraven van de Sieperdadijk enerzijds een golfaanval vanuit de zuiden mogelijk wordt, en anderzijds de geulvorming zal beïnvloeden.

Met toepassing van de volgende maatregelen²⁴ wordt het huidige veiligheidsniveau gehandhaafd:

- versteviging van de bestaande berm door uitbreiding langs de zuidkant met goede kleigrond over een kruinbreedte van 10 meter, met een kruinpeil variërend tussen de 2,55 meter NAP en 3,4 meter NAP over een lengte van 3500 meter. Deze berm wordt voorzien van een zone van 6 meter die wordt ingericht voor transport (eenrichtingsverkeer met eilandjes waar het verkeer kan kruisen);
- versteviging van het talud van de dam boven de berm met een verzwaarde erosiewerende mat;
- versteviging van de kop van de dijk en van de geulaanzetten door een steenbestorting ter hoogte van het deel van de dam in het afwaartse deel van het Sieperdaschor.

In het kader van de verslechteringstoets die beschreven is in de vorige paragraaf, heeft ook een beoordeling plaatsgevonden van bovengenoemde maatregelen. De conclusie is dat de effecten van de versteviging van de Gasdam zodanig klein zijn, dat deze, ook in combinatie met de werkzaamheden bij de Scheldeschorren, geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen hebben. De werkzaamheden aan de gasdam betreffen een noodzakelijk mitigerende maatregel die ertoe bijdraagt dat het hele gebied in een gunstige staat van instandhouding wordt gebracht. een dergelijk maatregel kan niet tegelijkertijd een significant negatief effect opleveren, dat wil zeggen, het instandhoudingsdoel in gevaar brengen.

Met bovenstaande maatregelen kan de stabiliteit van de Leidingendam voldoende gegarandeerd worden zodat hierin geen beletsel aanwezig is om het voorgenomen project uit te voeren.

²⁴ beschreven in het rapport 'Technische detailstudie hedwige - Prosperpolder – Gasdam, deel 2: mitigerende maatregelen, als bijlage bij dit rijksinpassingsplan gevoegd.

6.7 Verkeerskundige aspecten

Voor wat betreft mobiliteit en verkeer geldt, dat er in het kader van de inrichting van het intergetijdengebied materiaal, grondspecie, aanvulzand en dergelijke aan- en afgevoerd wordt. Door gebruik van speciaal daartoe aangelegde bouwwegen wordt dit effect beperkt. Het (beperkte) bestemmingsverkeer en landbouwverkeer zullen hiervan mogelijk enige hinder ondervinden.

6.8 Waterhuishouding

6.8.1 Water in het MER

De conclusies naar aanleiding van het onderzoek, uitgevoerd in het kader van het MER, luiden als volgt:

- de effecten tengevolge van bemaling zijn slechts tijdelijk van aard en worden licht negatief beoordeeld;
- de optredende wijziging ten aanzien van de infiltratie en afstroming gedurende de uitvoeringsfase van de werken vormen geen beletsel om de voorgenomen activiteit uit te voeren;
- Het risico van waterverontreiniging tijdens de uitvoeringsfase is zo minimaal dat ook dit geen beletsel vormt voor het uitvoeren van de werken;
- de invloed van de aanwezigheid van het intergetijdengebied op de grondwaterkwaliteit is neutraal;
- de invloed van de aanwezigheid van het intergetijdengebied op de oppervlaktewaterhuishouding van de Scheldevaargeul en de stortlocatie 'schaar van Ouden Doel'.
- Het nieuwe intergetijdengebied als een volwaardige vooroever van de Schelde heeft een structuurkwaliteitsverbeterend effect;
- Het vervangen van de gravitaire uitwateringssluis door een pompgemaal heeft tot gevolg dat er meer controle kan worden uitgeoefend op de toekomstige waterstanden in de aanliggende Prosperpolder;
- De realisatie van het intergetijdengebied draagt in positieve zin bij aan de waterkwaliteit in zone 3 van het Schelde-estuarium.

6.8.2 Watertoets

Doel van de watertoets

Het doel van de watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Via de 'waterparagraaf' in de toelichting op ruimtelijke plannen heeft de watertoets inhoudelijk een expliciete plaats in de totstandkoming van ruimtelijke plannen en besluiten.

Water is een essentieel onderdeel van onze leefomgeving. Sinds 2003 is voor het verkrijgen van goedkeuring voor een wijziging of actualisering van een rijksinpassingsplan een toevoeging van een zogenoemde 'waterparagraaf' een voorwaarde. In een waterparagraaf in de toelichting op een rijksinpassingsplan dient te worden ingegaan op de waterveiligheid (waterkeringen) waterhuishoudkundige (watersysteem) en rioleringstechnische (waterketen) aspecten van het desbetreffende plangebied.

De fase van de opmaak van kennisgeving/ startnotitie vormde in termen van de watertoets de 'initiatiefase'. In die fase zijn de eisen, wensen en randvoorwaarden voor water, op inspraak van o.a. de waterbeheerders, vastgelegd. In de antwoordnota is ingegaan op welke wijze in het voorliggende MER, onder meer bij de vorming van alternatieven en varianten, de discipline water de gewenste plaats krijgt. De opmaak van het MER kan beschouwd worden als de 'ontwikkel- en adviesfase'. Op basis van de gegevens in voorliggend MER, welke op het vlak van het watersysteem worden samengevat in paragraaf 15.3 van de MER, kan de waterbeheerder de voorgenomen activiteit toetsen aan de afgesproken criteria, zodat vervolgens een 'wateradvies' kan opgesteld worden.

In Nederland wordt in de waterparagraaf voorafgaand aan de gebiedsinformatie aandacht besteed aan het beleidskader inzake water en ruimtelijke ordening.

Beleidskader

Relevante beleidsstukken op het gebied van water zijn Europese Kaderrichtlijn Water, de Vierde Nota Waterhuishouding, Waterbeheer voor de 21ste eeuw, Nationaal Bestuursakkoord Water, het omgevingsplan Zeeland, de Zeeuwse Handreiking Watertoets en het Waterbeheersplan van Waterschap Zeeuws-Vlaanderen 2002-2007.

Het belangrijkste gezamenlijke punt uit deze beleidsstukken is dat water een belangrijk sturend element is in de ruimtelijke ordening. Water legt een ruimteclaim op het (stads)landschap waaraan voldaan moet worden. De bekende driestapsstrategieën zijn hierbij leidend:

- vasthouden-bergen-afvoeren (waterkwantiteit);
- voorkomen-scheiden-zuiveren (waterkwaliteit).

Vierde Nota Waterhuishouding

De Vierde Nota Waterhuishouding beschrijft de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor de waterhuishouding. Hoofddoelstelling is "het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd".

De voornaamste uitdaging voor de grote rivieren in de volgende decennia is het handhaven van de veiligheid, ook bij hogere maatgevende afvoeren, in combinatie met het behoud van LNC-waarden, het bevorderen van de scheepvaartfunctie en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Integraal rivierbeheer dus. Duurzame hoogwaterbescherming in het rivierengebied krijgt vorm door een combinatie van maatregelen: water vasthouden, ruimte voor de rivieren en voorzorgsmaatregelen.

De belangrijkste thema's die behandeld worden betreffen veiligheid, verdroging, emissies en waterbodems.

Voor wat betreft de Schelde wordt in de 4de Nota Waterhuishouding aangegeven dat, de oevers van de rivier mogelijkheden bieden om een groter areaal onder de invloed van het getij te brengen. Natuurwaarden die eerst verloren zijn gegaan, krijgen hiermee de ruimte zich te herstellen. De spontane ontpoldering na een dijkdoorbraak in de Selenapolder op de rand van Saeftinghe toont aan dat de karakteristieke planten en broedvogels terugkeren zodra het schor weer tot ontluiking komt. De rivier haar gang laten gaan in verhouding tot de veiligheid van het omliggende land vormt een belangrijk randvoorwaarde. Onderhavige ontpoldering is in lijn met de gedachte om de Schelde meer haar gang te laten gaan, met de waterveiligheid als belangrijke randvoorwaarde.

Waterbeheer 21^e eeuw (WB21)

Om voldoende aandacht voor de waterkwantiteit, maar ook de waterkwaliteit in ruimtelijke plannen te garanderen is de watertoets in het leven geroepen. Doel van de watertoets is het eerder en explicieter in het planproces betrekken van water. Hiertoe hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen een Bestuurlijke notitie Waterbeleid in de 21ste eeuw en een Handreiking watertoets ondertekend. In het kort betekent dit dat ten behoeve van de waterkwantiteit het principe: vasthouden, bergen en afvoeren dient te worden gehanteerd, en voor de waterkwaliteit: scheiden, schoon houden en schoon maken.

Watervisies en uitvoeringsprogramma's kunnen het beste worden opgesteld op het schaalniveau van de 17 deelstroomgebieden die de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw heeft onderscheiden. Voor de deelstroomgebieden in de grensstreek nemen de provincies het initiatief om te komen tot grensoverschrijdende, gezamenlijke watervisies. De deelstroomgebiedsvisie voor Zeeland beperkt zich nadrukkelijk tot de problematiek van het regionale systeem. Dus de problemen ontstaan door het

niet kunnen verwerken van hevige regenval. De belangrijkste doelen van de deelstroomgebiedsvisie Zeeland zijn:

- Het geven van een beschrijving op hoofdlijnen van de waterhuishoudkundige problemen van het regionale watersysteem voor zowel nu als in 2050 en 2100;
- Een beschrijving geven van de visie op de te kiezen oplossingsrichtingen voor genoemde problemen met daarbij een globaal uitvoeringsprogramma;
- Een globale schatting geven van de te maken kosten en de wijze waarop deze moeten worden gefinancierd om de oplossingsrichtingen te kunnen realiseren.

De voorlopige deelstroomgebiedsvisie beperkt zich tot nu toe tot de aanpak van de wateroverlast. In het eindproduct moet zeker ook aandacht besteed worden aan aanverwante zaken als bijvoorbeeld verdroging en verzilting. Er zijn verschillende maatregelen denkbaar om de waterproblematiek op te lossen. De maatregelen worden in de trits vasthouden - bergen - afvoeren in volgorde van prioriteit genoemd.

In Zeeland is het effect van vasthouden erg gering, doordat het huidige grondwaterpeil zo hoog is, dat er weinig ruimte over blijft om water in vast te houden. Wordt deze ruimte wel benut, dan is de kans op schade aan gewassen als gevolg van te veel water groot. Bergen biedt meer perspectief. Dit kan gedaan worden door meer open water te creëren, door gebieden gecontroleerd onder water te zetten of door natuurvriendelijke oevers te creëren. Het voorliggende project in de Hedwigepolder sluit volkomen aan bij deze bergingsgedachte. Tenslotte kan er voor gekozen worden om meer water af te voeren, bijvoorbeeld d.m.v. het inzetten van een maalcapaciteit.

In de deelstroomgebiedsvisie moet behalve aandacht voor wateroverlast ook aandacht worden besteed aan waterkwaliteit, verdroging, verzilting en meervoudig ruimtegebruik. Met meervoudig ruimtegebruik wordt bedoeld dat de ruimte die gebruikt wordt om oplossingen te realiseren, tegelijk ook zoveel mogelijk gebruikt wordt voor andere functies, zoals bijvoorbeeld natuur of recreatie. Voorliggend project geeft ten volle invulling aan het principe van meervoudig ruimtegebruik d.m.v. natuurinrichting, waterberging en recreatieve potenties.

Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)

In de aard en omvang van de nationale waterproblematiek doen zich structurele veranderingen voor. Klimaatveranderingen, zeespiegelstijging, bodemdaling en verstedelijking maken een nieuwe aanpak in het waterbeleid noodzakelijk. In februari 2001 sloten daarom Rijk, Interprovinciaal Overleg, Unie van Waterschappen en Vereniging van Nederlandse Gemeenten de Startovereenkomst Waterbeleid 21^e eeuw. Daarmee werd de eerste stap gezet in het tot stand brengen van de noodzakelijke gemeenschappelijke aanpak.

Twee jaar later worden de resultaten van die samenwerking en van voortschrijdende kennis en inzicht neergelegd in dit Nationaal Bestuursakkoord Water, hierna te noemen NBW.

Gezamenlijke Zeeuwse waterbeheerders: Zeeuwse handreiking Watertoets

Hoe met de watertoets om te gaan, is onder andere beschreven in de door het ministerie van verkeer en waterstaat in december 2003 gepubliceerde 'Handreiking watertoets 2'. Voor veel plannenmakers is evenwel niet altijd even duidelijk hoe er mee te werken en hoe de Zeeuwse waterbeheerders ermee omgaan. Vandaar dat de Zeeuwse waterbeheerders, de beide waterschappen, de provincie en Rijkswaterstaat het initiatief hebben genomen voor een Zeeuwse handreiking, als aanvulling op de landelijke. Deze handreiking kan als zelfstandig document worden gebruikt.

De Zeeuwse handreiking heeft tot doel plannenmakers duidelijk te maken hoe de Zeeuwse waterbeheerders invulling geven aan de watertoets en aan welke criteria wordt getoetst.

Waterbeheersplan Waterschap Zeeuws-Vlaanderen

Het waterbeheersplan van het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen sluit aan op rijks- provinciaal- en WB21 beleid. Ruimte voor water en een integrale benadering van de waterketen is uitgangspunt bij het opgestelde plan. Binnen het beheersgebied van het waterschap Zeeuws-Vlaanderen heeft de Hedwigepolder de functie 'landbouw, toekomstige natuur'. Deze functie betreft gebieden met de huidige functie landbouw met de toekomstige functie natuur. Voor deze gebieden zijn in het natuurbeleid specifieke natuurdoelstellingen geformuleerd, zodanig dat aan deze gebieden specifieke waterhuishoudkundige eisen worden gesteld bij functiewijziging. De begrenzing van deze gebieden is overeenkomstig vastgestelde begrenzingenplannen. De natuurfunctie wordt gerealiseerd als verwerving en/of inrichting plaatsvindt. Deze functie dient te voorkomen dat in de begrensde, maar nog niet verworven gebieden waterhuishoudkundige ingrepen plaatsvinden die limitatief zijn voor de natuurpotenties (zoals aangegeven op de natuurdoelenkaart) van de betreffende gebieden

Stedelijk waterplan Zeeuws-Vlaanderen

Daarnaast werken de drie gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen (Hulst, Sluis en Terneuzen) samen met het waterschap aan een stedelijk waterplan.

Het waterplan Zeeuws-Vlaanderen kent de volgende doelen:

het verkrijgen van een gezamenlijke en realistische visie op het stedelijk waterbeheer;

het afstemmen van het waterbeleid binnen de gemeenten, tussen de gemeenten en het waterschap en met andere partijen, zodat de kwantitatieve en kwalitatieve stedelijke wateropgaven gehaald worden tegen de laagste maatschappelijke kosten;

het maken van concrete afspraken over normen, maatregelen, de bekostiging daarvan en de doorwerking in de ruimtelijke ordening.

Het planproces is verdeeld in een drietal fasen. Als eerste is in een verkenningnota de huidige toestand van het water in beeld gebracht, inclusief kansen en knelpunten. Vervolgens is in de Visienota is een visie gepresenteerd op het stedelijk water in Zeeuws-Vlaanderen. Er wordt daarbij inzicht gegeven waar men naartoe wil met het stedelijk waterbeheer. Hierin komen de volgende onderwerpen aan de orde als verantwoordelijkheden, waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologie, water en ruimtelijke ordening, afvalwater en afkoppelen regenwater, monitoring en evaluatie, organisatie en communicatie.

In een maatregelennota 2008 is tenslotte beschreven wat er in de periode tot 2010 gedaan moet worden om aan de doelstelling te voldoen.

Water in relatie tot de beoogde ontwikkeling

Waterveiligheid

De thans langs de noordwestelijke en noordoostelijke zijde van de Hedwigepolder gelegen primaire waterkering, maakt onderdeel uit van dijkkring 32 (Zeeuws-Vlaanderen). Een van de belangrijkste ontwikkelingen die in het kader van de ont-poldering zal worden uitgevoerd is het verleggen van de primaire waterkering.

In de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder zal estuariene natuur gecreëerd worden door dijkverplaatsing. In een eerste stap wordt landinwaarts een nieuwe primaire waterkering aangelegd die dezelfde bescherming biedt als de huidige Scheldedijk. In een tweede stap wordt het getij van de Schelde in het gebied gelaten. Vanaf 2010 moet zich hier vanzelf estuariene natuur gaan ontwikkelen.

In het voorkeursalternatief is gekozen om in Nederland de bestaande primaire dijk aan de Schelde en langs het Sieperdaschor af te graven op polderniveau. In Vlaanderen is gekozen om de verharding van de bestaande dijk aan de Schelde te verwijderen en een bres te graven van 500 meter tot op polderniveau ter hoogte van de Prosperhaven.

Bij het initiatief, met de dijkverlegging als integraal onderdeel daarvan, is de veiligheid tegen overstromingen een dwingende randvoorwaarde. In het kader van deze dijkverlegging is een Ontwerp- Dijkverleggingsplan conform artikel 7 van de Wet op de waterkering opgesteld, wordt opgesteld als onderdeel van het Rijksprojectenbesluit. Dit plan bevat de te treffen voorzieningen (a) gericht op de uitvoering van het werk ten aanzien van een primaire waterkering, (b) gericht op het ongedaan maken of beperking van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk voor zover rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het werk, en (c) ter bevordering

van het belang van landschap, natuur of cultuurhistorie, voor zover rechtstreeks verband houdend met de uitvoering van het werk.

De ontpoldering heeft ook effecten op de hoogwaterstanden in de Beneden-Schelde. Door ontpoldering wordt meer 'ruimt voor water' gerealiseerd, waardoor de waterstanden benedenstrooms kunnen dalen. Deze waterstandsdeling is echter zeer miniem, echter in alle gevallen (hoe miniem de waterstandsdeling ook is) een positieve ontwikkeling met het oog op waterveiligheid.

Door het verwijderen van de Sieperdadijk neemt de erosiebestendigheid van de Gasdam. Om het beschermingspeil van de huidige toestand te behouden zal extra bescherming te worden aangebracht. Het gaat om versteviging van de bestaande berm, versteviging van het talud van de dam boven de berm en versteviging van de kop van de dijk en van de geulaanzetten.

Daarnaast bestaat in het meest zuidelijke punt van het plangebied geen gevaar voor golfoploop.

Wateroverlast

Bij ontpoldering zal gezien het toekomstige gebruik (estuariene natuur) geen wateroverlast optreden in de polder. Het is bij het beoogde gebruik juist de bedoeling dat water vanuit de Schelde, onder invloed van het getij het plangebied binnentreedt. De drainage c.q. ontwatering, zoals in de huidige situatie aanwezig, wordt stopgezet. Hierdoor zal de dynamiek van grond- en oppervlaktewater evolueren naar een (natuurlijk) evenwichtstoestand met het Scheldepeil.

Evenwel kan, als gevolg van het feit dat Scheldewater in de beoogde situatie verder zuidwaarts opruikt, kwelstroming ontstaan richting de aangrenzende polders. Dit heeft enige effecten op de grond- en oppervlaktewaterhuishouding. In de MER is geconcludeerd dat dit geen wateroverlast in de aangrenzende polders tot gevolg heeft. Het vervangen van een onder vrij verval werkende uitwateringssluus door een pompgemaal heeft als gevolg dat er zelfs meer controle kan uitgeoefend worden op de waterstanden in de aangrenzende polder(s). Het waterpeil in deze polder(s) is door installatie van een pompgemaal ook minder/ niet afhankelijk van het getij.

Het lekdebiet dat onder de nieuwe primaire waterkering doorkomt zal na ontpoldering mee variëren met het getij en zal aanleiding geven tot maximaal een verdubbeling van het volume water dat onder de dijk doorkomt bij hoogtij. Het lekdebiet blijft echter marginaal en wordt door de dijksloot afgevoerd. Op plaatsen waar de onderliggende kleilaag onvoldoende aanwezig is zal het lekdebiet worden beperkt door aan de rivierzijde van de nieuwe dijk een damwand te plaatsen.

Riolering

In de beoogde situatie zal de thans aanwezige bebouwing in de Hedwigepolder worden verwijderd. Dit geldt ook voor de aanwezige infrastructuur en nutsvoorzieningen (alook de riolering).

Watervoorziening

De beoogde ontwikkeling vindt niet plaats nabij een gebied voor drinkwatervoorziening en heeft hierop derhalve geen negatieve effecten.

Bodemdaling

De ondergrond in de Hedwigepolder is voor het overgrote deel sterk zettingsgevoelig. Bij nieuwe ontwikkeling dient hiermee rekening te worden gehouden door functies die lage waterstanden vragen te voorkomen in dergelijke (sterk) zettingsgevoelige gebieden. In de beoogde situatie is wordt het plangebied estuarine natuur. Deze natuurfuncties vraagt geen lage waterstanden, maar juist een natuurlijke hydrologische dynamiek. Met het oog op dit aspect zijn er geen belemmeringen voor de ontpoldering.

Grondwateroverlast

In de polders, grenzend aan de ontpolderde gebieden zal geen vernatting optreden als gevolg van het overstromen van de ontpolderde gebieden. Dit komt met name door het feit dat de ontpolderde gebieden een buffer blijven vormen tussen Schelde en aangrenzende polders. Het bestaande ontwateringssysteem (inclusie drainagebuizen) van aangrenzende polders zal, indien naar behoren functionerend, ook in de beoogde situatie functioneren. Wel zal landinwaarts kwel optreden. Echter het doorsijpelende zoute water zal via een gracht aan de voet van de nieuwe dijk terug de Schelde in worden geleid. Op enkele plaatsen, waar onvoldoende onderliggende kleilaag aanwezig is, zal een damwand worden geplaatst ter beperking van de kwelstroming.

Oppervlaktewaterkwaliteit

Ten aanzien van toekomstige oppervlaktewaterkwaliteit wordt in de MER geconcludeerd dat het toekomstige intergetijdengebied een belangrijke rol zal spelen in de nutriëntencyclering. Schorren blijken namelijk belangrijk te zijn voor een goede nutriëntenhuishouding. Op deze manier zal het toekomstig intergetijdengebied een positief effect op de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van het Schelde-estuarium.

Grondwaterkwaliteit

Tengevolge van het overstromen van het intergetijdengebied met Scheldewater kan bij overstroming met verontreinigd oppervlaktewater en sedimentatie van verontreinigd zwevend stof een verontreiniging van de bodem optreden. Gezien de kleiige bodems in het plangebied en de verwachte tendens van sedimentatie (waardoor de

deklaag geleidelijk zal aangroeien), wordt de kans op verslechtering van de grondwaterkwaliteit kleiner. De kans op verdere verzilting van het ondiepe grondwater is uitgesloten aangezien er langs de nieuwe Sigma/Deltadijk ook laagwatergrachten zullen zijn die een hydraulische barrière vormen voor doorsijpelend oppervlaktewater tussen de ontpolderde gebieden en de aanpalende polders. grondwaterverontreiniging klein geacht.

Verdroging/ natte natuur

Het initiatief beoogt de realisatie van een estuarine natuur van forse omvang. Binnen dit gebied zal de waterhuishouding evolueren naar een natuurlijk evenwicht dat met name gebaseerd is op de getijdenwerking. Er vindt dus een toename plaats van natte natuur. Van verdroging is geen sprake.

Water in relatie tot de verbeelding en de regels

Het gehele plangebied is bestemd als 'Natuur – estuariene natuur' en is bestemd voor het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van natuurwaarden en/of ecologische waarden in het algemeen en van estuariene natuur in het bijzonder en voor waterlopen en waterpartijen.

Het extensief recreatief en educatief medegebruik en observatieposten zijn hieraan ondergeschikt. Met deze bestemming is het belang van het natuurlijk gebruik en water veiliggesteld.

Op de verbeelding is een dubbelbestemming 'Waterstaat – waterkering' opgenomen om de keurzonering van de (nieuwe) primaire waterkering aan te geven. Met betrekking tot het waterveiligheidsbelang is in artikel 4.2 (voorrangsregeling) gesteld dat: 'Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de waterkering als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen, prevaleert de bestemming Waterstaat – Waterkering'. Door het opnemen van deze dubbelbestemming gaat het waterveiligheidsbelang te allen tijde voor het belang van de onderliggende bestemming (in dit geval 'Natuur – estuariene natuur').

Overleg

Met het waterschap Zeeuws-Vlaanderen heeft overleg plaatsgevonden over de hoofdstukken water in het MER. Er heeft telkens afstemming plaats gevonden. Dit heeft waar nodig geleid tot het treffen van verzachtende maatregelen, met het oog op een duurzaam goede waterhuishouding.

6.8.3 Conclusie

Ondanks de omvang van het project en de belangrijke wijzigingen in zowel het grond- als oppervlaktewaterhuishoudingsstelsel kan geconcludeerd worden dat het voorliggende project in voldoende mate rekening houdt met relevante wateraspec-

ten. Met het oog op een duurzaam (goede) waterhuishouding kan het initiatief onbelemmerd doorgang vinden. De haalbaarheid van dit rijksinpassingsplan is voor het aspect water hiermee voldoende aangetoond.

Zie ook: paragraaf 7.3 en hoofdstuk 15 van het MER
--

6.9 Gevolgen voor de mens en de sociaal economische effecten

Belevingswaarde

De belevingswaarde van het polderlandschap binnen het plangebied zal enige tijd na herinrichting en natuurontwikkeling in het intergetijdengebied voor de meeste burgers toenemen, met uitzondering van de direct betrokkenen bij de Hertogin Hedwigepolder.

De nieuwe functie die aan het gebied gegeven wordt (natuurontwikkeling) gaat ten koste van de binding die de direct betrokkenen, voelen met het gebied, maar het verlies aan verbondenheid zal voor de meeste burgers en zeker voor de recreanten, gecompenseerd worden door de toegenomen visuele aantrekkelijkheid van het landschap. De aantrekkelijkheid zal vooral toenemen doordat de polders een afwisselender en dynamischer landschap zullen worden. De aanwezigheid van water met hoogdynamische riviernatuur (slikken en schorren, geulenpatronen) draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Bewoning

Voor wat betreft ruimtegebruik geldt dat bewoning in het intergetijdengebied niet meer mogelijk zal zijn en ook brengt de inrichting van de Hertogin Hedwigepolder als intergetijdengebied een verlies aan landbouwgrond met zich mee.

Landbouwbouw

De inrichting van de Hertogin Hedwigepolder als intergetijdengebied betekent het verlies van de landbouwgronden in de Hertogin Hedwigepolder. De gronden in de Hertogin Hedwigepolder worden voornamelijk gebruikt door hakvrucht- en akkerbouwbedrijven. Het effect van het verlies van de landbouwgrond hangt samen met de absolute en relatieve oppervlakte.

Recreatie

De huidige polders worden frequent bezocht door met name fietsers en wandelaars. Na realisatie van het intergetijdengebied blijven deze vormen van recreatie grotendeels in gewijzigde vorm bestaan (fietsen en wandelen op de nieuwe waterkerende dijk) en komt er voor natuurliefhebbers de beleving van het nieuwe intergetijdengebied bij.

Mobiliteit en verkeer

Tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase vindt transport plaats van materiaal via onder andere vrachtwagen. Door gebruik van speciaal daartoe aangelegde bouwwegen wordt overlast zoveel mogelijk voorkomen. Als het intergetijdengebied is aangelegd, zijn daarmee de wegen in het plangebied verdwenen.

Zie ook: paragraaf 7.8 en hoofdstuk 8 van het MER.

6.10 Grondverwerving

Om het intertijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder te kunnen aanleggen, is het nodig om te kunnen beschikken over (het grootste deel van) de gronden in het plangebied. Dit betekent dat het noodzakelijk is om de eigendom van (een groot gedeelte van) het plangebied te verkrijgen. Ook zal de pacht beëindigd moeten worden.

Zoals in de brief d.d. 9 oktober 2009 van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit is aangegeven, wordt op korte termijn getracht de gronden in de Hertogin Hedwigepolder minnelijk te verwerven en wordt zo nodig de onteigningsprocedure ingezet.

Voorop staat, dat eerst met de eigenaar en pachters wordt onderhandeld om te bepalen of minnelijke verwerving mogelijk is. Mocht het traject van de minnelijke verwerving niet tot het gewenste resultaat leiden, dan zal worden overgegaan tot onteigening. De eigenaar en pachters worden in dit kader volledig schadeloos gesteld.

6.11 Economische uitvoerbaarheid

Zoals uit het voorgaande blijkt, zijn in het kader van het MER een aantal alternatieven en varianten uitgewerkt die invulling geven aan de natuurdoelstelling (zie paragraaf 2.2) en zijn deze op hun effecten beoordeeld. Naast de effecten die in het MER onderzocht zijn, zijn ook de sociaal economische effecten van belang bij de uiteindelijke keuze voor het uit te voeren alternatief.

In het kader van de voorbereiding van het voorliggende rijksinpassingsplan is het rapport 'Ontwikkeling van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder Kosteneffectiviteitsanalyse' (KEA) opgesteld. In dit rapport zijn de kosten en gemonariseerde baten van de verschillende alternatieven en varianten afgewogen tegen de mate waarin invulling gegeven wordt aan de natuurdoelstelling. Deze KEA is als bijlage bij dit rijksinpassingsplan gevoegd.

Uit de kosteneffectiviteitsanalyse blijkt, dat de effecten op de leefkwaliteit (o.a. waterkwaliteit, luchtkwaliteit en recreatieve beleving) voor de verschillende alternatieven en varianten min of meer gelijk zijn, en daarom niet bepalend zijn voor de afweging.

Bij de sociaal economische afweging van de alternatieven en varianten moet dan ook vooral gekeken worden naar de mate waarin de doelstellingen ingevuld worden en de aanlegkosten. Daaruit blijkt, dat met het MMA de doelstellingen op meest maximale wijze worden ingevuld, maar ook de hoogste kosten met zich mee brengt. De totale, naar 2009 geactualiseerde kosten worden geraamd tussen 33,5 en 41,4 miljoen euro.

Wordt gekeken naar de investeringskosten per hectare, dan valt op dat deze beperkt zijn ten opzichte van andere natuurgebonden projecten. De kosten voor het MMA bedragen circa € 130.000 per hectare. Daarmee is dit project relatief goedkoop waar in vergelijking met andere natuurprojecten soms kosten in de orde van grootte van 200.000 tot 500.000 € /ha voorzien worden.

Gelet op het feit dat met het MMA de doelstellingen maximaal worden ingevuld en tevens de kosten niet als onevenredig beschouwd behoeven te worden, zijn er sociaal economisch gezien geen beletselen om middels dit rijksinpassingsplan het MMA planologisch mogelijk te maken. De economische haalbaarheid van dit rijksinpassingsplan is hiermee voldoende aangetoond.

7. JURIDISCH-PLANOLOGISCHE REGELING

7.1 Algemeen

Het rijksinpassingsplan bestaat uit een toelichting met een aantal bijlagen, de planregels en de verbeelding (plankaart). De verbeelding en de regels vormen het juridisch bindende gedeelte van het rijksinpassingsplan, de toelichting geeft tekst en uitleg van hetgeen met het rijksinpassingsplan planologisch mogelijk wordt gemaakt. Ook wordt in de toelichting de haalbaarheid van het rijksinpassingsplan op het gebied van beleid, milieu, archeologie en cultuurhistorie en economie onderbouwd.

Bij het ontwerpen van de planmethodiek (de planregels en de verbeelding) voor dit rijksinpassingsplan is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de uitgangspunten welke ten grondslag hebben gelegen aan de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro):

- decentraal wat kan, centraal wat moet;
- regel slechts datgene wat noodzakelijk is, maar regel het noodzakelijke goed;
- uniforme regelgeving.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouw- en gebruiksregels gekoppeld. Deze bouw- en gebruiksregels maken direct inzichtelijk welke ontwikkelingen worden toegestaan. Plankaart en planregels bieden daardoor een titel voor bebouwing en gebruik.

Voor wat betreft een dergelijke wijze van bestemmen is aangesloten bij de Standard vergelijkbare bestemmingsplannen (SVBP 2008) en de gebruikelijke praktijk.

In de volgende paragraaf worden een toelichting gegeven op hetgeen op de planverbeelding en met de planregels is mogelijk gemaakt. Voor de goede orde wordt hier opgemerkt dat aan deze toelichting op de wijze van bestemmen geen rechten ontleend kunnen worden. De plankaart en de planregels zijn, zoals aan het begin van deze paragraaf aangegeven, de juridisch bindende elementen.

7.2 De bestemmingen

Opbouw van de planregels

De indeling van de planregels is als volgt::

Hoofdstuk 1: Inleidende regels

Dit hoofdstuk omvat twee artikelen:

- Artikel 1: Begripsbepalingen. Dit artikel bevat alle noodzakelijke begripsomschrijvingen. Hierdoor wordt de interpretatie van de diverse begrippen vastgelegd, waardoor de duidelijkheid wordt vergroot;
- Artikel 2: Wijze van meten. Dit artikel geeft aan hoe bepaalde maten dienen te worden berekend.

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

Dit hoofdstuk bevat de bepalingen die direct verband houden met de op de plankaart aangegeven bestemmingen. Per bestemming en per artikel geldt in de meeste gevallen het volgende stramien:

- *Bestemmingsomschrijving*: een omschrijving van de doeleinden binnen de bestemming.
- *Bouwregels*: in deze bepaling zijn regels opgenomen omtrent de maximale goothoogte en/of bouwhoogte van bouwwerken en bouwwerken, geen gebouwen zijnde alsmede de bebouwingsdichtheid van de percelen.
- *Ontheffing van de bouwregels*: eventueel kunnen ontheffingsmogelijkheden van de bouwplanregels zijn opgenomen.
- *Specifieke gebruiksregels*: in deze bepaling wordt aangegeven welke vormen van gebruik in ieder geval strijdig zijn met de bestemming. Het is dus een aanvulling op de bestemmingsomschrijving. Vormen van gebruik waarvan op voorhand niet (geheel) duidelijk is of er sprake is van strijdig gebruik, worden in deze bepaling opgesomd.

Hoofdstuk 3: Algemene regels

In dit hoofdstuk zijn de algemene bepalingen van het bestemmingsplan nader uitgewerkt. Dit hoofdstuk bevat de volgende artikelen:

- *Anti-dubbeltelbepaling*: deze bepaling dient te voorkomen dat situaties ontstaan welke niet in overeenstemming zijn met de bedoeling van het plan. Omdat om een gebouw een zeker open terrein is vereist wordt via de anti-dubbeltelbepaling voorkomen dat eenzelfde terrein twee keer wordt 'meegenomen' bij de beoordeling van een bouwaanvraag. Grond die al eerder moest worden meegeteld bij de beoordeling van een bouwplan mag niet nog eens worden meegeteld bij een nieuwe bouwaanvraag. Voor de goede orde wordt hier opgemerkt dat het opnemen van de antidubbelbepaling verplicht is, het nut van deze bepaling is per plan verschillend.

- *Algemene ontheffingsregels:* Algemene ontheffing voor alle bestemmingen om een afwijking van maximaal 10% van de voorgeschreven maatvoering toe te staan.
- *Algemene wijzigingsregels:* Algemene wijzigingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders om de ligging van de grenzen van bestemmings- en bouwvlakken en aanduidingen zodanig te wijzigen dat de geldende oppervlakte met niet meer dan 10% wordt vergroot of verkleind en geen van de grenzen met meer dan 3 meter wordt verschoven.

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels

- *Overgangsrecht.* Dit artikel bepaalt dat bouwwerken, die op het moment van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering zijn, of krachtens een bouwvergunning gebouwd mogen worden, gedeeltelijk mogen worden vernieuwd of veranderd. Na een calamiteit mag een bouwwerk geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan. Ook ten aanzien van gebruik is een overgangsregeling opgenomen. Voor de goede orde wordt ook hier vermeld dat het opnemen van deze bepaling verplicht is.
- *Slotbepaling.* Dit artikel geeft de naam van het Rijksinpassingsplan: 'Hertogin Hedwigepolder' (gemeente Hulst).

7.3 Beschrijving per bestemming

Artikel 3 Natuur – Estuariene natuur

De gronden met deze bestemming zijn bestemd voor het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van natuurwaarden en/of ecologische waarden in het algemeen en estuariene natuur in het bijzonder. Daarnaast zijn waterlopen en waterpartijen toegestaan. Ter plaatse van de aanduiding 'water' is uitsluitend water (kreken en geulen) toegestaan.

Ondergeschikt aan dit hoofdgebruik zijn extensief recreatief en educatief medegebruik toegestaan. Infrastructurele voorzieningen en voorzieningen van algemeen nut, behorend bij het hoofdgebruik zijn eveneens toegestaan.

Op de gronden met deze bestemming mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd. De maximale bouwhoogte hiervan bedraagt 2 meter, met uitzondering van observatieposten die maximaal 8 meter hoog mogen zijn met een maximale oppervlakte van 12 m², en voorzieningen van algemeen nut met een maximale hoogte van 3 meter en een maximale oppervlakte van 15 m².

Tot een strijdig gebruik van de gronden en bouwwerken wordt in ieder geval gerekend het plaatsen of geplaatst houden van onderkomens en het opslaan of bergen van onbruikbare, althans aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen,

goederen, stoffen en materialen, enz. en het opstaan of storten van vaste of vloeibare afvalstoffen.

Voor de bestemming Natuur geldt een aanlegvergunningstelsel. Dit betekent dat het verboden is om zonder vergunning van burgemeester en wethouders de in artikel 3.5 aangegeven werken en werkzaamheden uit te voeren op de gronden met de bestemming natuur. De werken of werkzaamheden slechts toelaatbaar, mits door die werken of werkzaamheden dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de landschappelijke waarden van de gronden ontstaat of kan ontstaan. Het verbod is, naast overgangsrechtelijke situaties, niet van toepassing op werken of werkzaamheden die betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer of op de ontwikkeling en / of instandhouding van de doeleinden van de bestemming Natuur – Estuariene natuur als bedoeld in artikel 3.1.

Artikel 4 Waterstaat - Waterkering

Op een gedeelte van de gronden met de bestemming Natuur – Estuariene Natuur, rust de dubbelbestemming Waterstaat. De gronden met deze dubbelbestemming, zijn mede bestemd voor waterkeringen, watersystemen en waterbergingsgebieden.

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de waterkering als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in het artikel natuur – estuariene natuur, dan gaat het bepaalde in deze bestemming voor.

Op deze gronden mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze bestemming Waterstaat - Waterkering. Gebouwen zijn niet toegestaan.

Ook voor deze bestemming geldt een aanlegvergunningvereiste voor de werken en werkzaamheden die zijn opgesomd in artikel 4.4.1. Zonder vergunning van burgemeester en wethouders zijn deze werken en werkzaamheden zijn dus verboden. Ook hiervoor geldt dat er geen onevenredige aantasting mag plaatsvinden van het doelmatig functioneren van de waterkering alsook, dat er vooraf schriftelijke advies wordt ingewonnen bij de betreffende beheerder van de waterkering.

Het verbod is, naast overgangsrechtelijke situaties, niet van toepassing op werken of werkzaamheden die betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer of betrekking hebben op de ontwikkeling en/of instandhouding van de doeleinden Natuur – Estuariene natuur als bedoeld in artikel 3.

8. CONCLUSIE

In de toelichting op dit rijksinpassingsplan is uitvoerig ingegaan op het project dat uitgevoerd zal worden, de realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder. En zoals blijkt uit deze toelichting is dit plan voor alle onderzochte aspecten haalbaar is en wordt met dit rijksinpassingsplan een project mogelijk wordt gemaakt dat uitvoering geeft aan het nationaal beleid en het verdrag dat hierover gesloten is met Vlaanderen. Ook de sociaal- economische uitvoerbaarheid is goed geborgd.

Het nut, en ook de noodzaak van realisering van estuariene natuur in het Westerscheldegebied, zijn duidelijk, en zijn ook uitvoerig gemotiveerd in tal van studies. De feitelijke locatie waarop deze estuariene natuur gerealiseerd wordt, is een punt geweest, waarover al veel gezegd, geschreven en ook geprotesteerd is. Immers, op die locatie moeten de huidige activiteiten verdwijnen, en eventueel op een andere plaats worden voortgezet. En hoewel het nadeel gecompenseerd wordt, betekent dit voor de betrokken gemeente Hulst, de inwoners van Hulst, de eigenaar en de gebruikers van het gebied een verandering in wonen, werken en beleving van de omgeving.

Uit de uitvoerige studies en onderzoeken is echter gebleken dat zowel ecologisch als ook maatschappelijk, de Hertogin Hedwigepolder de beste locatie is en dat is dan ook de reden, dat het project op deze locatie uitgevoerd zal worden. En hoewel het feit, dat er daardoor landbouwgronden en woningen verdwijnen, niet ongedaan wordt gemaakt, zal bij de uitvoering van het project zoveel mogelijk rekening gehouden worden met alle belangen in kwestie, en zal telkens in overleg bestuurlijk en ook maatschappelijk, gezocht worden naar een goede oplossing.

9. HOREN, OVERLEG EN INSPRAAK

9.1 Het horen van Provinciale Staten en de gemeenteraad

Deze paragraaf wordt in het ontwerp-rijksinpassingsplan ingevuld.

9.2 Overlegreacties

Deze paragraaf wordt in het ontwerp-rijksinpassingsplan ingevuld.

10. LITERATUUR & STUDIEOPGAVE EN BIJLAGEN

10.1 Literatuur en studieopgave

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de rapporten en onderzoeken die de grondslag vormen van het voorliggende rijksinpassingsplan.

- Natura 2000 Doelendocument
- Ontwerpbesluit 'Westerschelde & Saeftinghe'
- Lange Termijnvisie Schelde – estuarium en bijbehorende memoranda
- Voorstel voor natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde - estuarium
- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde – estuarium
- Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010
- Natuurprogramma Westerschelde
- Advies Commissie Nijpels 'Wennen aan de Westerschelde'
- Validatieonderzoek buitendijks natuurherstel Westerschelde
- Startnotitie / kennisgeving MER
- Strategische MER
- Brief aan de Tweede Kamer d.d. 7 september 2005
- Brief aan de Tweede Kamer d.d. 17 april 2009
- Brief aan de Tweede kamer d.d. 9 oktober 2009

10.2 Bijlagen

- Bijlage 1: Ontwikkeling van een intergetijdengebied in de Hedwige- en Prosperpolder: Besluit-MER / Plan-MER Nederland met bijlagen;
- Bijlage 2a: Ontwerp – Dijkverleggingsplan Hulst Hertogin Hedwigepolder;
- Bijlage 2b: Technische detailstudie Hedwige – Prosperpolder Ontwerp Dijken;
- Bijlage 3a: Technische detailstudie Hedwige – Prosperpolder – Gasdam Beschrijving Effecten;
- Bijlage 4a: Technische detailstudie Hedwige – Prosperpolder – Gasdam Mitigerende maatregelen;
- Bijlage 5: Ontwikkeling van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder, Kosteneffectiviteitsanalyse.
- Bijlage 6: Inrichtingsplan

Regels

Inhoudsopgave

pagina

HOOFDSTUK 1. INLEIDENDE REGELS	3
Artikel 1 - Begrippen	3
Artikel 2 - Wijze van meten	5
 HOOFDSTUK 2. BESTEMMINGSREGELS	 7
Artikel 3 - Natuur – Estuariene natuur	7
Artikel 4 - Waterstaat – Waterkering	9
 HOOFDSTUK 3. ALGEMENE REGELS	 11
Artikel 5 - Antidubbeltelbepaling	11
Artikel 6 - Algemene ontheffingsregels	12
Artikel 7 - Algemene wijzigingsregels	13
Artikel 8 - Algemene procedureregels	14
 HOOFDSTUK 4. OVERGANGS- EN SLOTREGELS	 15
Artikel 9 - Overgangsrecht	15
Artikel 10 - Slotregel	16

HOOFDSTUK 1. INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 - Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1. plan:
het Rijksinpassingsplan 'Hertogin Hedwigepolder' (gemeente Hulst);
2. aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge deze regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;
3. aanduidingsgrens:
grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;
4. bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
5. bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak;
6. rijksinpassingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO **XXX** met bijbehorende regels;
7. bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;
8. bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;
9. bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;
10. gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

11. peil:
 - voor gebouwen waarvan de toegang onmiddellijk aan de weg grenst: de hoogte van de kruin van de weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
 - in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het bestaande aansluitende afgewerkte maaiveld;
12. voorzieningen van algemeen nut:
voorzieningen ten behoeve van het op het openbare net aangesloten nutsvoorziening, het telecommunicatieverkeer, het openbaar vervoer en/of het wegverkeer;
13. wet/wettelijke regelingen:
indien en voorzover in deze regels wordt verwezen naar wettelijke regelingen c.q. verordeningen e.d., dienen deze regelingen te worden gelezen zoals deze luiden op het tijdstip van de tervisielegging van het ontwerpplan, tenzij anders bepaald.

Artikel 2 - Wijze van meten

2.1. Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

- a. de inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.
- b. de bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van onderschikte bouwdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;
- c. de oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

HOOFDSTUK 2. BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 - Natuur – Estuariene natuur

3.1. Bestemmingsomschrijving

De voor Natuur – Estuariene natuur aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van natuurwaarden en/of ecologische waarden in het algemeen en van estuariene natuur in het bijzonder;
- b. waterlopen en waterpartijen;
- c. ter plaatse van de aanduiding water, uitsluitend voor water (geulen en kreken);

met daaraan ondergeschikt:

- d. extensief recreatief en educatief medegebruik;
- e. observatieposten;

met de daarbij behorende

- f. infrastructurele voorzieningen;
- g. voorzieningen van algemeen nut.

3.2. Bouwregels

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

- a. op deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd ten dienste van natuurbeheer en extensief recreatief en educatief medegebruik ;
- b. de maximale bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bedraagt 2 meter, met uitzondering van:
 - observatieposten waarvoor de maximale hoogte 8 meter bedraagt en de maximale oppervlakte 12 m²;
 - voorzieningen van algemeen nut, waarvoor de maximale hoogte 3 meter bedraagt en de maximale oppervlakte 15 m².

3.3. Ontheffing van de bouwregels

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om ontheffing te verlenen van het bepaalde in artikel 3.2 sub a voor het bouwen van schuren uitsluitend ten dienste van het beheer en het onderhoud van de gronden, mits:

1. het bouwwerk ter plaatse onontbeerlijk is voor het beheer en onderhoud van de gronden en
2. de bouwhoogte niet meer dan 3 meter bedraagt en de oppervlakte niet meer dan 20 m².

3.4. Specifieke gebruiksregels

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken wordt in elk geval gerekend het gebruik voor:

- a. het plaatsen of geplaatst houden van onderkomens;
- b. het opslaan of bergen van onbruikbare of althans aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, goederen, stoffen en materialen en van emballage en/of afval, behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond;
- c. het opslaan, opgeslagen houden, storten of lozen van vaste of vloeibare afvalstoffen behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond.

3.5. **Aanlegvergunning**

3.5.1. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Natuur – Estuariene natuur zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
- b. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
- c. het vellen en rooien van houtgewas;
- d. het uitvoeren van heiverkzaamheden of het op andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond;
- e. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
- f. het permanent opslaan van goederen.

3.5.2. Het verbod als bedoeld in 3.5.1 is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die:

- a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.
- d. betrekking hebben op de ontwikkeling en / of instandhouding van de doeleinden van de bestemming Natuur – Estuariene Natuur als bedoeld in artikel 3.1.

3.5.3. De werken of werkzaamheden als bedoeld in 3.5.1 zijn slechts toelaatbaar, mits door die werken of werkzaamheden dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de landschappelijke waarden van de gronden ontstaat of kan ontstaan.

Artikel 4 - Waterstaat – Waterkering

4.1. Bestemmingsomschrijving

De voor Waterstaat – Waterkering aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming, primair bestemd voor:

- a. waterkeringen;
- b. watersystemen als fysiek systeem van waterlopen en andere met de waterhuishouding samenhangende voorzieningen.

4.2. Voorrangsregeling

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de waterkering als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen, prevaleert de bestemming Waterstaat - Waterkering.

4.3. Bouwregels

4.3.1. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemmingen mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze bestemming.

4.3.2. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

4.4. Aanlegvergunning

4.4.1. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waterstaat zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanleggen van wegen, paden, banen en andere oppervlakteverhardingen;
- b. het veranderen van het huidige maaiveldniveau door ontginnen, bodemverlagen, egaliseren, afgraven of ophogen;
- c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
- d. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
- e. diepploegen;
- f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
- g. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen.

4.4.2. Het verbod als bedoeld in 4.4.1 is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die:

- a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.
- d. betrekking hebben op de ontwikkeling en / of instandhouding van de doeleinden van de bestemming Natuur – Estuariene Natuur als bedoeld in artikel 3.1.

- 4.4.3. De werken of werkzaamheden als bedoeld in 4.4.1 zijn slechts toelaatbaar, mits:
- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de waterkering;
 - b. vooraf schriftelijk advies wordt ingewonnen bij de betreffende beheerder van de waterkering.

HOOFDSTUK 3. ALGEMENE REGELS

Artikel 5 - Antidubbeltelbepaling

Grond, die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van een latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 - Algemene ontheffingsregels

6.1. Algemene ontheffingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen ontheffing verlenen van de in de regels voorgeschreven maatvoering en een afwijking van ten hoogste 10% toestaan.

Artikel 7 - Algemene wijzigingsregels

7.1. Algemene wijziging

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de in het plan opgenomen bestemmingen te wijzigen ten behoeve van:

- a. overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover dit van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover dit noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijding mag echter niet meer bedragen dan 3 meter en het bestemmingsvlak mag met niet meer dan 10% worden vergroot;
- b. het aanpassen van opgenomen bepalingen in de voorafgaande artikelen, waarbij verwezen wordt naar bepalingen in wettelijke regelingen, indien deze wettelijke regelingen na het tijdstip van de tervisielegging van het ontwerpplan worden gewijzigd.

Artikel 8 - Algemene procedureregels

- 8.1. Bij toepassing van een ontheffingsbevoegdheid, die onderdeel uitmaakt van dit plan, is op de voorbereiding van het besluit de procedure als bedoeld in de afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, van toepassing.
- 8.2. Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid, die onderdeel uitmaakt van dit plan, is op de voorbereiding van het besluit de procedure als bedoeld in de afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht, van toepassing.
- 8.3. Bij het verlenen van een aanlegvergunning, die onderdeel uitmaakt van dit plan, is de procedure als vervat in artikel 3.18 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing.

HOOFDSTUK 4. OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 9 - Overgangsrecht

9.1. Overgangsrecht bouwwerken

- 9.1.1. Een bouwwerk, dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het rijksinpassingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
 - a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 - b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.
- 9.1.2. Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig ontheffing verlenen van het bepaalde in 9.1.1 voor het vergroten van de inhoud van het bouwwerk als bedoeld in het bepaalde in 9.1.1 met maximaal 10%.
- 9.1.3. Het bepaalde in 9.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

9.2. Overgangsrecht gebruik

- 9.2.1. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het rijksinpassingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- 9.2.2. Het is verboden het met het rijksinpassingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 9.2.1 te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- 9.2.3. Indien het gebruik, bedoeld in 9.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- 9.2.4. Het bepaalde in 9.2.1 is niet van toepassing op het gebruik, dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 10 - Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het rijksinpassingsplan 'Hertogin Hedwige-polder' (gemeente Hulst)

Aldus vastgesteld op

.....

De Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit,

.....

De Minister van Volksgezondheid, Ruim-
telijke Ordening en Milieubeheer,

.....

